

Miksi Kupittaaan siirtolapuutarha pitäisi säilyttää?

Kuva Eija Meriluoto

Koonnut ja kirjoittanut
Tiina Pihlajamäki
Helmikuu 2022

Sisällys

Sisällys	2
Esipuhe	4
Mikä on siirtolapuutarha?	5
Kupittaaan siirtolapuutarhan historia	7
Kupittaaan alueen puutarhatausta	7
Siirtolapuutarhan alkuvaiheet	8
Sotavuodet	10
Sodanjälkeinen aika	12
Pätkävuokrasopimusten varjossa	15
2000-luku	20
Kaupunkilaisten kommentteja	22
Ekologinen merkitys	23
Turku laatii luonnon monimuotoisuusohjelman	24
Hämeen ammattikorkeakoulun syysleimukartoitus	25
Turun yliopiston museologian oppiaineen tutkimukset	25
Kartoitus siirtolapuutarhojen geenivaroista	26
Multaa ja mukuloita -hanke	27
Pro gradu -tutkimus	28
Puutarhan siirto Koroisiin?	28
Helsingissä luonnon turvaaminen on asetettu etusijalle	29
Kansalaisten ajatuksia	30
Merkitys muista näkökulmista	32
Hyvinvointi ja virkistys	32
Kasvatukselliset arvot	33
Kulttuuriarvot	34
Maine- ja matkailuarvo	36
Käyttöarvot	37
Taloudelliset arvot	38
Tulevaisuus	40
Itseisarvo	42
Kupittaaan siirtolapuutarha osaksi Turun kansallista kaupunkipuistoa?	46
Mikä on kansallinen kaupunkipuisto?	46
Kansallisen kaupunkipuiston perustamisvaiheet Turussa	47
Suunnitteluvaiheessa siirtolapuutarha oli vielä osana Turun kansallista kaupunkipuistoa	48

Kaavoituksen suuria linjauksia	51
Maakuntakaavoituksen rooli	51
Uusi kaavoitus- ja rakentamislakiehdotus	53
Turun yleiskaava 2029	55
Turun kaupungin rakennusperintöohjelma	55
Kupittaa siirtolapuutarhan lakkauttamissuunnitelmat	60
Siirtolapuutarhayhteisön toimet	61
Vuokrasopimusten jaksot	61
Yleiskaava 2029	62
Suurten puolueiden kanta	63
Julkisuudessa esitettyjä perusteluja säilyttämiselle	64
Julkisuudessa esitettyjä perusteluja lakkauttamiselle	66
Miten muualla?	68
Helsinki	68
Tampere	69
Ruotsi ja Tukholma	69
Kööpenhamina	70
Saksa	70
Tilastotietoa	71
Lähteet	72

Kuva Satu Repo

Esipuhe

Turun Kupittaaan siirtolapuutarhan lakkauttaminen on ollut kauan otsikoissa. Kun kiinnostuin puutarhan kohtalosta ja aloin etsiä siitä tietoa, sitä ei ollutkaan helppo löytää. Vastaan tuli kyllä artikkeleita ja kommentteja poliittisesta päätöksenteosta sekä viehättäviä juttuja siirtolapuutarhan elämästä, kukoistuksesta ja ihmisistä. Mutta sellaista tietoa, mitä yleensä tarvitaan päätöksenteon pohjaksi, en löytänyt. Lehtijuttuja lukiessa päällimmäiseksi nousi tunne siitä, miten raskasta taistelua puutarhalaiset ovat käyneet vuosikymmenien ajan paratiisinsa säilymisen puolesta. Heidänsä oletetaan ajavan vain omaa etuaan. Entäpä jos Luostarinmäen museokorttelin säilymisestä olisivat taistelleet vain sen viimeiset asukkaat? Nyt paikalla olisi kerrostaloja.

Laitan tämän oman kirjallisen panokseni Kupittaaan siirtolapuutarhan hyväksi nimenomaan siksi, että minulla ei ole kytköksiä siirtolapuutarhoihin eikä niiden asukkaisiin - lukuun ottamatta tietojen ja valokuvien pyytämistä tätä tekstiä varten. Haluan näyttää, että puutarhan säilyminen on tärkeää koko kaupungille, sen ihmisille, pikku eläimille ja muulle luonnolle.

Päätösten on tärkeää perustua tietoon. Tässä sitä nyt on tarjolla. Tämä paketti on koottu lähes kokonaan internet-lähteistä ja rakentuu pääosin suorille sitaateille. Kokonaisuudesta paistaa häpeilemätön puutarhan puolustus, sillä perusteita sen purkamiselle on vastaan tullut kovin vähän. Ne voi tiivistää yhdellä sanalla: raha.

Ovatkohan kaupungin päättäjät ymmärtäneet, että taistelu Kupittaaan siirtolapuutarhan säilymiseksi on turkulaisille vahvan symbolinen? Emme ole unohtaneet, mitä tapahtui kaupunkikuvalle ja kymmenille upeille rakennuksille 1950-1970 -luvulla kaupunkilaisten tahdosta piittaamatta. Miksi nyt 2020-luvulla Kupittaaan siirtolapuutarhan alueelle kaavoitettavat pari betonirakennusta olisivat oikeutetumpia olemaan tontilla kuin tämä historiallinen puutarha?

Turun kaupungin vuonna 2019 teettämässä kyselyssä 76 prosenttia vastaajista on ilmaissut haluavansa, että Kupittaaan siirtolapuutarha säilytetään^[114]. Säilyttämistä vaativassa adressissa on tänään 8551 allekirjoitusta. Joko meitä kuunnellaan?

Turussa 6.2.2022

Tiina Pihlajamäki

Mikä on siirtolapuutarha?

Siirtolapuutarha on muutaman sadan neliömetrin kokoinen puutarhaviljelyyn tarkoitettu maapalsta taajamassa tai sen lähistöllä. Yleensä kunta vuokraa maa-alueen siirtolapuutarhayhdistyksen käyttöön, joka perii vuokran mökkiläisiltä. Puutarha on kaikille avointa puistoaluetta, jolla on kymmeniä tai jopa satoja puutarhapalstoja. Palstojen ulkoasuun ja hoitoon on sääntöjä, joiden avulla alue säilyy siistinä ja harmonisena. Puutarhoilla pyritään elämään luontoystävällisesti, ja sosiaalinen yhteisö erilaisine tapahtumineen on tärkeä.[57]

Palstaan kuuluu myös pieni mökki. Viljelijä omistaa mökin ja palstansa kasvillisuuden. Vaikka alueen poluilla saa kulkea vapaasti, voi mökkipalstoilla käydä vain kutsuttuna. Joillain puutarhoilla on yhteiset peseytymistilat, ja mökit ovat niin tilavia, että niissä voi asua koko kesän. Toisaalla mökit taas ovat vain pieniä puutarhavajoja.[57]

Kuva Satu Repo

Suomessa on kymmeniä siirtolapuutarhoja. Suurimmat kaupunkikohtaiset määrät siirtolapuutarhoja ovat Helsingin yhdeksän, Tampereen, Kotkan ja Kuopion neljä sekä Oulun ja Turun kolme [82]. Kupittaaan siirtolapuutarha perustettiin 1934 ja se on Turun siirtolapuutarhoista vanhin. Se sijaitsee Kurjenmäen kaupunginosassa, Kupittaaan puiston vieressä.

Ajatus puutarhapalstojen perustamisesta vähävaraisille kaupunkilaisille syntyi Englannissa 1700-luvun lopulla. Köyhille haluttiin tarjota mahdollisuus viljellä itselleen ruokaa ja virkistystä terveellisessä ulkoilmassa. 1800-luvun alkupuolella puutarhoja perustettiin jo Tanskaan ja Saksaankin. Ensimmäinen varsinainen siirtolapuutarha perustettiin Dr. Schreberin oppien mukaan Leipzigiin vuonna 1869.[57]

Suomen ensimmäinen siirtolapuutarha perustettiin vuonna 1916 Tampereen Hatanpäähän. 1970-luvulla se joutui siirtymään rakentamisen tieltä Niihamaan. Helsingin ensimmäinen, vuonna 1918 perustettu siirtolapuutarha on edelleen alkuperäisellä paikallaan Ruskeasuolla.[57]

Kuva Eija Meriluoto

Suomessa siirtolapuutarha-aatteen alkuperäinen ajatus oli hankkia kaupunkilaisille ja etenkin työväestölle virkistystä ja työniloa. Puutarha nähtiin lääkkeenä aikakauden vitsauksia, keuhkotautia ja rasittuneita hermoja vastaan, ja palstaviljelyllä pystyttiin osaltaan helpottamaan elintarvikepulaa. Opettaja E. J. Reinilä (1879-1951) näki siirtolapuutarhan kaupunkityöläiselle mahdollisuutena ”kiinnittyä sydänjuuriaan myöten maahan”. Sisällissodasta toivuttaessa puutarhatyön ajateltiin hillitsevän kapinahaluja. Suomen Kauppapuutarhurien liiton toiminnanjohtaja Ossian Lundén (1866-1937) kiersi esittelemässä ideologiaa kaupunkien sosiaalitoimille ja puutarhalautakunnille. Suomen siirtolapuutarhaliitto perustettiin vuonna 1930.[19]

Kupittaaan siirtolapuutarhan historia

Tämän historialuvun on suurelta osin koostanut Kupittaaan ryhmäpuutarhayhdistys ry:n kunniapuheenjohtaja Hannu Salmenoja yhdistyksen vuosikertomuksista puutarhan 75-vuotisjuhlaa varten. Salmenoja toimi yhdistyksen sihteerinä vuosina 1975-79 ja puheenjohtajana 1994-2001.

Kuva Satu Repo

Kupittaaan alueen puutarhatausta

Suomen ensimmäinen puutarhakoulu oli Kupittaaalla nykyisen Seikkailupuiston paikalla. Suomen puutarhaviilijäin yhdistys palkkasi sen ensimmäiseksi johtajaksi Adolf Floorin. Koulu avasi ovensa ensimmäisille oppilaille vuonna 1841. Puutarhassa muun muassa jalostettiin neljäkymmentä eri omenapuulajia. Taimia oli 200 000 ja ruukkukasveja 2000. Vuonna 1881 puutarha siirtyi Turun kaupungin omistukseen. Viljelyala laajeni, ja pian opettajantoimen rinnalle perustettiin kaupunginpuutarhurin virka. Vuonna 1894 opetuskieli muutettiin kokonaan suomeksi. "Kupittaaan ensimmäisellä puutarhakoululla on ollut suuri merkitys puutarhaviilijelyksen alalla. - - Tämän puutarhakoulun alueella on sittemmin sijainnut, tosin pienemmällä alueella, Kupittaaan kauppapuutarha." Vuonna 1933 paikalle siirtyi ruotsalainen puutarhakoulu.[86]

Elintarvikepulan takia Turun kaupunki päätti keväällä 1917 antaa asukkailleen viljelypalstoja eri puolilta kaupunkia. Kupittaalta saattoi saada maata perunanviljelyyn kolmeksi vuodeksi. Myös Marttayhdistys vuokrasi oman palsta-alueensa Kupittaalta jäsentensä käyttöön vuoteen 1923 asti. Parhaiten hoidetuista kasvimaista palkittiin.[19]

Vuonna 1923 Turun kaupungin puutarhalautakunta esitti siirtolapuutarhojen perustamista Kupittaan perunapalstojen tilalle. Tampereen siirtolapuutarhayhdistys ihmettelikin Turun-vierailullaan vuonna 1924 siirtolapuutarhojen vähyyttä kaupungissa. Muutaman seuraavan vuoden aikana Turussa kävi siirtolapuutarhojen edustajia Helsingistä, Tampereelta ja Ruotsista.[19]

Katseet alkoivat suuntautua Turun eteläisenä takamaana tunnetulle alueelle. Tutkija Sirkku Pihlman Turun yliopiston museologian oppiaineesta toteaa Puutarhan Ilo -lehdessä: "Tosiasiassa Kupittaan lähteen ympäristö on vuosisatainen virkistysalue, jossa on ollut puistoa ja puutarhoja jo parin sadan vuoden ajan."[31]

Siirtolapuutarhan alkuvaiheet

"Turussa siirtopuutarha-aate syntyi jo niinkin varhain kuin vuonna 1929. Nimittäin 1.12.1929 kokoontui joukko asianharrastajia Kupittaan Kaivosalin kahvilaan keskustelemaan asiasta. Silloinen kaupungin puutarhalautakunnan puheenjohtaja Honkamäki avasi kokouksen ja selosti siirtolapuutarha-aatetta läsnäolijoille. Kokous päätti perustaa Turkuun siirtolapuutarhayhdistyksen ja valitsi väliaikaisen toimikunnan. Toimikunnan tehtäväksi tuli laatia yhdistykselle säännöt ja ottaa yhteys kaupungin päättäjiin, jotta voitaisiin vuokrata Kupittaan puiston lähellä oleva alue puutarhaa varten. Tähän toimikuntaan valittiin S. Uggendahl, A.U. Salmi, O. Honkamäki, Y. Kiviluoto, P. Heiskanen ja A. Räisänen."[77]

"Varsinainen kokous pidettiin 17.2.1930 Turun työnvälitystoimistossa, Aurakatu 2. Tällöin yhdistys päätettiin perustaa ja nimeksi tuli Turun Siirtolapuutarhayhdistys ry. Vastaperustetun yhdistyksen puheenjohtajaksi valittiin S. Uggendahl ja sihteeriksi A. Räisänen. Väliaikaisen toimikunnan laatima sääntöehdotus hyväksyttiin. Johtokunta kokoontui viisi kertaa suorittaen yhdistyksen rekisteröinnin ja ottaen yhteyden kaupunginhallitukseen ja valtuustoon suunnitellun maa-alueen vuokraamiseksi ja asianmukaiseen kuntoon saattamiseksi. Kaupunki suhtautui kuitenkin asiaan kielteisesti, ja näin hyvään alkuun päässyt innostus laimeni niin, että vuonna 1931

vuosikokoukseen ei saapunut ainuttakaan jäsentä. Johtokunta päättikin luovuttaa yhdistyksen asiapaperit kaupungin puutarhalautakunnan haltuun toivomuksella, että lautakunta kutsuu jälleen yleisen kokouksen koolle silloin, kun katsoo sen tarpeelliseksi. Näin loppui Turun ensimmäisen siirtolapuutarhayhdistyksen toiminta sen ehtiessä vaikuttaa vain vuoden ajan.”[77]

“Siirtolapuutarha-aate ei Turussa kuitenkaan kokonaan kuollut. Vuonna 1934 kaupunki heräsi ja luovutti tämän nykyisen alueen siirtolapuutarhatarkoitukseen, kunnostaen ja jakaen sen 66:een noin kolmen aarin suuruiseen palstaan ja vuokrasi ne yksityisille viljelijöille. Alue oli silloin yleisenä lumenkaatopaikkana ja osaksi vetisenä niittynä, josta se on kovalla työllä saatu siihen kuntoon, millainen se tänä päivänä on.”[77]

Kupittaaan ryhmäpuutarhayhdistyksen puheenjohtaja Eija Meriluoto kertoo kaupungin määräämistä tarkoista säännöistä Puutarhan Ilo -lehdessä: “Puutarhaa perustettaessa määriteltiin muun muassa, että palstat oli tarkoitettu ainoastaan hyötykasvien viljelyyn ja sato ainoastaan oman perheen käyttöön, eivätkä hedelmäpuiden latvat saaneet kohota mökin kattoa korkeammalle, jotta ne eivät olisi varjostaneet naapurin viljelyksiä.”[31]

Kuva Tiina Pihlajamäki

“Näinkin pienellä alueella esiintyi jo alusta pitäen asioita, joita varten tarvittiin yhteinen johto, ja siksi kutsuttiin viljelijät yhteiseen kokoukseen 25.3.1935 ravintola Linnalaan yhdistyksen perustamiseksi. Kokouksen puheenjohtajana toimi N. Lehto ja sihteerinä K. Raivonen. Kokous päätti perustaa yhdistyksen, ja asiaa valmistelemaan valittiin nelihenkinen toimikunta, johon kuuluivat N. Lehto, K. Raivonen, T. Aaltonen ja O. Lindholm. Varsinainen perustava kokous pidettiin 26.5.1935 ry Toivo II huoneistossa. Komitean esityksen mukaan hyväksyttiin yhdistyksen säännöt, ja nimeksi päätettiin ottaa Turun Siirtolapuutarhayhdistys. Yhdistyksen puheenjohtajaksi valittiin posteljooni T. Aaltonen, sihteeriksi K. Raivonen sekä muiksi jäseniksi johtokuntaan O. Lindholm, N. Salminen, T. Laine, N. Airisto ja N. Lehto ja varajäseniksi O. Kerman ja E. Nisula. Jäseniä uuteen yhdistykseen liittyi heti kaksikymmentä.”[77]

“Yhdistyksen toiminta oli alusta alkaen vilkasta ja työntäyteistä johtuen alkuvalmisteluista ja perustamispuuhiin. Tästä näyttönä se, että vaikka ensimmäinen toimintavuosi oli verrattain lyhyt, ehdittiin sinä aikana pitää kolme yleistä ja kahdeksan johtokunnan kokousta. Tärkeimpänä asiana alkuaikana oli vesijohdon saaminen alueelle, mikä saatiinkin toteutetuksi.”[77] Yhteisöllisyyttä haluttiin vahvistaa, ja kaikki viljelijät pyrittiin saamaan yhdistyksen jäseniksi. Toisiin siirtolapuutarhoihin tehtiin kesäretkiä, joilla saatiin ideoita oman puutarhan kehittämiseen.[69]

“Näin oli päästy reippaasti alkuun, ja seuraavat vuodet uurastettiin palstojen kunnostuksessa ja majojen rakentamisessa kaupungin määräämien piirustusten mukaan.”[77]

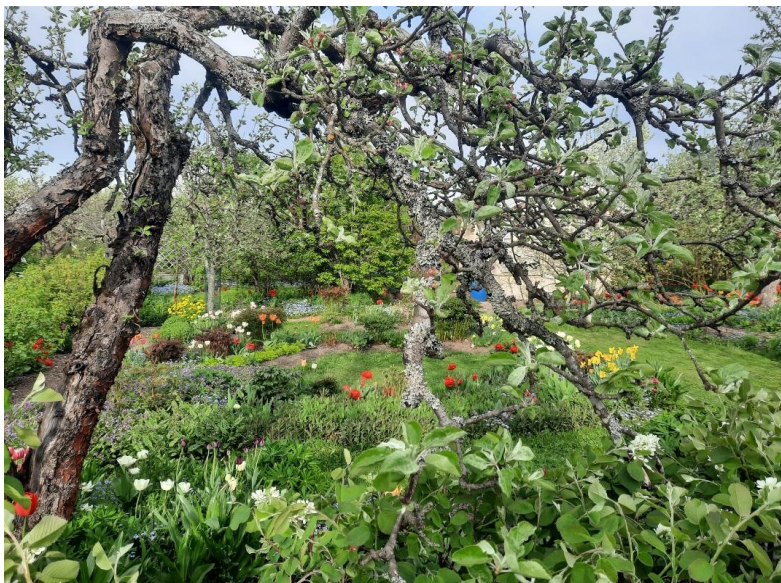
Sotavuodet

“Vuoteen 1939 mennessä oli palstat saatu jo hyvään kuntoon, mutta sitten tuli takaisku. Ankaran talven aikana paleltuivat alueen kaikki hedelmäpuut miltei sataprosenttisesti, ja taas oli edessä alusta alkaminen hedelmäviljelyn alalla. Kyseinen sotatalvi vaikutti muutenkin sekoittavasti yhdistyksen toimintaan. Vuosikokousta ei voitu pitää kuin vasta rauhan tultua seuraavana vuonna. Mutta asioihin käytiin käsiksi entistä innokkaammin. Alettiin suunnitella yhdistykselle omaa keskusmajaa kaupungin alueelle rakentamasta työkaluvajasta. Asiasta tehtiin esitys kaupunginhallitukselle, mutta se ei johtanut tulokseen.”[77]

Muistojen kasvit -blogin mukaan “talkootöiden ja retkien ohella toimintatavoiksi vakiintuivat - - yhteisostot, palstanhoitokilpailut, syysjuhlat, sekä kiertävällä vuorolla toimineet kesäkauden yö- ja päivävartioinnit.”[69] Geneettinen monimuotoisuus -blogissa todetaankin: “Varastelu ei ollut vierasta ja siihen vastattiin ympärivuorokautisella vartioinnilla. Jokaisella palstalaisella oli

vartiovuorot ja mikäli vuoronsa jätti hoitamatta, sai 500 markan sanktion. Kaupungin kanssa väännettiin kättä vuokrista ja anottiin hupilupia. Naisjaosto hoiti talkoolaisten muonituksen ja halpa makkara oli kovin suosittua käyttää. Naisjaosto vastasi myös mm. yhdistyksen mehumaijasta.”[12]

“Vuonna 1941 uudelleen syttynyt sotakaan ei innostusta sanottavasti laimentanut. Kaupunki alkoi suhtautua yhdistykseen myönteisemmin toimittaen alueelle multaa ja lapsille hiekkalaatikon sekä orapihlajan taimia, niin että alueen ympärysaita voitiin istuttaa.”[77] Sotavuosina siirtolapuutarhojen sääntöjä lievennettiin ympäri Suomen elintarvikepulaa takia, ja niissä sai pitää myös eläimiä, kuten kanoja, sikoja ja lampaita.[57]

Kuva Satu Repo

Muistojen kasvit -blogissa kerrotaan: “Rintamalla olleita jäseniään yhdistys muisti pienellä paketilla kevättalvella 1942. Turun kaupunki auttoi yhdistystä raha- ja tarvikelahjoituksin läpi sotavuosien. Puutarhan yhteiset kunnossapitotyöt tehtiin silloin talkootöinä. Tapa vakiintui seuraaviksi vuosiksi, joskin osanotto vaihteli vähäisestä ‘ilahduttavan runsaaseen’.”[69]

“Vuonna 1942 Turun nuori yhdistys sai kunnian järjestää Suomen Siirtolapuutarhaliiton liittokokouksen. Kokous onnistuikin verrattain hyvin sota-ajasta huolimatta. Kokouksen onnistumiseen kaupunki myötävaikutti myöntämällä tähän tarkoitukseen ylimääräisen määrärahan ja luovuttamalla kaupungintalon kokousta varten sekä tarjoamalla kokousedustajille kahvit. Sotavuodet kuluivat kovan uurastuksen merkeissä, sillä tarjosivathan siirtolapalstat tiukan säännöstelyn aikana tervetulleeseen lisän kunkin viljelijän ruokapöytään.”[77]

Sodanjälkeinen aika

Muistojen kasvit -blogissa kirjoitetaan: “Sotien jälkeen kupittaaalaisten kelpasi järjestää kymmenvuotisjuhlat entistä viihtyisämmässä puutarhassa, mikä ilmeni yhdistyksen vuoden 1945 pöytäkirjassa: ‘Viellä muistamme hyvin millainen tämä puutarha-alueemme oli 10 vuotta sitten. Se oli aivan tavallinen pelto aukea josta osa oli kaatopaikkana. Nyt voimme tyydytyksellä todeta mitä on uutteralla työllä aikaan saatu’.”[69]

“Pidetyt juhlat onnistuivat mainiosti, kiitos sanomalehdistön, joka suhtautui siirtolapuutarha-asiaan myötämielisesti. Lehdistön kirjoittelun myötä levisi siirtolapuutarha-aate laajempienkin piirien tietoisuuteen, ja Turussa alettiin kaivata lisää siirtolapuutarha-alueita. Yhdistyksen toimesta saatiin aikaan se, että 310 henkilön allekirjoittama anomus uuden siirtolapuutarhan perustamisesta jätettiin 5.9.1945 silloiselle kaupunginjohtajalle Mantereelle. Tämän anomuksen perusteella saatiin Peltolan siirtolapuutarha Turkuun.”[77]

“Koska Turussa silloin oli toiminnassa kaksi siirtolapuutarhaa, ei yhdistyksen nimi Turun Siirtolapuutarhayhdistys enää tuntunut tarpeeksi selventävältä, vaan se voisi aikaansaada sekaannuksia uuden siirtolapuutarhan kanssa. Tästä syystä katsottiin tarpeelliseksi muuttaa nimi. Uudeksi nimeksi hyväksyttiin Kupittaan ryhmäpuutarhayhdistys ry. alueen sijaitessa Kupittaan puiston välittömässä läheisyydessä, ja tällöin jo nimestä voi päätellä puutarhan sijainnin. Uusi nimi ja uudet säännöt saivat vahvistuksen 1947.”[77]

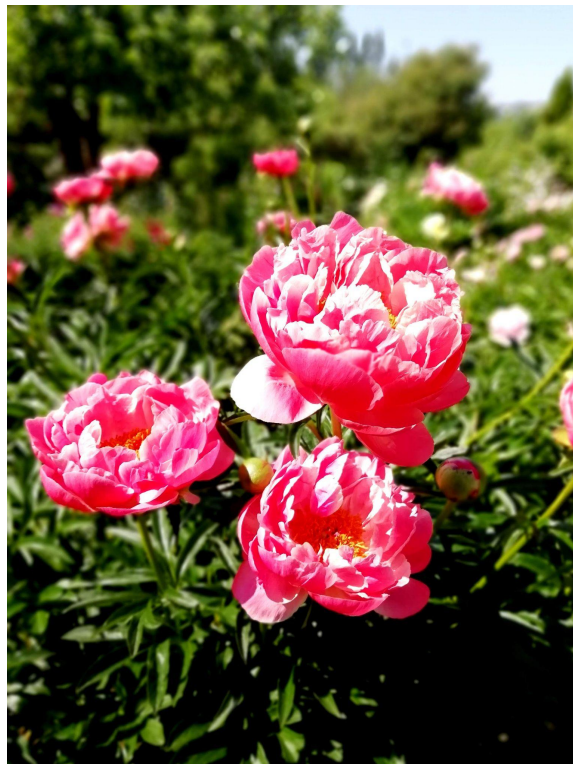

Kuva Eija Meriluoto

“Vuonna 1948 heräsi uudelleen ajatus työkaluvajan muuttamiseksi keskusmajaksi. 12.2.1948 jätettiin kaupunginhallitukselle täysin valmisteltu suunnitelma piirustuksineen työkaluvajan muutostyöstä sekä samalla ehdotelma majojen suurentamiseksi. Työkaluvajan muutostyö hyväksyttiin, mutta majojen suurenus hylättiin. Näin alkoi keskusmajan rakentaminen työtä varten perustetun toimikunnan johdolla, johon kuuluivat I. Lämsä, F.O. Siroma, M. Raitakorpi ja N. Salminen. Kaikki työ tehtiin talkootyönä ja yhdistyksen jäsenten vapaaehtoisten lahjoitusvarojen turvin. Jo 10.9.1948 voitiin ensimmäisen kerran pitää johtokunnan kokous oman katon alla keskusmajassa. Maja tosin oli silloin vielä keskeneräinen, mutta siitä lähtien onkin kaikki kokoukset ja illanvietot voitu pitää omassa keskusmajassa.”[77]

“Vuonna 1949 oli yhdistys mukana Suomen siirtolapuutarhaliiton näyttelyosastossa pohjoismaisessa puutarhanäyttelyssä Helsingin messuhallissa. Siellä liiton osasto herätti runsaasti huomiota ja pääsi palkinnoillekin. Tämä antoi puutarhaviilijöille uutta uskoa, koska nähtiin, että siirtolapuutarhojen tuotteet pystyvät tasapäisesti kilpailemaan ammattipuutarhojen kanssa.”[77]

“Vuosi 1950 olikin taas suurempi juhluvuosi yhdistyksen täyttäessä 15 vuotta. Juhlapuhujaksi saatiin Suomen Siirtolapuutarhaliiton puheenjontaja Antero Nevaja, joka samalla suoritti yhdistyksen uuden lipun ja keskusmajan vihkimisen.”[77]

Kuva Eija Meriluoto

Muistojen kasvit -blogissa kerrotaan, että “1950-luvulta alkaen vietettiin käytäväjuhlaa, jonka jokainen käytävä järjesti vuorovuosin käyttäen tarjoilussa omaa satoaan. Tanssista oli tullut juhlassa tärkeää ja esitykset ja yhteiset pelit jäivät vähemmälle. Vuoteen 1953 mennessä yhdistyksen jäsenmäärä oli kasvanut 83:een henkeen.”[69]

Kuva Satu Repo

“Seuraava suurempi tapahtuma oli vuonna 1953, jolloin yhdistys sai yhdessä Peltolan kanssa järjestettäväkseen Pohjoismaisen Siirtolapuutarhakongressin Turun osuuden. Tämä oli vaativa tehtävä, mutta yhdessä Peltolan kanssa ja kaupungin myötävaikutuksella siitäkin tehtävästä selviydyttiin. Kongressin aattopäivänä Kupittaa sai olla Suomen Siirtolapuutarhaliiton uuden lipun vihkimispaikkana. Tämä kongressi oli myös alkuna Kupittaan ja Peltolan viralliselle yhteistoiminnalle, sillä sitä varten perustettiin yhteistyötoimikunta, joka siitä lähtien on hoitanut yhdistysten yhteiset asiat.”[77]

“Yhdistyksen 20-vuotisjuhlaa vietettiin 13. ja 14. päivänä elokuuta 1955. Yhdistys sai juhluvieraita ympäri Suomea noin 40 henkeä. Juhlaa kunnioittivat läsnäolollaan myös liiton puheenjohtaja Antero Nevaja ja liiton sihteeri Mauno Elomaa, jotka luovuttivat yhdistykselle Siirtolapuutarhaliiton pienoislipun.”[77]

“Vuonna 1957 oli yhdistys yhteistyössä Peltolan kanssa järjestämässä liiton retkeilypäiviä ja henkisiä kilpailuja Turkuun. Kiinnostus retkeilypäiviä kohtaan oli kiitettävä, osallistujia oli 358 henkilöä.”[77]

“Vuonna 1962 puutarha joutui alueluovutuksen kohteeksi. Uudenmaantien levennystöiden takia poistettiin aluetta suojannut vahva orapihlaja-aita. Samalla menettivät tien varrella olevat palstat osan maistaan. Alue suojattiin kaupungin toimesta piikkilanka-aidalla, joka pari vuotta myöhemmin rakennettiin kokonaan uudelleen panssariverkkoaidaksi. Aita oli kyllä siisti ja asiallinen, mutta näkösuojaa se ei antanut niin kuin pensasaita.”[77]

Pätkävuokrasopimusten varjossa

“Koska yhdistys on vuotta nuorempi kuin alue, se joutui 1964 toteamaan, että alkuperäiset 30 vuodeksi tehdyt vuokrasopimukset olivat päättyneet. Kaupunginhallituksen päätöksellä vuokrasopimusta kuitenkin jatkettiin 10 vuodeksi eteenpäin vuoteen 1974.”[77]

Muistojen kasvit -blogissa kuvaillaan puutarhan elämää: “Vuonna 1973 naapuriin rakennettuun Citymarkettiin totuttiin. Se toi kuitenkin melua ja uutta levottomuutta. Radion kuuntelukin oli hankalampaa ja linnut ja siilit vähenivät. Marketista hankittiin ruokatarpeita ja jotkut pistäytyivät myös syömässä sen baarissa. Puutarhan väki vaihtui. Vanhempien viljelijöiden mukaan toiminta oli ennen yhteisöllisempää. Naapurissa pistäydyttiin myös kahvilla ja oltiin yhteyksissä talvisinkin. Omistajien vaihtuvuudesta huolimatta palstojen perusajatus säilyi. Ne oli hankittu virkistys- ja hyötykäyttöön, vaikka ruokakasvien viljely olikin vuosien saatossa vähentynyt. Maatilkulla oli toki edelleen omenapuita, marjapensaita, raparperia sekä usein kasvimaata, mutta koristekasvit ja nurmikko olivat saaneet lisää tilaa. Taimia hankittiin esimerkiksi raisiolaisesta Taimityöistä. Vanhat palstalaiset olivat sitä mieltä, ettei taimia saisi ostaa valmiina, vaan ne olisi kasvatettava siemenistä, mieluiten omien kasvien tuottamista. Moni kävi palstalla lähes päivittäin. Pistäytyminen oli helppoa sillä kaupunkikoti oli usein kävely- tai pyöräilymatkan päässä. Osa vieraili palstallaan myös talvisin syöttämässä lintuja ja hiihtelemässä lapsenlapsen kanssa sekä tarkastamassa paikkoja. Palstanhoidon lisäksi osa viljelijöistä osallistui yhdistyksen toimintaan: johtokuntaan, toimikuntiin, puutarhakilpailuihin, retkille ja yhteisiin juhliin ja iltamiin. Kauden alkamista ja päätöstä, joulua ja tasavuosia juhlittiin.”[60]

“Vuonna 1978 oli Turku jälleen järjestämässä Suomen Siirtolapuutarhaliiton liittokokousta. Tällä kertaa järjestäjänä Kupittaa-Peltola yhteistyötoimikunta. Kokoukseen osallistui 126 henkilöä sekä majoittui 118.”[77]

Perunaa, punajuurta ja porkkanaa viljeltiin elintason noustessa yhä vähemmän, ja puutarhoissa alkoivat kukoistaa perennat, kukkapenkit ja nurmikot.[31]

Muistojen kasvit -blogin mukaan “siirtolapuutarha voi 1980-luvun alussa melko hyvin ja ihmiset ja kasvit viihtyivät palstoillaan. Citymarketin ohella askarrutti epävarmuus siirtolapuutarhan tulevaisuudesta. Lyhyiden vuokrasopimusten vuoksi osa palstalaisista ei panostanut monivuotisten kasvien viljelyyn tai mökin kunnostukseen. Odotettiin päätöstä ja mahdollista uutta siirtolapuutarha-aluetta.”[60]

“Vuonna 1974 saatu 10 vuoden lisävuokra-aika alkoi taas käydä vähiin, joten kunnallisvaalien alla 1984 kutsui yhdistyksen johtokunta kaikki Turun poliittiset puolueet keskustelutilaisuuteen keskusmajalle. Kaikki myös kutsua noudattivat ja saapuivat paikalle. Näin siellä oli arvovaltainen joukko kaupungin päättäjiä saman pöydän ympärillä valmiina tentittäväksi. Suureksi yllätykseksi paikallisradio ja television ajankohtaistoimitus saapuivat paikalle ja pyysivät lupaa saada olla tilaisuudessa, joka heille mielihyvin myönnettiin. Tilaisuudessa yhdistys selvitteli näkemyksiään, miten tärkeänä se piti Kupittaan säilymistä siirtolapuutarhana. Vaikka alue on liikenteen saartama, sinne on kaikilla hyvien kulkuyhteyksien takia esteetön pääsy. Asia sai myötämielisyyttä osakseen kaikilta tahoilta, ja sitä pidettiin tärkeänä ja oikeana. Television kuvausryhmän raportti lähetettiin pari viikkoa myöhemmin kotimaan katsauksessa, joten asia tuli laajempienkin piirien tietoisuuteen.”[77]

Kuva Tiina Pihlajamäki

“Toukokuussa 1985 kiinteistö- ja rakennustoimen lautakunnan esityksellä vuokrasopimuksia jatkettiin vuoden irtisanomisajalla enintään viideksi vuodeksi. Epävarmuus olemassaolosta jatkui edelleen.”[77]

“Elokuussa 1985 vietettiin yhdistyksen 50-vuotisjuhlaa sateisissa merkeissä. Suomen Siirtolapuutarhaliiton puheenjohtaja Eino Grönholm oli juhlapuhujana. Tilaisuudessa jaettiin Suomen Siirtolapuutarhaliiton ansiomerkkejä, neljä hopeista ja kahdeksan pronssista, ansioituneille viljelijöille. Syksyllä 1985 lopetettiin alueen syksyinen yövartiointi, joka oli jatkunut alueen perustamisesta lähtien.”[77]

“Vuonna 1986 alkoi Turun kolmas siirtolapuutarha Illoisissa olla valmiina, ja se aiheutti levottomuutta alueen jatkuvuutta ajatellen. Yhdistyksen johtokunta otti useita kertoja yhteyttä kaupunkiin vuokra-ajan jatkamisen puolesta.”[77]

“Vuonna 1989 tehtiin jälleen anomus kaupungille vuokra-ajan pidentämiseksi. Nyt päätettiin kerätä adressiin nimiä alueen puolesta, ja parin viikon aikana saatiin kerättyä 2043 nimeä listalle, joka jätettiin kaupunginhallitukselle. Samalla tehtiin valitus Citymarketin laajentamisesta alueelle.”[77]

Kuva Eija Meriluoto

“Vuonna 1990 puutarha sai vuoden lisääaikaa. Jälleen oli tehtävä anomus kaupungin suuntaan ja muistutettava puutarhan olemassaolosta. Silloinen kiinteistö- ja rakennuslautakunta kokouksessaan 21.8.1991 päätti lopettaa alueen kokonaan, mutta koska lopettamispäätös oli täpärä äänestystulos, jossa puheenjohtajan ääni ratkaisi, niin kaupunginhallitus otti asian uuteen käsittelyyn ja jatkoi vuokra-aikaa vuoden 1992 loppuun.”[77]

“Vuonna 1992 kaupungin lähettämän keppiä ja porkkanaa sisältävän kirjeen perusteella 20 viljelijää luopui palstastaan. Kaikki tämä ja vuosien epävarmuus sai aikaan sen, että alueen mökit olivat todella huonossa kunnossa ja palstatkin alkoivat villiintyä. Vuodenvaihteessa saatiin taas kaksi vuotta lisääaikaa.”[77]

“Vuonna 1993 tulijoita alueelle olisi ollut vaikka kuinka paljon, ja niinpä johtokunta antoi halukkaiden hoitoon pois luovutettuja palstoja, koska kaupungin puolesta niille ei tehty mitään. Palstat saatiin näin pysymään hoidettuina, mikä taas oli hyvä jatkoa ajatellen, sillä kaupunki myönsi vuokra-aikaa vuosituhaten loppuun 1999, mutta vain vuoden irtisanomisajalla.”[77]

Kuva Tiina Pihlajamäki

“Tämä sai aikaan alueella uuden innon, ja 1994 aloitettiin yhdistyksen keskusmajan korjaus. Tämän suuren urakan tekivät talkootyönään talven aikana H. Salmenoja, E. Helander, V. Numminen, K. Laakso ja P. Luotonen, joten kesäkauden avajaisissa puutarhalla oli täysin sisältä uusittu keskusmaja ja

keittiö. Talkoilla vielä ulkopuolelle uusi maali, ja keskusmajasta tuli kuin uusi. Myös mökkien korjaus oli voimakkaassa kasvussa, palstojen hoito ja kunnostus parani huomattavasti, mikä näkyi alueen yleiskunnossa ja siisteydessä. Kaupunki alkoi jakaa yhdistyksen vuokraamia, tyhjäksi jääneitä palstoja uusille vuokraajille. Näin saatiin kaikki tyhjät palstat käyttöön ja antamaan iloa viljelijöilleen.”[77]

“Hyvissä ajoin ennen vuokra-ajan päättymistä eli 7.4.1997 yhdistys teki taas uuden anomuksen, mutta siitä ei kuulunut pariin vuoteen mitään, vaikka siitä aika-ajoin muistutettiin. Vasta 25.8.1999 kiinteistö- ja rakennuslautakunta käsitteli asiaa, mutta se jäi sillä kertaa pöydälle, kuten monta muutakin kertaa. Lopulta kuultiin, että Kupittaa aiottiin lopettaa, syynä alueen sopimattomuus siirtolapuutarhan käyttöön ja taka-ajatuksena, että Citymarketin laajennus tarvitsee lisää maa-aluetta. Toisena syynä, että Illoisten tontit kävivät huonosti kaupaksi, ja Kupittaa siirrettäisiin sinne. Vuosituhannen vaihde alkoi näyttää siltä, että vuokra-asia tuntui enemmänkin kokopäivätyöltä kuin puutarhaharrastukselta. Puutarhaväki sai kuitenkin asian taakse muutamia kunnanvaltuutettuja, jotka tekivät työtä puutarhan jatkon hyväksi. Näin asiat alkoivat luistamaan, mikä antoi toivoa paremmasta.”[77]

Kuva Tiina Pihlajamäki

“12.6.2000 kaupunginhallitus päättikin jatkaa vuokra-aikaa pyydettyyn 31.12.2020 asti, mikä tuntui jopa uskomattomalta aiempien vuosien vaikeuksien jälkeen. Tänä mainittuna päivänä päättyisivät Turun kaikkien siirtolapuutarhojen vuokra-ajat. Ehkä yhdessä olisi helpompi ajaa asioita kuin kukin erikseen. Kupittaa oli nyt myös merkitty asemakaavassa siirtolapuutarha-alueeksi. Nyt oli

enää vääntö vuokrasopimuksen sisällöstä. Muutamien oikaisuvaatimusten ja kahden vuoden työn tuloksena saatiin siedettävä sopimus. Vuokran suuruus jäi vähän kaivelemaan, koska se oli melkein nelinkertainen Peltolaan verrattuna. Uusi vuokrasopimus oli vihdoinkin valmis allekirjoitettavaksi 1.7.2002. Näin päättyi Kupittaan 12 vuotta kestänyt korpivaellus, ja se oli jälleen siirtolapuutarha muiden siirtolapuutarhojen joukossa. Puutarhan väellä oli nyt pitkä vuokrasopimus hallussaan, joten he voivat omistautua muihin tehtäviin, joita puutarhoissa kyllä riitti.”[77]

2000-luku

“Vuonna 2000 Turku TV:n ruotsinkielinen ohjelmaryhmä teki siirtolapuutarhasta ohjelman, joka käsitti koko kesän keväästä kesäkauden päättäjäisiin. Kuvausryhmä kävi pitkin kesää kuvaamassa erilaisia tapahtumia puutarhassa. Ohjelma esitettiin ensin Turku TV:ssä ja pari kuukautta myöhemmin valtakunnan verkossa uusintana. Näin Kupittaa tuli tunnetuksi muuallakin päin Suomea, ainakin olettaen niin niistä lukuisista puheluista, joita yhdistys sai.”[77]

“Uuden vuokrasopimuksen jälkeen kaupunki suhtautui myönteisemmin puutarhan asioita kohtaan. Vuonna 2003 kaupunki toi puutarhan käyttöön siirrettävän WC-rakennuksen suihkuineen ja veti tästä viemärin, joka kattaa myös keittiön. Vuonna 2008 saatiin uusi vesijohto, jonka kaupunki myös kustansi kokonaan. Tämä olikin jo tarpeeseen, sillä 75 vuotta vanha rautaputki oli jo aikoja sitten tullut tiensä päähän. Vain jokakeväinen monen kohdan korjaus piti alueen vedessä. Uuden putken voidaan arvioida hyvällä hoidolla kestävän seuraavat 50 vuotta, joten siltäkin osin ovat asiat saatiin kuntoon. Näistä kiitokset kuuluvat Turun kaupungille.”[77]

Puutarhalaiset saivat keskittyä rauhassa palstojen ja mökkien hoitoon vuosikausien ajan. Turun Piha & Puutarha -messuilla nähtiin vuonna 2016 Kupittaan ryhmäpuutarhayhdistyksen ja Turun yliopiston museologian oppiaineen puutarhakurssilaisten yhteistyössä toteuttama valokuvanäyttely.[70]

2020-luvun lähestyessä ympäristö- ja ilmastotietoisuuden kasvaessa on kaupunkiviljely noussut laajemman kiinnostuksen kohteeksi. Se on näkynyt Kupittaan siirtolapuutarhassa kasvilavojen ja yrttiviljelmien lisääntymisenä. Kompostointi on osa puutarhan kiertotaloutta, mökkejä on piristetty uusin maalein ja joitain päivitetty myös aurinkopaneelein.[31]

Turun yliopiston museologian oppiaine on kartoittanut Kupittaan siirtolapuutarhan kasvillisuutta ja rakennuskantaa. Alueesta ja sen historiasta on pyritty tallettamaan mahdollisimman paljon tietoa jälkipolville.[31] Oppiaineen

lehtori Sirkku Pihlman kirjoittaa: “Kupittaa siirtolapuutarha on Suomen mittakaavassa jo iäkäs ja erityisen lähellä kaupungin keskustaa. Se toteuttaa edelleen 1900-luvun alun ajatusta siitä, että työpäivän jälkeen ja viikonloppuisin ehtii kävellen, pyöräillen tai julkisella liikennevälineellä hoitamaan puutarhaa virkistykseen ja hyvinvointinsa lisäämiseksi. Useimmat palstaviljelijöistä ovat nyt eläkeläisiä, mutta uusi kiinnostus kaupunkiviljelyyn tuo nuoria mukaan. - - Palstoilla ja yhteisellä kaupunkiviljelyalueella tuotetaan edelleen ruokaa, vaikka se ei ole niin keskeistä kuin puutarhan alkuvaiheissa. Puutarha avautuu yhä enemmän lähiympäristön kaupunkilaisille. Se on uuden kaupunkiviljelyn avoin koekenttä ja oppimiskeskus koko Kupittaa historiallisen puistoalueen perinteiden mukaisesti.”[68]

Kuva Satu Repo

Turun yliopiston Brahea-keskuksen suunnittelija Sami Tantarimäki on urbaania maataloutta koskevassa väitöskirjassaan selvittänyt myös turkulaisen kaupunkiviljelyn vaihteita. Hän kertoo siirtolapuutarhoista: “Pitkälti kaupungistumisen mukanaan tuomina ja paljolti kuntien itsensä tuella kehittyneinä nämä omaleimaiset aluekokonaisuudet ovat kiinteä osa kulttuurihistoriaa ja kaupunkielämää. Tässä mielessä kaupunkiviljely tulisi nähdä osana kestävästä kaupunkikehitystä sekä osana taloudellisessa, ympäristöllisessä, sosiaalisessa ja kulttuurisessa mielessä tuottavaa kaupunkimaisemaa.”[90]

“Kokonaisuus pitää nähdä myös suhteessa kaupunkisuunnitteluun ja sen jatkumoon. Kupittaan siirtolapuutarha (1934-) edustaa viereisen ”ruotsalaistalokylän” (1940-) kanssa Turun puistomaista puutarhakaupunginosaa, joka alkujaan kulki Bertel Jungin suunnitelmissa Kupittaan puistokylänä (1920-luvun alku). Isommassa kaupunkikuvassa suunnitteluideologia heijastuu Kupittaan puiston yli Vasaramäkeen, jopa Itäharjulle asti. Siirtolapuutarhaa voi pitää myös ainoana yhä toimivana linkkinä Sepänkadun, Kupittaankadun ja Itäharjun rajaamalla Eteläisellä Takamaalla 1920-1950-luvuilla kukoistaneeseen koulukasvi- ja viljelypalstatoimintaan. Siitä harva tietää tai osaa enää kertoa.”[90]

Kaupunkilaisten kommentteja

Kommentit on poimittu Kupittaan siirtolapuutarhan säilyttämistä vaativasta adressista.

“Kupittaan siirtolapuutarha on - - jo ikänsäkin puolesta suojeltava historiallinen kohde.”[91]

“Kaupungeissa kuuluu myös näkyä eri aikakauden historiallisia kerrostumia, joita esim. juuri Kupittaan siirtolapuutarha edustaa.”[113]

“Turussa on tuhottu jo aivan liikaa ainutkertaista ja kaunista.”[13]

Pirkko Työläjärvi pohtii: “Mikä on turku, kun kaikki oudot ratkaisut toteutuvat. Muistan 1970- ja 1980- luvulla menoa ja meinikiä ihmeteltiin eri puolilla Suomea ja esimerkiksi Raumalla, jossa väki nousi Vanhaa Raumaa puolustamaan.”[103]

Oulun Äimäraution Siirtolapuutarhayhdistyksen puheenjohtaja Piia Väyrynen kirjoittaa: “On suuri menetys ja häpeä, mikäli Turun ja koko Suomen puutarhahistorian helmi ei ansaitse päättäjien mielestä jäädä paikalleen!”[110]

“Kupittaan siirtolapuutarha on sadan vuoden kuluttua yhtä arvokas osa puistomaisen Turun historiaa kuin Pietari Kalmin puisto on nyt.”[9]

Ekologinen merkitys

Verkkosivustollaan Turku ilmoittaa haluavansa olla “yksi maailman parhaista ilmastokaupungeista. - - Tavoitteena on, että saavuttaessaan hiilineutraaliuden vuonna 2029, Turku on elinympäristönä viihtyisämpi ja terveellisempi paikka asua. Tällöin ympäristö- ja ilmastokriteerit huomioidaan kaikessa kaupungin toiminnassa. Energia tuotetaan uusiutuvilla energiamuodoilla ja joukkoliikenne on toimivaa ja vähäpäästöistä. Tämän seurauksena kaupunki-ilma on puhdasta ja laajat viheralueet takaavat kaupunkilaisten viihtyisyyden ja luonnon monimuotoisuuden.[25]

Kuva Eija Meriluoto

“Suomen ympäristökeskus SYKE ja ympäristöministeriö ovat julkaisseet oppaan luontoselvitysten laadinnan ja luontovaikutusten arvioinnin tueksi. - - ‘Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeimpien alueiden tunnistaminen joka kunnassa ja maakunnassa varmistaisi, että suunnitelmia ja hankkeita koskeva vaikutusten arviointi ja päätöksenteko perustuvat riittävään ekologiseen tietoon. Parhaiten tätä tavoitetta palvelisivat kattavat ja hyvissä ajoin laadittavat luonnonarvojen yleisselvitykset. Luontotiedon tuottamiseen tarvitaan yhä enemmän päteviä luontoselvitysten tekijöitä ja laadukkaita luontoselvityksiä,’ sanoo opasta valmistelleen tukiryhmän puheenjohtaja, ympäristöneuvos Aulikki Alanen.” [104]

Filosofian tohtori Julia Fält-Nardmann Dresdenin teknillisen yliopiston metsäeläintieteen laitokselta vertaa kiinnostavasti puutarhamaisen ja puistomaisen viheralueen lajirikkauden eroja: “Siirtolapuutarhojen etu siisteihin ja avariin puistoihin verrattuna eläinlajiston monimuotoisuuden kannalta on

niiden pienipiirteisyys. Erilaisia biotooppeja löytyy vierekkäisiltä palstoilta paljon, vanhoista hedelmäpuista risukasoihin, eri vuodenaikoina kukkivista kasveista ihmisten luomiin suojiin kuten hyönteishotelleihin, siilien talvehtimislaatikoihin ja linnunpönttöihin. Olisikin todella mielenkiintoista verrata esimerkiksi juuri Kupittaaan siirtolapuutarhan ja viereisen puiston lajirikkautta! Luonnon monimuotoisuuden vähenemisestä uutisoidaan suurin otsikoin, ja esimerkiksi pölyttäjähönteisten väheneminen on jo hyvin tunnettu todellinen uhkakuva. Ongelmat – ja samalla niiden ratkaisut – sysätään kuitenkin mielellään vaikkapa kaukaisten sademetsävaltioiden tai tehomaatalouden niskoille.”[11]

Kupittaaan siirtolapuutarhassa on viime vuosina aloitettu monipuolinen tutkimustyö alueen ekologisten, kulttuurillisten ja historiallisten arvojen kartoittamiseksi. Työ on vasta alkutekijöissään, ja esimerkiksi systemaattinen kasvien inventointi on vielä tekemättä.

Turku laatii luonnon monimuotoisuusohjelman

Vuonna 2020 Turun kaupunki ilmoitti verkkosivustollaan aloittaneensa luonnon monimuotoisuusohjelman laadinnan ympäristöarvojen säilyttämiseksi.

“Tavoitteena on luoda käytännön toimenpiteitä luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi ja edistämiseksi Turussa. YK:n mukaan luonnon köyhtyminen on ennenäkemättömän nopeaa ja uhkaa ihmiskunnan hyvinvointia.”[93]

“Turun kaupungin ohjelmaa valmistellaan moniammatillisena yhteistyönä. Tavoitteena on pohtia uudesta näkökulmasta kaupunkiorganisaation ja kaupunkilaisten totuttuja toimintatapoja ja löytää vaihtoehtoisia ratkaisuja, joilla luonnon monimuotoisuutta voidaan jatkossa ottaa huomioon entistä paremmin. Asukkaita kutsutaan kommentoimaan ja antamaan omia ehdotuksiaan luonnon monimuotoisuutta parantaviksi toimenpiteiksi tulevan talven aikana. Asukkaiden näkemyksiä kerätään Kerro kantasi -palvelun kautta.”[93]

Turun kaupungin sivustolla kerrotaan, että kaupunki ja yksittäiset kaupunkilaiset voivat vaikuttaa luonnon monimuotoisuuteen monin tavoin. “Usein ratkaisut ovat yksinkertaisia ja viihtyisyyttä lisääviä” kertoo lumo-ohjelmatyön projektipäällikkö Tanja Ruusuvaara-Koskinen.[93]

“Kaupunki on merkittävä maanomistaja ja hoitaa suurta viheralueverkostoa sekä laajoja metsiä. Kaupunki vaikuttaa kasvillisuuden määrään kaavoituksen, yleisten alueiden suunnittelun ja rakennuslupien kautta. Omilla päätöksillään kaupunki määrittelee viheralueiden laajuuden, hoitotasot ja -tavat sekä valitsee istutettavat kasvit. Uutena luonnon monimuotoisuutta tukevana työkaluna on sinivihherkerroin, joka on suunnittelijoille tarkoitettu työkalu, jolla ohjataan tonttien

viherpinnan määrää ja laatua sekä hulevesien hallintaa. Vihreän lisääminen tuo kaupunkiympäristöön ekosysteemipalveluita.”[93]

“Asukkaat ja taloyhtiöt voivat puolestaan tehdä monimuotoisuutta lisääviä ratkaisuja omilla tonteillaan. Hyviä käytäntöjä ovat esimerkiksi jättää osa nurmikosta ajamatta sekä lisätä kotoperäistä kasvillisuutta pihuille ja parvekkeille.”[93]

Kuva Satu Repo

“Luonnon monimuotoisuudella eli biodiversiteetillä tarkoitetaan muun muassa lajien runsautta, elinympäristöjen monimuotoisuutta ja geneettistä kirjoa. Huoli luonnon tilasta on maailmanlaajuinen. YK totesi jo vuosikymmen sitten, että luonnon monimuotoisuuden kato on saatava pysähtymään. - - Luonnon köyhtyminen ei ole vain ympäristökysymys, vaan uhkaa myös ihmiskunnan hyvinvointia. Esimerkiksi ravintokasvien pölyttäminen, ilmaston säätely ja eroosion torjunta kärsivät monimuotoisuuden heikkenemisestä. Luonnolla on tutkitusti myös kykyä ennaltaehkäistä ja hoitaa esimerkiksi ihmisten uupumusta, stressiä ja ahdistusta. Lisäksi on havaittu, että luonnon monimuotoisuuden vähenemisen ja allergioiden lisääntymisen välillä on suora yhteys. Uusimmissa tutkimuksissa on havaittu luonnon monimuotoisuuden vähenemisen vaikuttavan jopa diabeteksen ja Alzheimerin taudin kehittymiseen.”[93]

“Luonnosta saatavien viherpalveluiden laatu heikkenee, jos kaupunkien viheralueet vähenevät ja luonto muuttuu yhä pienipiirteisemmäksi. Rakentaminen sirpaloi luontoa ja jäljelle jäävien viherlaikkujen on vaikeampi ylläpitää monimuotoista lajistoaan. Kaupungin viheralueiden, pientareiden, katupuuston, viherseinien ja -kattojen, pihojen ja jopa parvekekasvien muodostamaa verkostoa tulisikin vaalia, sillä monimuotoisina ne ovat merkittävä luonnon ja kaupunkilaisten hyvinvointia edistävä resurssi.”[93]

Hämeen ammattikorkeakoulun syysleimukartoitus

Hämeen ammattikorkeakoulun opiskelijat kartoittivat kesällä 2016 Kupittaaan siirtolapuutarhan vanhoja syysleimukantoja osana kansallista geenivaraohjelmaa. Opiskelijat raportoivat projektista ja puutarhanhoidon pitkäjänteisen jatkuvuuden merkityksestä blogin muodossa: "Puhutaan puutarhan siirtämisestä. - - 80 vuotta puutarhan rakentamista sisältää valtavan määrän kasveja, joiden kartoitusta ollaan vasta aloitettu, kartoitusta johon myös syysleimut kuuluvat. Alueella on paljon kasveja puutarhan alkuajoilta, mm. osa omenapuista. On iso riski, että mikäli puutarha hävitetään, hävitetään samalla jotain mitä ei löydy enää puutarhakaupasta. - - vuokrapalstat eivät varsinaisesti kannusta suunnitelmalliseen ja pitkäjänteiseen puutarhanhoitoon, jota vanhojen kantojen säilyttäminen vaatisi. - - Vuokralaisten välillä tiheäkin vaihtuminen ei helpota asiaa. Harvalla palstalaisella on tietoa vanhoista kannoista tai niiden merkityksestä. On vaikea suojella, jos ei tiedä mitä pitäisi suojella, miksi ja miten." [12]

Turun yliopiston museologian oppiaineen tutkimukset

Puutarhan ilo -lehdessä kerrotaan Kupittaaan siirtolapuutarhasta. Lehden mukaan "alueella kasvaa kymmeniä erilaisia omenalajikkeita, ja monet puista on istutettu heti sodan jälkeen. Kaikkiaan siirtolapuutarhassa on meneillään olevan kartoituksen tässä vaiheessa tavattu noin 430 kasvilajiketta, joista reilusti yli puolet on hyötykasveja. Vanhat, kestävät lajikkeet ovat säilyneet puutarhan suojissa läpi vuosikymmenten." Turun yliopiston museologian oppiaineen opiskelijat kartoittavat puutarhan kasvillisuutta ja rakennuskantaa yhdessä palstalaisten kanssa. Heidän ohjaajansa, tutkija Sirkku Pihlman Turun yliopiston museologian oppiaineesta kertoo: "Kasvillisuus Kupittaalla on hyvin monimuotoinen ja historiallisesti kerroksinen. Alueella näkee sekä eri vuosikymmenten suosikkilajikkeita että muualla harvinaisia, mutta täällä runsastuneita lajikkeita." Luonnonvarakeskus on projektissa mukana auttamalla lajikkeiden selvitystyössä ja geenitutkimuksissa. Pihlman jatkaa: "Toivomme, että alueen arvo ymmärretään entistä laajemmalti ja puutarha saa jatkaa paikallaan myös maanvuokrasopimuksen päättyessä." [31]

"Turun yliopiston museologian oppiaine ja Luonnonvarakeskus ovat yhdessä palstaviljelijöiden ja turkulaisten kasviharrastajien kanssa koonneet tietoja Kupittaaan siirtolapuutarhan alueen vanhoista puutarhakasveista parin vuoden ajan. Samalla puutarha on toiminut museologian tärkeänä oppimisympäristönä. Yli 80-vuotiaan Kupittaaan siirtolapuutarhan kasvillisuutta ei ole aiemmin kartoitettu." [39]

“Siirtolapuutarhassa on noin 280 vanhaa omenapuuta. Vanhimmat säilyneet puut on istutettu puutarhaan samaan aikaan, kun sinne rakennettiin mökit, eli 1930-luvulla sekä heti kylmien sotatalvien jälkeen. Luonnonvarakeskus teki 22 vanhasta omenapuusta DNA-sormenjälkitutkimuksen tavoitteenaan selvittää lajikkeita. - - Puut ovat olleet hyvässä hoidossa, sillä vanhat yksilöt ovat huomionarvoisen hyväkuntoisia, kertoo tutkija Maarit Heinonen Luonnonvarakeskuksesta.”[39]

“Siirtolapuutarhan palstoilla kasvavat rinnan muinaistulokkaat, 1800-luvun uutuuskasvit, vanhoissa puutarhoissa tavattavien omenalajikkeiden kirjo sekä puutarhan eri vuosikymmenien kasvikokeilujen muistot. - - Kupittaa siirtolapuutarhassa tavataan esimerkiksi arvokas, elinvoimainen kanta metsätulppaanista. - - Syysleimut ovat luonteenomaisia loppukesän kukkijoita Kupittaa siirtolapuutarhan palstoilla. Alueen syysleimukannat on syytä selvittää, ja turvata niiden säilyminen arvokkaina kasvigeenivaroina, arvioi tutkija Sirkka Juhanoja Luonnonvarakeskuksesta.”[39]

Kuva Tiina Pihlajamäki

Kartoitus siirtolapuutarhojen geenivaroista

Hortonomien yhdistyksen tammiseminaarissa 25.1.2018 käsiteltiin laajasti siirtolapuutarhojen historiaa ja geenivaroja. Kun siirtolapuutarha-aate saapui Suomeen, sen tarkoituksena oli tarjota kaupunkilaisille ”sitä työniloa ja virkistystä, mitä oman palstan viljely tuottaa”. Palstaviljelyn avulla voitiin helpottaa elintarvikepulaa, ja se nähtiin ”aseena aikakauden vaarallisimpia tauteja, keuhkotautia ja rasittuneita hermoja, vastaan.”[19]

Suomen perustuslain mukaan vastuu luonnosta, luonnon monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille kansalaisille. Suomeen perustettiin kansallinen kasvigeenivaraohjelma vuonna 2003 ”tehostamaan maa- ja metsätalouden geenivarojen suojelua, kestäväää käyttöä ja lisäämään tietoisuutta.” Sen tehtävänä on ”organisoida viljelykasvien monimuotoisuuden suojelua, jotta vaativiin suomalaisiin oloihin sopeutuneet viljelykasvit säilyisivät jälkipolvillekin”. Se myös toimeenpanee kansainvälisiä alan sopimuksia.[19]

Luonnonvarakeskuksen tutkijan Maarit Heinosen mukaan Kupittaaan siirtolapuutarhalla on ”ainutlaatuisen pitkä viljelyhistoria Suomen puutarhakulttuurin kannalta keskeisessä kaupungissa”, viitaten Kupittaaaseen perinteikkäänä puistokaupunginosana. Turkulaisen luontoharrastajan Pertti Dahlströmin listauksen (2015) mukaan Kupittaaan siirtolapuutarhassa on ”yli 500 eri kasvilajia (vanhoja ja uusia viljelykasveja, luonnonkasveja, rautakautisen ja keskiaikaisen asutuksen seuralaisia).”[19]

Kupittaaan siirtolapuutarha on erittäin monimuotoinen kaupunkiympäristön osa

- ekosysteemipalvelujen tuottaja: ravinto ja veden suodatus
 - sääntelijä: puhdistaminen, pölytys, melun vaimennus, elinympäristöjen tarjoaja
 - kulttuurihyötyjä: virkistäytyminen, taide, tieto, tutkimus, oppiminen
- [19]

Kupittaaan siirtolapuutarhassa tuotetaan edelleen suuria määriä lähiruokaa käsivoimin, ilman kemiallisia torjunta-aineita, kiertotaloudessa. Puutarhassa ”pidetään yllä vanhoja kasvikantoja ja kokeillaan uusia, hoidetaan kaupunkieläimiä maaperän eliöistä pölyttäjiin, siileihin ja lintuihin”. Kupittaaalla kukkii muun muassa idänsinililjaa, metsätulppaania, kevättähteä, pikkukäenrieskaa, monia kurjenmiekkalajeja, nurmilaukkaa, uusia ja vanhoja syysleimulajikkeita, vanhoja tulppaaneja, narsisseja, sinililjoja, lumikelloja ja varjoliiljoja sekä pioneja. Omenapuita on kaikkiaan yli 300, joiden joukossa on useita kymmeniä vanhoja lajikkeita. Moni lajike luokiteltiin harvinaisuuksiksi, ja useita jäi toistaiseksi tunnistamattomiksi.[19]

Kupittaaan siirtolapuutarhalla on vielä runsaasti tarvetta jatkotutkimuksille, joihin tarvittaisiin rahoitus: omenapuukohtainen lajitunnistus, muiden hedelmäpuiden ikä- ja lajimääritys, palstakohtainen kasvillisuusselvitys sekä monimuotoisen kasvillisuuden ylläpidon turvaaminen ja hyödyntäminen.[19]

Kuva Nina Saarinen

Multaa ja mukuloita -hanke

Sateenkaari Koto ry:n päiväkodeissa on toteutettu Opetushallituksen rahoittama ja Valonian kanssa yhteistyössä toteutettu Multaa ja mukuloita -hanke, jonka tavoitteena oli "kasvien pienimuotoisen viljelyn avulla avata ja konkretisoida kiertotalouskäsite sekä päiväkotien lapsille että työntekijöille. Lisäksi tavoitteena oli ruoan arvostuksen lisääminen, ruokahävikin pienentäminen ja kierrätykseen perustuvan jätehuollon tekeminen tutuksi eri kulttuuritaustoista tuleville lapsille ja perheille." Hanke toteutettiin vuosina 2017-2019 ja Kupittaaan siirtolapuutarha oli mukana hankkeessa. Hankkeessa kehitelty toimintamalli on koottu muidenkin päiväkotien hyödynnettäväksi.

Multaa ja mukuloita -hanke on opettanut lapsille kiertotaloutta ja ruuan elinkaarta käytännön toiminnan muodossa: yrttejä ja vihanneksia on kasvatettu ruukuissa, opeteltu pienentämään ruokahävikkiä ja tutkittu kompostilierojen elämää. Kupittaan puutarhalla on tutkittu luonnonilmiöitä, kasveja, hyönteisiä, lintuja ja pikkunisäkkäitä. Päiväkodin käytössä oli puutarhapalsta, ja puutarhalla myös syötiin ja otettiin päiväunet. Välillä puutarhan antimiste leivottiin herkuja. Projektin aikana havaittiin, että lasten tiedonjano kasvoi silminnähden. He kiinnostuivat tunnistamaan lajeja opaskirjoista ja tekemään omia luonnontieteellisiä kokeita. Puutarha myös innosti uudenvuoden leikkeihin puutarhan antimia hyödyntäen. Hankkeen tavoite "tuoda luonnontieteisiin, matematiikkaan ja teknologiaan painottuvaa ilmiöoppimista uudenvuoden ympäristöön" toteutui hyvin.[75][58]

Pro gradu -tutkimus

Turun yliopisto tiedotti 20.1.2022: "Turun kaupunki on myöntänyt kymmenen kannustusapurahaa kaupungin kehittämiseen liittyviin pro gradu -tutkielmiin. Apurahan saaneet opinnäytteet edustavat laajasti eri oppiaineita. Turun yliopistosta 2000 euron suuruisen apurahan sai seitsemän maisterivaiheen opiskelijaa. Kannustusapurahan saaneet opiskelijat ja graduaiheet valittiin kaupungin järjestämässä kilpailussa." Yksi apurahan saajista on Mona Siro, jonka tutkimusaiheena on "Kallis viheralue tiivistyvän kaupungin puristuksissa. Kulttuurianalyttinen tutkimus Kupittaan siirtolapuutarhasta 2000-luvulla (etnologia)". Siro kommentoi asiaa: "Graduni valinta apurahan saajaksi on mielestäni jo iso tunnustus siitä, että aihetta pidetään tärkeänä ja tutkimisen arvoisena."[79]

Puutarhan siirto Koroisiin?

Kupittaan siirtolapuutarhan lakkauttamisen vastineeksi Turku on kaavoittanut uuden siirtolapuutarha-alueen Koroisiin. Aamuset kirjoittaa 5.1.2022: "Siirtolapuutarhan suunniteltua siirtoa Koroisiin vastustetaan niin palstalaisten kuin monien kaupunkilaistenkin toimesta. Yksi syy vastustamiseen on muun muassa vetoaminen palstoilla kasvaviin harvinaisiin tai jopa uniikeiksi väitettyihin kasveihin."[84]

Turun yliopiston kasvitieteellisen puutarhan yliopuutarhuri Simo Laine kertoo, että "kaikkien kasvien siirtäminen toiseen paikkaan on ainakin periaatteessa mahdollista. Onko se sitten taloudellisesti järkevää? Tätä pitää arvottaa tapauskohtaisesti. - - Ilmasto- ja maaperäolosuhteet sanelevat, mitä voi siirtää

ja miten siirto onnistuu. - - Pienemmät kasvit, kuten perennat ja monivuotiset hyötykasvit, ovat siirrettävissä, kuten myös pensaat huolellisesti tehtynä. Vanhojen, isojen puiden siirtäminen paikasta toiseen on sen sijaan hankalaa ja kallista, luonnosta siirto jopa mahdotonta. Tosin tarpeeksi arvokkaaksi katsottuja puita on siirretty maailmalla jopa helikopterin avulla.”[84]

Helsingissä luonnon turvaaminen on asetettu etusijalle

Helsingin kaupunkiympäristön apulaispormestari Anni Sinnemäki kirjoitti luonnon monimuotoisuuden päivänä 22.5.2021 verkkosivullaan: “Luonnon turvaaminen on ollut tällä valtuustokaudella sekä keskeinen strateginen päämäärä että lukemattomien konkreettisten päätösten tärkein sisältö. Tänä keväänä teimme tärkeän päätöksen luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelmasta, joka varmistaa että luonnon monimuotoisuus on keskiössä kaikessa mitä kaupungissa tehdään. Lumo-ohjelman yli 90 keinoa säilyttävät, parantavat ja turvaavat eri lajien elinympäristöjä ja luonnon monimuotoisuutta. Tällä valtuustokaudella on tehty myös ennätyksellisen monta luonnonsuojelupäätöstä: olemme perustaneet jo 12 uutta luonnonsuojelualuetta Helsinkiin.”[83]

“Tarvitsemme kykyä tehdä tavoitteistamme totta. Tarvitsemme kykyä muodostaa enemmistöjä. - - Tämä on se, mitä omassa työssäni pyrin ennen kaikkea edistämään. Sitä, että teemme luonnon puolesta päätöksiä jotka toteutuvat.”[83]

“Tarvitsemme riittävästi uusia asuntoja, jotta onnistumme hillitsemään asumisen hinnan nousua ja jotta jokaiselle helsinkiläiselle löytyy tulevaisuudessakin koti. - - Tärkeää on, että ylivoimaisesti suurin osa uusista asunnoista on valmistunut alueille, joissa luonto ei ole ollut lainkaan uhattuna, kuten Jätkäsaareen, Kalasatamaan, Herttoniemen yritysalueelle tai Pasilaan.”[83]

Kuva Tiina Pihlajamäki

Kansalaisten ajatuksia

Museologian oppiaineen lehtori Sirkku Pihlman kirjoittaa: "Puutarha toteuttaa monin tavoin kestävän kehityksen ideaa. Päiväpuutarha ei vaadi sähköistettyjä ja viemäroityjä mökkejä, mutta aurinkoenergiaa otetaan yhä enemmän käyttöön. Palstoilla luovutaan kokonaan muiden kuin luonnonmukaisten torjunta-aineiden käytöstä. Viljelykasveissa suositetaan vanhoja lajikkeita ja maatiaisia, vaikka kaikenlaista uuttakin viljellään ja kokeillaan. Puutarhassa pidetään ruokkien ja sopivia kasveja viljellen huolta myös hyönteisistä kuten pölyttäjämehiläisistä ja perhosista. Siilit ja linnut viihtyvät puutarhassa. - - Alue on kasvillisuudeltaan kulttuurihistoriallinen ja arvokas. Arvolajikkeita on myös hävinnyt, mutta niitä voidaan vielä palauttaa, kun haastattelujen perusteella tiedetään, minne niitä on siirretty." [68]

"Turun vanhin siirtolapuutarha säilyttää jo 1700-luvulla alkanutta kaupunkipuutarhojen historiaa: se on vanhojen kasvilajikkeiden elävä geenipankki. Sellaista ei voi enää perustaa, sen voi vain säilyttää. - - Tuntuu hölmöltä, jos kaupunki toisella kädellä jakelee kaupunkiviljelijöille viljelylaatikoita ja toisella kädellä lakkauttaa viljelijöiden pikku paratiisin. - - Turku aikoo olla hiilineutraali kaupunki vuoteen 2030 mennessä, joten miksi se tuhoaisi tämän vehreän hiilinielun?" [72]

"Siirtolapuutarha-alueet on kaupungin kauneimpia ja monimuotoisimpia puistoja." [24]

"Koroisten uusi siirtolapuutarha tarvitaan entisten lisäksi, sillä hyöty-, omavarais- ja muu puutarhaviljely on yksi 2020-luvun megatrendeistä." [81]

"Olisi jopa hieman tekopyhää mainostaa hiilineutraaleja tavoitteitanne, ja samalla toisaalla tuhota upea, vanha viheralue. - - Myös pölyttäjien kannalta Kupittaa siirtolapuutarha on todella tärkeä, ja mielestäni olisi lyhytnäköistä hävittää se." [37]

"Yli 80-vuotiaan siirtolapuutarhan lopettaminen samalla kun kaupunki julistaa kestävää kehitystä ja vihreitä arvoja olisi suoraa paluuta Turun taudin aikoihin, ja osoittaisi kaupungin johdon kauniit puheet, tavoitteet ja ohjelmat silkaksi sanahelinäksi." [46]

"Ilmaston ja luonnon monimuotoisuuden pelastamista ei voi ulkoistaa. Sitä on tehtävä paikallisesti, ja se voi vaatia myös taloudellisista tavoitteista luopumista. Kansalaiset ovat tähän valmiita. Nyt myös päättäjien on osoitettava

ymmärtävänsä tämän ja otettava merkittävä ja näkyvä askel luonnon pelastamisen puolesta. Terveisin Kirsti Palmu, maisemasuunnittelija.”[64]

“Peltolan Siirtolapuutarhayhdistyksen entisenä puheenjohtajana pidän skandaalina, että voidaan edes suunnitella yli 80 vuotta toimineen siirtolapuutarhan lopettamista. Sen biodiversiteetti on aivan toista luokkaa kuin tavallisen puiston tai tien toisella puolella olevien monokulttuuristen jalkapallokenttien. Puhumattakaan sen toiminnan sosiaalisista ulottuvuuksista.”[22]

“Perustelu, että kaupungissa on useita hoidettuja puistoja, kuten Kupittaanpuisto, ei ole riittävä. Puistolla ja puutarhalla on eroa.”[15]

“Näinä kiihtyvän luontokadon aikoina pitäisi monimuotoisuuden varjelemisen olla itsestäänselvyys myös kaupunkien päättäjille.”[14]

“ilmastokriisiin vastaamisen ja ekologisen jälleenrakennuksen valossa suunnan pitäisi olla päinvastainen. Kaupunkiviljelyä pitäisi lisätä ja kaupunkilaisten luontosuhdetta parantaa. On pettymys, että Turun kaupunki ei näe nuorisolleen vihreää tulevaisuutta.”[28]

“Ympäristönsuojelua parhaimmillaan, kun pelastaa pörriäisiä!”[76]

“Maailmassa, jossa pölyttäjien merkitys tunnistetaan ja kaupunkiviljely on nouseva trendi, Turku ei voi tehdä näin peruuttamatonta päätöstä.”[44]

Kuva Satu Repo

Merkitys muista näkökulmista

Kupittaa siirtolapuutarhaan merkitystä voidaan tarkastella lukuisista eri näkökulmista. Tähän julkaisuun on valittu tarkasteltaviksi historiallisten ja ekologisten arvojen lisäksi hyvinvoinnin ja virkistyksen, tulevaisuuden, kasvatukselliset, kulttuurilliset, maine- ja matkailuarvojen, käyttöarvon, taloudellisten arvojen, ainutlaatuisuuden ja itseisarvon näkökulmat.

Hyvinvointi ja virkistys

Suomen Akatemian rahoittaman, yhteistyössä Turun kaupungin kanssa tehdyn kyselytutkimuksen raportissa todetaan: "Tutkimusten perusteella tiedetään, että luonto tekee ihmiset onnellisemmiksi ja terveemmiksi. Kaupunkien vihreä infrastruktuuri kuten puistot, metsät, ja yhteisöpuutarhat tukee ihmisten fyysistä (esim. kävely, lenkkeily, pyöräily tai leikkipaikkojen käyttö) ja psyykkistä (esim. rentoutuminen, luonnosta nauttiminen tai ystävien kohtaaminen) hyvinvointia. Näitä hyvinvointiin kytkeytyviä hyötyjä kutsutaan ekosysteemipalveluiksi eli luonnon ihmiselle tarjoamiksi aineellisiksi ja aineettomiksi hyödyiksi. Kaupunkisuunnittelussa vihreä infrastruktuuri on tärkeässä roolissa kestävän kaupunkirakenteen luomisessa kaupunkitiivistämisen, uudisrakentamisen sekä tehokkaan liikenteen ja palveluiden edistämisen rinnalla. Suunnittelussa olisi tärkeää ymmärtää kaupunkilaisten näkemyksiä siitä, millaiset luontomaisemat, viherelementit ja -rakenteet kytkeytyvät ihmisten kokemuksiin fyysisiin ja psyykkisiin hyötyihin." [94]

Turun yliopiston Brahea-keskuksen suunnittelija, tohtori Sami Tantarimäki kirjoittaa Turun Sanomissa 6.10.2018 siitä, miten puutarha-alue kaupungissa saattaa "synnyttää tunteen aivan muualla olost. Yksilöllisen hyvän ohella kaupunkiviljelyllä on rooli yhteisöllisyyden edistäjänä, sillä erilaiset palstat ovat kaupunkilaisten kohtaamispaikkoja, avoimia ja julkisia tiloja. Kansainvälisestikin niiden on katsottu sekä vahvistavan sosiaalisia siteitä ja vuorovaikutusta että lisäävän alueen turvallisuutta ja yhteisestä omaisuudesta huolehtimista. Puutarhoilla on myös todettu olevan tärkeä merkitys erilaisiin kulttuureihin kohdistuvien ennakkoluulojen vähentäjänä ja kotoutumisen tukena. Työttömille ja syrjäytymisvaarassa oleville on tarjolla mielekästä tekemistä ja hyödyllisyyden tunnetta siinä missä työssä käyville rentoutusta. Päiväkodeille ja kouluille palstat, puutarhat ja kaupunkimaatilat ovat mahdollisuus kokea ja oppia. Toisin sanoen edelleen on pitkälti kyse kaikesta siitä, mistä jo alkujaankin: henkisestä ja fyysisestä hyvinvoinnista, yhteisöllisyydestä, sosiaalihuollosta ja kasvatuksesta. Siirtolapuutarhat ovat osa tätä

kokonaisuutta.”[90] Kupittaa siirtolapuutarha tekee yhteistyötä myös lähialueen vanhainkotien kanssa. Leppoisa kävelyretki puutarhassa voi olla saattajan kanssa liikkuvalla vanhuksella tervetullut piristys arkeen.

Kaupungin monimuotoisuus ja erityyppiset viheralueet lisäävät ihmisten viihtyisyyttä ja hyvinvointia ja ovat tärkeitä nimenomaan kaupungin keskustassa. Pia Wolff-Helminen kirjoittaa adressin kommentteissa: “On kaksinaamaista toistuvasti kysyä kaupungin asuikailta mielipiteitä viihtyvyyden lisäämisestä kun samalla suunnitellaan jo viihtyvyyttä lisäävien osien purkamista[113].” Samassa adressissa Simo Seppänen toteaa, että “tämän kaltaisia runsaita viheralueita tulee olla paljon enemmän[80].”

Kupittaa siirtolapuutarhan merkitys on vuosikymmenien aikana muuttunut lisäravinnon tuottajasta ennen kaikkea virkistysalueeksi. Se lisää myös pienemmässä mittakaavassa hyvinvointia ja terveellisen harrastuksen niille kymmenille palstoja hoitaville kaupunkilaisille, joista monien olisi mahdotonta päästä puutarhaharrastukseen käsiksi mm. isompien mökkien kalleuden tai hankalan kulkemisen takia. Hämeen ammattikorkeakoulun Geneettinen monimuotoisuus -blogissa tuodaan esiin se, että ”palstalaisista valtaosa on jo eläkkeellä ja palstoilla vietetään paljon aikaa. Puutarhaan tullaan, puutarhanhoidon lisäksi, tapaamaan ystäviä ja nauttimaan kesästä. Puutarhan kohtalo on kuitenkin kaikkien huulilla, moni ei ole valmis aloittamaan alusta, kaikki eivät siihen edes kykene. Huoli on kova.”[12]

Kuva Eija Meriluoto

Kasvatukselliset arvot

Kaupunkilaislapselle siirtolapuutarha on elämyksellinen pala maaseutua keskellä kaupunkia. Se edistää lapsesta asti ihmisen luontosuhteen säilymistä myös urbaanissa ympäristössä. Kuten Disa Laurell toteaa adressin kommentoissa, "Siirtolapuutarha yhdessä liikennepuiston ja lintulammen kanssa muodostaa lapsille oivan oppimiskokonaisuuden." [44]

Kupittaa siirtolapuutarhan kasvatuksellisia arvoja on jo hyödynnetty systemaattisesti "Multaa ja mukuloita" -hankkeessa, jota on toteutettu yhteistyössä Sateenkaari Kodon päiväkotien kanssa. Lapsiryhmä on viettänyt säännöllisesti aikaa puutarhassa tutkien luonnonilmiöitä, kasveja ja eläimiä sekä kiertotaloutta ja hoitamalla puutarhapalstaa. Toiminnassa on vahvasti mukana myös sosiaalinen puoli, ja puutarhan keittiössä on leivottu palstan antimista herkkuja ja tehty yhteistyötä vanhainkodin asukkaiden ja maahanmuuttajanaisten kanssa. Niina Ruuska kirjoittaa Valonian uutisraportissa 20.8.2019: "Ensimmäisen puutarhakesän tulokset ovat jo nähtävissä lasten lisääntyneenä tiedonjanona. Kiinnostus lajien monimuotoisuuteen, lajintunnistamiseen opaskirjoista sekä omiin luonnontieteellisiin kokeisiin on kasvanut valtavasti. Puutarha ruokkii myös mielikuvitusta: tavalliset lelut jäävät syrjään ja leikit luodaan puutarhan tarjoamista aineksista." [75]

Kulttuuriarvot

Kupittaa siirtolapuutarha on kehittynyt omaleimaisena osana Turun kulttuurihistoriaa vuodesta 1934 asti. Mökkejä on moneen kertaan rakennettu ja remontoitu, ja niiden persoonallinen kirjo kertoo omaa tarinaansa. Viljelijäsukupolvet ja samalla motiivit puutarhan hoitamiseen ovat vaihtuneet, ja paikkaan on sitoutunut työtä, rentoutumista, kohtaamisia ja elämän kirjoa.

Parin vuoden kuluttua juhlittavista yhdeksästä vuosikymmenestä jokainen on syventänyt ja kasvattanut puutarhan arvoa sekä ainutlaatuisena, elämää kuhisevana keitaana että näyteikkunana tiettyyn rakennushistorian osa-alueeseen sekä kaupunkilaisten elämään hyvinä ja huonoina aikoina. Kupittaa siirtolapuutarha on yhtä olennainen osa kaupunkimme pitkää historiaa kuin Luostarinmäen museokortteli, Portsan työväenasunnot tai Qwenselin talo, jotka kaikki aiottiin viime vuosisadan alkupuolella purkaa uudisrakentamisen tieltä. Luostarinmäen museokorttelin säilyttämiseen johti samankaltainen tuskien taival, mitä Kupittaa siirtolapuutarhakin on jo vuosikymmenten ajan käynyt läpi. Wikipediassa kerrotaan muun muassa:

“Luostarinmäen kohtalo puhutti jo vuoden 1828 asemakaavan laatimisesta alkaen, sillä alue ei sopinut uuteen ruutuasemakaavaan, jota uudisrakentamisessa tuli noudattaa. Uuteen kaavaan nähden Luostarinmäki oli ahdas ja vanhanaikainen. - - Moneen otteeseen 1900-luvun alkuvuosikymmeninä muuttuneissa suunnitelmissa koko alue aiottiin muuttaa muun muassa huvilakaupunginosaksi ja kerrostaloalueeksi. Osa rakennuksista ehdotettiin myös siirrettäväksi Ruissaloon. - - Luostarinmäen säilyttämisen puolestapuhujia - - kritisoitiin alueen liiasta romantisoinnista, sillä asumisolot huonokuntoisissa asunnoissa olivat varsin kehnot. Asukkaiden arki ei kritisoijien mukaan nimittäin ollut läheskään yhtä idyllistä kuin millaisena alueen ihailijat sen esittivät. Museoihmisten, kuten museolautakunnan ja muiden yksityishenkilöiden, toiminnan tuloksena Luostarinmäki kuitenkin päädyttiin lopulta säilyttämään suojeltuna kokonaisuutena, ja Turun kaupunginvaltuusto hyväksyi päätöksen museoalueen perustamisesta syyskuussa 1937. Aluksi päätös koski vain osaa alueesta, mutta myöhemmin 1950-luvulla se laajennettiin koskemaan koko nykyistä aluetta. - - Suuri merkitys Luostarinmäen käsityöläismuseon synnyssä oli museoon vuonna 1937 palkatulla nuorella maisterilla Irja Sahlbergillä, joka jäi museoon töihin yli 30 vuodeksi ja eteni myöhemmin Turun kaupungin historiallisen museon johtajaksi. - - Luostarinmäellä oli asukkaita vielä museotoiminnan alettua. He saivat asua ilmaiseksi, mutta heillä oli velvollisuus hoitaa esimerkiksi talonmiehen tehtäviä alueella. Joitakin tällaisia asuntoja on sittemmin museoitu ja jätetty siihen asuun, mihin ne jäivät alkuperäisten asukkaidensa kuoltua.”[52]

Kuva Tiina Pihlajamäki

Kupittaaan siirtolapuutarha poikkeaa Luostarinmäen museokorttelin alueesta nuoremman historiansa lisäksi siinä suhteessa, että se on edelleen virkeästi täynnä elämää. Tulevien vuosikymmenien saatossa sen historiallinen arvo tulee kasvamaan, ja on tärkeää pitää huolta alueen alkuperäisen ilmeen säilymisestä.

Kupittaaan siirtolapuutarha tarjoaa alueellisesti, ajallisesti ja kohdetyyppinä merkittävän näkymän maamme rakennetun ympäristön historiaan. Sen kulttuuriympäristölliset ja luonnonperinnölliset arvot osana alueellista monimuotoisuutta ja ajallista kerroksisuutta tulee tunnustaa ja turvata kunnan kaavoituksessa, kuten Museoviraston laatimassa valtakunnallisesti merkittäviksi määriteltujen rakennettujen kulttuuriympäristöjen (RKY) inventointiperiaatteissa edellytetään. Siksi Kupittaaan siirtolapuutarha tulisi liittää osaksi maakunnallisesti arvokasta rakennettua kulttuuriympäristöä.[107]

Turun museokeskuksen kanta

Turun museokeskus on laatinut 22.5.2015 lausunnon (Dnro 4295-2015) Kupittaaan siirtolapuutarhan kulttuurihistoriallisesta arvosta ja sen omalla paikallaan säilyttämisestä. Kulttuuriperintöyksikön tutkija Sanna Kupila kirjoittaa: "Siirtolapuutarhoja voidaan pitää 1800-luvun lopun puutarhakaupunki-ideologian yhtenä ilmenemis, uotona. Molemmissa on ollut halu yhdistää kaupungin ja maaseudun hyvät puolet ja halu luoda lähellä kaupunkia oleva maaseutumainen alue, jossa on mahdollisuus omavaraistalouteen. - - Siirtolapuutarhojen luonteeseen kuuluu niiden sijainti lähellä keskustaa. Samalla ne luovat monimuotoisen vehreän keitaan kaupunkimaiseen ympäristöön." [45]

"Turun museokeskus toteaa lausuntonaan, että Kupittaaan siirtolapuutarhalla on merkittävä kulttuurihistoriallinen arvo Turun ensimmäisenä siirtolapuutarhana, jonka erityisiin ominaispiirteisiin kuuluvat kooltaan pienet mökit sekä lähellä oleva kaupungin keskusta. Verrattaessa Kupittaaan siirtolapuutrrhaa muihin Suomen siirtolapuutarhoihin, voi todeta, että muiden siirtolapuutarhojen kesämajat, mökit ovat suurempia, yli 10 m² ja lisäksi ne sijaitsevat yleensä puistomaisella alueella tai huomattavasti kauempana kaupungin keskustasta. Kupittaaan siirtolapuutarhan merkittävyyttä ja ainutlaatuisuutta lisäävät juuri sen sijainti lähellä keskustaa ja sen kesämajojen pienimuotoisuus. Nämä yhdessä muodostavat alueesta omaleimaisen, vehreän pienoismaailman. Kupittaaan siirtolapuutarha muodostaa lisäksi hienon kokonaisuuden yhdessä Kunnallissairaalan tien toisella puolella olevan Kupittaaan ruotsalaistaloalueen kanssa, jonka rakentuminen pohjautuu 1920-luvun puutarhakaupunkiaatteen mukaiseen Kupittaaan Kupittaaan puistokylään." [45]

“Kupittaaan siirtolapuutarhan siirtäminen muualle tarkoittaa käytännössä toiminnan siirtämistä. Siinä yhteydessä nykyinen alue, sen mökit ja palstat, puretaan. Silloin menetetään kulttuurihistoriallisesti ainutlaatuinen kokonaisuus, jonka ominaispiirteet eivät ole muualle siirrettävissä. Edellä oleviin viitaten Turun museokeskus toteaa omalta toimialaltaan, että Kupittaaan siirtolapuutarha tulee säilyttää nykyisellä paikallaan eikä sen alkuperäistä muotoa ja rakennetta tule muuttaa.” Lausunnon ovat allekirjoittaneet Turun museokeskuksen museopalvelujohtaja Olli Immonen sekä kulttuuriperintöyksikön intendentti Maarit Talamo-Kemiläinen.[45]

Kuva Tiina Pihlajamäki

Maine- ja matkailuarvo

Museonjohtaja John Björkman kirjoittaa Turun Sanomissa, että “Kupittaa siirtolapuutarhan lakkauttaminen olisi häpeäpilkku kulttuurikaupungille.” - - “Siirtolapuutarha on myös osa Kupittaa historiaa puutarhakeskuksena. Aikanaan Kupittaa oli kauppapuutarha. Kauppapuutarhaa ei enää ole, mutta siirtolapuutarha on sen ainoa elävänä ja kaupunkilaisia osallistavana säilynyt jatke Kupittaa puutarhatoiminnalle. - - Vanhimman siirtolapuutarhansa lakkauttaminen ei ole millään tavalla sopivaa kaupungille, joka ylpeilee kulttuurillaan ja ympäristöteoillaan.”[5]

Kupittaa siirtolapuutarhasta olisi hyvän sijaintinsa ansiosta mahdollista tehdä matkailunähtävyys. Samalla Turku saisi puhdistettua mainettaan kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden purkajana. Pauliina Banauliker huomauttaa puutarhan säilyttämistä ajavan adressin kommentteissa, että “siirtolapuutarhan pelastamisesta saatava hyöty kannattaa huomioida koko kaupungin markkinoinnissa[3].” Hanna Aitoahon mielestä “tänä päivänä puiston perustaminen (tai säilyttäminen) keskeisellä paikalla olisi valtavasti radikaalimpi teko kuin tornitalon rakentaminen[1].”

Anna-Maija Mantere kirjoittaa, että “muualla yritetään keksiä harvinaisia, yksilöllisiä nähtävyyksiä ja luoda satumaista tunnelmaa. - - Tämä pitäisi olla Unescon perintökohde[55].” Myös Marjut Rautio on sitä mieltä, että “vastaavaa keidasta ja nähtävyyttä ei voi luoda millään uudella ‘ekoidealla’[73].”

Käyttöarvot

Kupittaa siirtolapuutarha on kävellen ja eri kulkuneuvoilla helposti saavutettavissa kaikille kaupunkilaisille. Monella ei ole omaa mökkiä tai autoa, jolla pääsisi rentoutumaan luonnon helmaan kaupungin ulkopuolelle. Kaupunkipuutarhat ovat merkittävä tulevaisuuden trendi. Liikenteen sähköistyminen mahdollistaa sen osaltaan, koska saasteiden määrä on vähenemässä. Kupittaa puutarhalaiset käyttävät kasvattamaansa satoa nykypäivänäkin ravinnoksi, ja suuria omenasatoja jaetaan työttömien yhdistykselle ja hoitolaitosten asukkaille.

Hyvällä suunnittelulla ja pienillä taloudellisilla satsauksilla on mahdollista lisätä Kupittaa siirtolapuutarhan merkitystä mahdollisimman monille kaupunkilaisille. Kuten Päivi Säiniö kirjoittaa Turkulaiset-sivustolla, “Kupittaa siirtolapuutarha ei ole mikään muinaismuistoalue. - - Läheinen yhteys Kupittaanpuistoon takaa ulkoilullisen ja luonnonläheisen yhteistyön[88].” Liikunta- ja

kisailumahdollisuuksia puutarha-alueella ja sen aukiolla ovat rentouttavan kävelyn lisäksi vaikkapa jooga, petankki, mölkky, puistoshakki ja monet muut pihapelit. Puutarhaa kehitettäessä sen arvokkuutta olisi helppo tuoda esiin hyvin suunnitellulla iltavalaistuksella.

Vain mielikuvitus on rajana sille, mitä tilaisuuksia, tapahtumia ja koulutuksia alueella on mahdollista järjestää eri ryhmille. Keskusmajassa sijaitsevaa keittiötä kannattaa kesäkahvilan lisäksi hyödyntää leivonta- ja ruokakurssien pitämiseen. Salin puolella voisi järjestää ja on jo järjestettykin yleisöluentoja alueen kasvillisuudesta tai puutarhanhoidosta, musiikkiesityksiä, oppilaskonsertteja, elävää runoutta, yhteislauluhetkiä, eri järjestöjen kuten Turkuseuran tapahtumia, kirjallisuuspiirejä, Tuorlan maaseutuoppilaitoksen tai Turun Ursan tietoisuuksia ja teemapäiviä, valokuvanäyttelyitä, käsityökerhoja, asiantuntijavierailuja, perinnekursseja ja Marttojen tilaisuuksia.

Kuva Eija Meriluoto

Ulkoalueet toimivat luonnostaan elämyskeskuksena, jossa on mukavaa seurata opastettuja pihakierroksia, mehiläisten hoitoa, puutarhaolympialaisia tai paikallisten kuorojen ulkoarjoituksia. Tai opetella kädestä pitäen puutarhanhoitoa, mökin remontointia tai kukkien sidontaa. Ikäihmiset pystyvät osallistumaan moniin edellä mainittuihin toimintoihin, mutta lisäksi heille voi järjestää retkikaveripäiviä, jolloin saa ihailla puutarhaa oman, aluetta tuntevan saattajan kanssa. Valtakunnallisella vanhusten viikolla heille voi järjestää ulkoilupäivän puutarhalla.

Nuorisoa kiinnostaa varmasti ympäristötaiteen tekeminen, ilmasto- ja ympäristötietoisuuteen liittyvät asiantuntijaluennot tai luonto- ja puutarhakoulu. Partiotointaakin aluella voi järjestää. Nuorempia lapsia kiehtoo oma luontokoulu, elämispäivä, kasvatustilatikon pitäminen, aluetta kiertävä luontopolku, telttaretki tai linnunpöntön nikkaroiminen. Uudenmaankadun reunaan jääneelle joutomaakaistaleelle kaupunki voisi rakentaa vuokramökkejä lyhytaikaiseen vuokraan, ja näitä tontteja kannattaa hyödyntää monenlaiseen yhteiskäyttöön.

Taloudelliset arvot

Päättäjät näkevät keskeisellä paikalla sijaitsevan puutarha-alueen helposti potentiaalisena, hyödyntämättömänä tonttimaana.

Siirtolapuutarhan mökkiläisille on turha olla kateellisia, sillä he tekevät paljon työtä alueen pitämiseksi kauniina ja kunnossa. Kuten Kerttu Viironen sanoo adressiin kirjoittamassaan kommentissa, “tämäntyyppisen viheralueen hoito on myös kaupungille edullista - alueen palstalaiset säilyttävät, hoitavat, ylläpitävät ja uudistavatkin aluettaan, sen infrastruktuuria sekä kasvustoa ilman kaupungin panosta.”[109]

Timo Helle vaatii kommentissaan, että “Kupittaa siirtolapuutarhan toiminta tulee nyt rauhoittaa ainakin 50 vuodeksi, jotta saadaan jatkuvuus ja työrauha mökkien kunnossapidolle.”[20]

Helsinki on uuden yleiskaavan yhteydessä tehnyt merkittäviä periaatepäätöksiä, ja niiden seurauksena siirtolapuutarhat säilytetään ja niitä kehitetään. Helsingin Sanomien artikkelissa siirtolapuutarhojen asemaa pohditaan taloudellisista näkökulmista. Artikkelin kirjoittaja Veera Paananen toteaa, että “siirtolapuutarhojen ja kesämajojen suosio on kasvanut, ja samalla hinnat ovat nousseet rytinällä.- - Sukupolvenvaihdos on käynnissä.”[62]

Aalto-yliopiston kaupunkitaloustieteen apulaisprofessori Tuukka Saarimaa on kriittinen. Hänen mielestään siirtolapuutarhajärjestelmässä veronmaksajat häviävät liikaa rahaa. “Alle markkinahinnan vuokratuissa tonteissa ongelma on se, että niistä pääsevät hyötymään vain harvat: siirtolapuutarhoihin ja kesämajoihin pääsee kiinni kourallinen ihmisiä. - - Kaupunki argumentoi usein, että alueet ovat vapaita virkistysalueita, mutta iso osa alueista on kuitenkin mökkiläisten pihvoja. - - Mitä paremmilla sijainneilla siirtolapuutarha- ja kesämaja-alueet ovat, sitä enemmän kaupungin kassaan tulisi rahaa, jos se vuokraisi tontteja markkinahintaan. - - Kaupungin omistamat maa-alueet ovat

veronmaksajien yhteistä omaisuutta. Jos niistä ei oteta tuottoa, se on rahalliseen tukeen verrattava subventio.”[62]

Samassa artikkelissa kaupunkiympäristöstä vastaava apulaispormestari Anni Sinnemäki (vihr) kertoo: ”Siirtolapuutarhojen ja kesämaja-alueiden säilyttäminen on osa niitä strategisia päätöksiä, joilla Helsinkiä kokonaisuudessaan rakennetaan. Nykyinen yleiskaava hyväksyttiin vuonna 2016, ja siinä valtuusto päätti, että viher- ja virkistysalueisiin kosketaan mahdollisimman vähän. Asuntorakentamisessa päätettiin keskittyä täydennysrakentamiseen sekä esimerkiksi satama-alueisiin ja uuteen Pasilan alueeseen. Yleiskaavassa tehtiin joukko periaatteellisia valintoja, joista yksi on se, että pidetään kiinni laajoista viheralueista, joiden osia siirtolapuutarha-alueet ovat.”[62]

Vaikka tonttivuokria saatetaan Sinnemäen mukaan joutua korottamaan, ”kaupungin tarkoitus ei silloinkaan ole tehdä voittoa siirtolapuutarhatonteilla. Näistä alueista peritään vuokraa, mutta suurimmasta osasta viheralueitahan kaupunki ei saa minkäänlaista vuokraa. Niiden merkitys on muissa arvoissa. - - Siirtolapuutarhat ja kesämajat ovat hintavia, mutta ei kaikilla voi olla varaa kaikkeen, mitä kaupungissa on tarjolla. Siirtolapuutarhat ja kesämaja-alueet ovat virallisesti kaikille kaupunkilaisille avoimia virkistysalueita. Sinnemäen mukaan tätä puolta alueista pitäisi tuoda enemmän esiin, jotta yhä useampi kokisi alueet osaksi omaa elinpiiriään.”[62]

Helsingin Sanomien mukaan ”kaupunkiympäristölautakunnan varapuheenjohtaja Risto Rautava (kok) on Sinnemäen kanssa koko lailla samoilla linjoilla. Hän ei näe nykyisessä tonttipolitiikassa ongelmia. - Tässä on muitakin arvoja kuin talous. Siirtolapuutarhat ovat kaikkien kaupunkilaisten virkistysalueita, joita yksityiset ihmiset ylläpitävät. - - Alueiden aktiivisesta avaamisesta isolle yleisölle on Helsingissä Rautavan mielestä hyviä kokemuksia. - - On vain positiivista, että kaupungissa on mahdollisimman paljon eri käyttötarkoituksiin olevia alueita.”[62]

Riikka Forsman toteaa siirtolapuutarhan säilyttämistä vaativaan adressiin kirjoittamassaan kommentissa, että ”terve kaupunki laajenee ja kasvaa ulospäin, eikä pura vanhaa uuden tieltä!”[10]

Sari Kormu muistuttaa myös, että ”niin pieni kaupunki kuin Turku kyllä löytää vapaata maata rakentamiseen muualtakin kuin siirtolapuutarhan kohdalta.”[36]

Adressin allekirjoittaneiden henkilöiden kommentteja

“Mikään rakennustarve ei voi mennä sekä ihmisten henkisen hyvinvoinnin että luonnon monimuotoisuuden vaalimisen edelle.”[2]

“Kaikkea maailmassa ei voi laskea rahassa.”[4]

“Kuunnelkaa kaupunkilaisia eikä gryndereitä.”[49]

“Raha ja tonttimaa ei saa ratkaista kaikkea.”[40]

“Huolimatta siitä, että Turun kaupunki on akuutissa rahapulassa niin uskon, että teidän joukossanne on riittävästi omilla aivoillaan ajattelevia, jotta voitte torjua gryndereiden tarjoamat rahat Kupittaa siirtolapuutarhan tontista sekä lahjusrahat puolueillenne.”[48]

Kuva Eija Meriluoto

Tulevaisuus

YK:n kestävän kehityksen tavoiteohjelma Agenda 2030 tähtää “äärimmäisen köyhyyden poistamiseen sekä kestävään kehitykseen, jossa otetaan ympäristö, talous ja ihminen tasavertaisesti huomioon. - - Kestävän kehityksen tavoitteet (*Sustainable Development Goals*) astuivat voimaan vuoden 2016 alussa. Ne sitovat niin köyhiä kuin rikkaitakin maita eli ne ovat universaaleja. - - Kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumiseen tarvitaankin niin valtioita, päättäjiä kuin kansalaisiakin.”[29]

Ohjelman tavoitteita ovat muun muassa seuraavat:

- Tavoite 11.3 “Lisätä vuoteen 2030 mennessä laajamittaista ja kestävää kaupungistumista ja mahdollisuuksia osallistavaan, integroituun ja kestävään asuinyhdyskuntien suunnitteluun sekä hallintaan kaikissa maissa.”
- Tavoite 11.7 “Taata vuoteen 2030 mennessä yhtäläinen pääsy turvallisiin, osallistaviin, vihreisiin ja julkisiin tiloihin erityisesti naisille ja lapsille, ikääntyneille sekä vammaisille.”
- Tavoite 11.4 “Tehostaa hankkeita maailman kulttuuri- ja luontoperinnön suojelemiseksi.”
- Tavoite 11.a “Tukea kaupunkialueiden, niiden lähialueiden ja maaseudun välisiä positiivisia taloudellisia, sosiaalisia ja ympäristöön liittyviä yhteyksiä tukemalla kansallisia ja alueellisia kehityssuunnitelmia.”[30]

Suburban Aboensis -blogisivustolla pohditaan Turun päätöksentekoa otsikolla “Edistääkö Kupittaan siirtolapuutarhan lakkauttaminen Turun ilmastotavoitteiden toteutumista ja turkulaisten hyvinvointia?” Turku on julistanut haluavansa olla yksi maailman parhaista ilmastokaupungeista. “Kuitenkin kaupungilla ei näytä olevan ongelmaa uhrata Itsenäisyydenaukion ja Kupittaan siirtolapuutarhan kaltaisia keskusta-alueen kaupunkiluontoa ja kulttuurihistoriaa huokuvia viherkeitaita täydennysrakentamisen tieltä. - - Samalla kun vetovoimaisuutta ruokitaan yhä tiiviimmällä asumisella, rohkealla, mutta riskialttiilla vau-arkkitehtuurilla ja uhraamalla yhä harvinaisemmaksi käyvää kaupunkiluontoa, tuntuu siltä, että päättäjät eivät ole täysin ymmärtäneet viime vuosien dramaattisia yhteiskunnallisia muutoksia. - - muuttoliike on viime aikoina keskittynyt keskuskaupungin sijasta suosituimpiin kehyskuntiin. - - Ei liene liioiteltua arvioida olemassa olevan väestön viihtyvyyden sekä turvallisuuden ja näiden muodostamaa hyvinvointiyhteiskuntaa tukevan kaupunkiluonnon olevan vähintään yhtä arvokkaita tekijöitä kaupunkisuunnittelussa kuin täydennysrakentaminen ja kunnianhimoiset vau-hankkeet.”[8]

Väestöpolitiikan dosentti ja Siirtolaisinstituutin vanhempi vieraileva tutkija Ismo Söderling kirjoittaa Turun Sanomissa 3.1.2022 Euroopan unionin käynnistämästä Euroopan vihreän kehityksen ohjelmasta, jonka tavoitteena on elinympäristömme ja elämänlaatumme parantaminen. Hän kertoo, että “ohjelman sisällä on useita erillisiä kehityshankkeita, joista muun muassa ‘Uusi eurooppalainen Bauhaus’ haastaa Turussa tapahtuvan rakentamisen. - - [se] pyrkii luomaan elinympäristöjä, jotka ovat kauniita ja kestäviä, ympäristöystävällisiä, esteettömiä ja ihmisten terveyttä edistäviä. - - Olennainen osa eurooppalaista kaupunkikuvaa ovat puistot. Itsenäisyysdenaukio on menetetty, seuraavana kiikarissa on Kupittaa siirtolapuutarha. Eurooppalainen kaupunkivisiointi kulkee siis eri suuntaan, se kannattaisi Turunkin entisenä eurooppalaisena kulttuuripääkaupunkina oivaltaa.”[89]

Viheralueet, maanläheisyys ja kaupunkiviljely ovat yksi aiempaa saasteettomampien kaupunkien tulevaisuuden megatrendeistä. Turun yliopiston Brahea-keskuksen suunnittelija Sami Tantarimäki on tehnyt väitöskirjan urbaanista maataloudesta. Turun Sanomien aliossa 6.10.2018 hän kirjoittaa siirtolapuutarhojen olevan osa Turun kaupungin edistämää kaupunkiviljelyä ja tukevan kaupunkisuunnittelua, jonka tavoitteena on raikastaa Turun ilmaa, vähentää melutasoa ja parantaa viihtyisyyttä. Samoihin viihtymisen tavoitteisiin pyritään Tantarimäen mukaan “tuoreissa kaupunkikeskustavisioidissa promenadeina, puistosiltoina, puistoverkostona, viihtyisinä kohtaamispaikkoina, pyöräteinä, kävelypainotteisuutena tai yleisemmin kestävä kehityksen tukemisena.” Kupittaa siirtolapuutarhan hän määrittelee osaksi kaupungin keuhkoja ja julkista virkistys- ja viherrakennetta. Keskeinen sijainti korostaa näitä merkityksiä, mutta lisää myös siirtolapuutarha-alueen toiminnan “haasteita, vastuita ja velvoitteita ulkoasusta avoimuuteen ja mukautumiskyvystä uudistumisen taitoon. - - kaupunkiviljely tulisi nähdä osana kestävä kaupunkikehitystä sekä osana taloudellisessa, ympäristöllisessä, sosiaalisessa ja kulttuurisessa mielessä tuottavaa kaupunkimaisemaa.”[90]

Maija Rauha pohtii ET-lehden blogikirjoituksessa sitä, miten demokraattinen päätöksenteko joskus “kestää poliittisissa elimissä niin pitkään, että yleiset arvostukset ehtivät sillä välin muuttua. Asiasta, jota aikaisemmin kannattivat vain edelläkävijät, onkin tullut valtavirtaa[72].”

Tästä näkökulmasta Turun raitiotien lakkauttaminen tapahtui aivan viime hetkellä. Monissa Euroopan maissa raitioteiden lakkauttamispäätösten tekeminen kesti niin pitkään, että yleinen mielipide ehti öljykriisin siivittämänä jo kääntyä kriittiseksi jatkuvasti kasvavaa autoilun voittokulkua kohtaan. Useissa Euroopan kaupungeissa raitiotiet päätettiin lopulta säästää.[42]

Turun kaupungin teettämän kyselyn mukaan 76 prosenttia turkulaisista on Kupittaaan siirtolapuutarhan säilyttämisen kannalla.[114] Ei kuitenkaan ole itsestään selvää, että riittävä joukko päättäjiä kuuntelee kansan tahtoa.

Turkuseuran tehtäviin kuuluu sivustonsa määritelmän perusteella “ottaa kantaa Turun kaupungin kaavoitukseen ja vetovoimatekijöihin. Yhdistys - - mahdollistaa asukkaiden osallistumisen Turun kehittämiseen.”[95] Turun Sanomissa 22.6.2020 Turkuseura ottaa kantaa Kupittaaan siirtolapuutarhan säilyttämisen puolesta ja toivoo voivansa “tulevaisuudessa järjestää esimerkiksi tunnelmallisia kävelykierroksiamme, turkulaisittain paseruita, kulttuurihistoriallisella puutarha-alueella, joka kuuluu jatkossakin Turkuun ja turkulaisille.”[47]

Kuva Satu Repo

Itseisarvo

Lähes 90-vuotiaalle Kupittaaan siirtolapuutarhalle on vuosikymmenten saatossa ekologisten, historiallisten ja yhteiskunnallisten kerrostumien myötä jo vahvistunut olemassaolon oikeus itseisarvona. Kaupungin viheralueiden kokonaisuudessa Kupittaaan siirtolapuutarha on poikkeuksellinen kokonaisuus rikkaan kasvistonsa ja historiallisen rakennuskantansa ansiosta. Puutarha kilpailee sijasta kauneimpana viheralueena koko Turun kaupungissa. Huolella hoidettuine palstoineen ja mökkeineen se tarjoaa vierailijan aisteille tiivistetyn näkymän maalaiselämään.

Jos tällainen alue ajetaan alas - mökit puretaan, puut kaadetaan ja kasvillisuus pieneläimiseen jyrätään puskutraktorin alle - ei sitä saa koskaan enää takaisin. Kerrostalon pystyttää vuodessa ja parkkipaikan kuukaudessa, mutta tällaisen puutarhakokonaisuuden kasvattaminen uudelleen kestäisi 90 vuotta, ja osa harvinaisemmista eliöistä olisi menetetty pysyvästi.

Sari Oinonen toteaa adressiin kirjoittamassaan kommentissa osuvasti, että "Kupittaaan siirtolapuutarha on yksi aliarvostetuista Turun helmistä." [61]

Arkkitehti ja kaupunkisuunnittelija Hanna Aitoaho Tampereelta kysyy: "Mitä 'parempaa' saatte tilalle - uuden automarketin, kerrostalon, hetkellistä taloudellista hyötyä?" [1]

Puutarhan arvostuksesta saattaa kertoa jotain se, että alueella tapahtuu hyvin vähän ilkivaltaa. Enemmistö kaupunkilaisista arvostaa Kupittaaan siirtolapuutarhaa ja toivoo Jyrki Laaksosen tavoin, että "kuunnellaan nyt kerrankin kaupunkilaisten omaa ääntä [41]." Myös Jussi Helminen toivoo: "Suojelkaa puutarha ajoissa, saatte kerrankin kaupunkilaisten aplodit yli puoluerajojen [21]!"

Kaupunkilaisilla on tiukempiakin äänensävyjä. Muiden muassa Maria Valjakka ja Esa Laine [43] vaativat, että puutarha on määrättävä suojelukohteeksi. Elina Suominen pitää häpeällisenä, "että siirtolapuutarhan säilyminen edes on kyseenalaistettu [87]." Taru Konst [35] lienee kiistattomasti oikeassa todetessaan, että "alue on helppo tuhota mutta mahdoton palauttaa [106]."

Turun kaupunki teetti yleiskaavaprosessiin liittyen kaupunkilaisille kyselyn, jonka teemoina olivat viherympäristö, palvelut ja liikenne. Kysely toteutettiin internetkyselynä marras-joulukuussa 2018 ja tulokset julkistettiin kesäkuussa 2019. Vastauksia tuli 529 kappaletta ja karttamerkintöjä eri teemoista 3002. "Kaikista kyselyn kysymyksistä eniten vastattiin kysymyksiin Kupittaaan siirtolapuutarhasta sekä Mälikkälään esitetystä Länsikeskuksesta Myllyyn

vievästä katulinjauksesta. Vastausten perusteella valtaosa vastaajista asettui Kupittaan siirtolapuutarhan säilyttämisen puolelle ja piti Mälikkälän metsien yhtenäisyyttä uutta kulkuyhteyttä tärkeämpänä. Kyselyn tulokset pidetään mielessä, kun punnitaan näiden kysymysten yleiskaavallista ratkaisua ja ne viedään osana kaava-aineistoa päättäjien tiedoksi. - - Myös viheralueiden ja kaupunkipurojen arvostus näkyi kyselyn vastauksissa.”[114]

Kuva Tiina Pihlajamäki

Sitaatteja Turun kaupungin yleiskaavakyselyn raportista

“Viherympäristöä koskevista kysymyksistä erityisesti väittämät koskien Kupittaan siirtolapuutarhaa ja Satakunnantien ja Myllyn välille suunniteltua katulinjausta olivat vastaus- ja kommenttimäärien perusteella vastaajille tärkeitä. Kolme neljäsosaa vastaajista oli sitä mieltä, että Kupittaan siirtolapuutarha on tärkeä kulttuurihistoriallinen viherympäristö. Valtaosa vastaajista oli myös sitä mieltä, että Mälikkälän kuntoradan metsien säilyttäminen yhtenäisinä on tärkeää. Samat kannat välittyivät myös molempien kysymysten avoimista kommentteista.”[92]

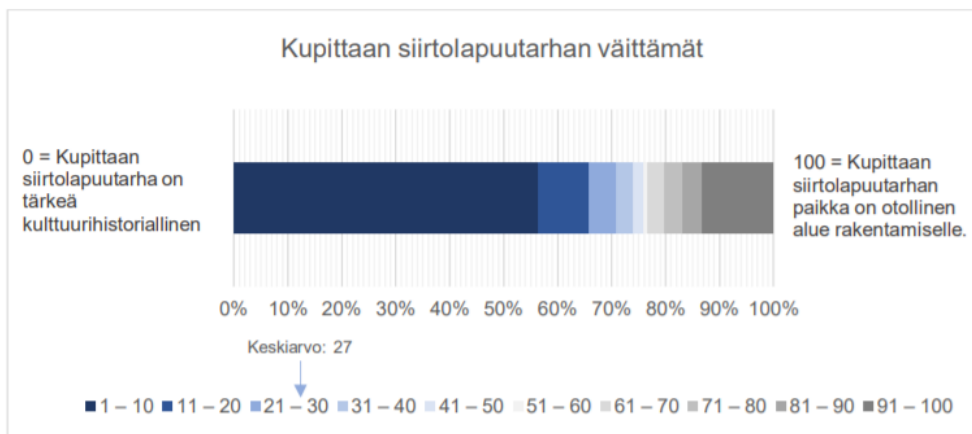
“Yleiskaavaluonnoksessa Kupittaan siirtolapuutarhan paikka on osoitettu kaavamerkinnällä, joka mahdollistaa alueen muuttumisen keskustatoimintojen alueeksi. Kyselyssä esitettiin liukukytinkysymyksessä kaksi väittämää: Kupittaan siirtolapuutarha on tärkeä kulttuurihistoriallinen viherympäristö. – Kupittaan siirtolapuutarhan paikka on otollinen alue rakentamiselle. Ensimmäinen väittämä sai arvon 0 ja toinen väittämä arvon 100. Vastaajat

pystyivät liukukytkintä siirtämällä osoittamaan, kumman väittämän kannalla he olivat enemmän. Ohjeistus liukukytkinkysymyksen tulkintaan on sivulla 2. Kysymykseen vastasi noin 90 % (n=475) kaikista vastaajista.”[92]

“Vastaajista suurin osa eli 76 % (n=361) oli ensimmäisen väittämän kannalla, eli että Kupittaaan siirtolapuutarha on tärkeä kulttuurihistoriallinen viherympäristö (kuva 5). He siis olivat liikuttaneet liukukytkintä vasemmalle kohti väittämää Kupittaaan siirtolapuutarha on tärkeä kulttuurihistoriallinen viherympäristö. Näin ollen vastausten keskiarvo oli 27, eli keskimääräisesti vastaajien mielipiteet kallistuivat samalle puolelle. Ainoastaan 114 vastaajaa oli toisen väittämän kannalla. He siis olivat liikuttaneet liukukytkintä oikealle kohti väittämää Kupittaaan siirtolapuutarhan paikka on otollinen alue rakentamiselle.”[92]

“Väittämien ääripäitä tarkastellessa selviää, että kaikista vastauksista suurin osa sijoittuu arvoihin 1–10. Tämä tarkoittaa, että 268 vastaajan mielipiteet painottuvat selkeästi Kupittaaan siirtolapuutarhan kulttuurihistoriallista viherympäristöä korostavan väitteen ääripäähän. Toiseksi suurin arvoluokka on kuitenkin 91–100. Vastaajista 63 on siis ehdottomasti sitä mieltä, että Kupittaaan siirtolapuutarha on otollinen alue rakentamiselle.”[92]

Vastaajien oli myös mahdollista antaa avoin kommentti Kupittaaan siirtolapuutarhasta. Kommentteja oli yhteensä 191. Niistä 145 oli siirtolapuutarhan säilyttämisen puolesta. Kommenteissa korostui siirtolapuutarhan kulttuurihistoriallinen rooli sekä tärkeys ainutlaatuisena viheralueena. 30 kommentissa kannatettiin alueen ottamista rakentamiskäyttöön. Näistä kommenteista nousi esiin useita kertoja, että siirtolapuutarhalle tulisi etsiä uusi sijainti, jotta nykyistä paikkaa voitaisiin kehittää keskustamaisemmaksi. Neutraaleja kommentteja oli 16. Vaikka suurin osa vastaajista oli Kupittaaan siirtolapuutarhan säilyttämisen kannalla, korostui vastauksista tarve kehittää nykyistä aluetta avoimemmaksi eli helpottaa pääsyä alueelle.”[92]

Kuva 5. Liukukytkinvastausten luokittelu Kupittaaan siirtolapuutarhan väittämistä.

Kupittaaan siirtolapuutarha osaksi Turun kansallista kaupunkipuistoa?

Mikä on kansallinen kaupunkipuisto?

Vuoden 2000 maankäyttö- ja rakennuslain mukaan (68 §; kansalliset kaupunkipuistot): “Kaupunkimaiseen ympäristöön kuuluvan alueen kulttuuri- tai luonnonmaiseman kauneuden, historiallisten ominaispiirteiden tai siihen liittyvien kaupunkikuvallisten, sosiaalisten, virkistyksellisten tai muiden erityisten arvojen säilyttämiseksi ja hoitamiseksi voidaan perustaa kansallinen kaupunkipuisto. Kansalliseen kaupunkipuistoon voidaan osoittaa alueita, jotka tämän lain mukaisessa kaavassa on osoitettu puistoksi, virkistys- tai suojelualueeksi, arvokkaaksi maisema-alueeksi tai muuhun kansallisen kaupunkipuiston tarkoituksen kannalta sopivaan käyttöön.”[98 s.6]

“Kansallinen kaupunkipuisto saattaa kuulostaa ylevältä arvonimeltä, mutta sen syvempänä merkityksenä voidaan ajatella olevan pyrkimys tuottaa uusia näkökulmia kaupunkisuunnitteluun. Kaupungissa kulttuuriympäristön ja luonnon monimuotoisuus sekä ekologisten käytävien olemassaolo ovat korostuneesti riippuvaisia maankäyttöratkaisuista, erityisesti rakentamisen kohdentamisesta.”[98 s.6]

Ympäristöministeriö on asettanut kansalliselle kaupunkipuistolle seuraavat kriteerit:

- “1. **Sisällön kriteeri.** Kansallisen kaupunkipuiston tulee sisältää kaupunkiluonnon monimuotoisuuden säilyttämisen kannalta tärkeitä luonnonalueita, kansallisen historian tai kaupungin omien kehitysvaiheiden ymmärtämisen kannalta merkittäviä kulttuuriympäristöjä rakennuksineen sekä puistoarkkitehtonisesti tai esteettisesti merkittäviä puistoja ja viheralueita.
2. **Laajuuden ja eheyden kriteeri.** Kansallisen kaupunkipuiston tulee olla puisto- ja viherympäristönä riittävän laaja ja häiriötön sekä viherrakenteeltaan niin yhtenäinen, että sitä pitkin on mahdollista siirtyä kaupunginosasta toiseen.
3. **Ekologisuuden ja jatkuvuuden kriteeri.** Ekologisessa mielessä on tärkeää, että alueelle muodostuu lajiston siirtymisen ja vuorovaikutuksen mahdollistavia ekologisia käytäviä ja että se on jatkuva eli liittyy välittömästi kaupungin ulkopuolisiin luonnonalueisiin tai sitä ympäröivään maaseutuun.
4. **Kaupunkikeskeisyyden kriteeri.** Kansallinen kaupunkipuisto on osa kaupunkirakennetta. Olennaista on, että se alkaa kaupungin ydinkeskustasta tai sen välittömästä läheisyydestä.”[98 s.7]

“Puistoon ehdotetut alueet sisältävät kaupunki-identiteetin kannalta kaikkein tärkeimmät piirteet, ne seikat jotka muodostavat ns. paikan hengen (genius loci). Ilman näitä osia kaupunki olisi tyhjä toiminnallinen kaupunki (talouden kaupunki), vailla niitä syvempiä merkityksiä, joita erityiset paikat ovat ajan kuluessa luoneet (humaani kaupunki).”[98 s.9]

“Ongelmana on se, että erityyppinen ympäristötieto sijaitsee tai sitä käsitellään erillään. Maakuntamuseon tiedot koskevat kulttuuriperintöä ja kaupungin historiaa, ympäristönsuojelutoimiston erityisalana ovat luonnonarvot ja biologia, kaavoitus työskentelee kaupungin suunnittelun ja kehittämisen parissa, kiinteistölaitos puolestaan näkee alueet taloudellisina pienyksikköinä, kiinteistöinä. Kaikkien työn kohteena on yhteinen ympäristömme, mutta ympäristön arvot priorisoituvat eri tavoin, mikä altistaa maankäyttöön liittyville konfliktitilanteille. - - Kansallisen kaupunkipuiston etuna on, että sen kautta ympäristö nähdään kokonaisuutena, jossa arvomaailmaa pyritään katsomaan useasta rinnakkaisesta perspektiivistä.”[98 s.9]

Kuva Satu Repo

Kansallisen kaupunkipuiston perustamisvaiheet Turussa

Turun kaupungin kaavoitustoimenjohtaja Markku Toivonen valotti vuonna 2007 kaupunkipuiston perustamisen alkuvaiheita: "Ajatus kansallisen kaupunkipuiston perustamisesta Turkuun tuli esille jo 1990-luvun puolivälissä. - Samoihin aikoihin Suomessa oli meneillään mm. valtakunnallisesti arvokkaita kulttuuriympäristöjä koskeva lainsäädännön uudistus, johon oli kaavailtu sisällytettävän kansallisia kaupunkipuistoja ja niiden perustamista koskevat säädökset. Nämä säädökset sisältävä maankäyttö- ja rakennuslaki tuli voimaan 1.1.2000. Puiston perustamisen edellytyksiksi kirjattiin mm. alueen luonnon- ja kulttuurimaiseman kauneuteen ja historiallisiin ominaispiirteisiin liittyvät erityiset arvot ja niiden säilyttämis- ja hoitomahdollisuuksien huomioiminen paikallisissa maankäyttöratkaisuissa. Uuden lain tarkoittaman kaupunkipuiston lähtökohdaksi tulivat kaupunkikeskeisyys ja toiminnallisuus." [98 s.1]

Turun kansallisen kaupunkipuiston perustamiseksi tehtiin laaja selvitystyö, jonka tuloksista kerrotaan Samuli Saarisen vuonna 2007 toimittamassa raportissa "Turun kansallinen kaupunkipuisto. Perustamisselvitys". Kaupunkipuistoon mahdollisesti sopivia alueita selvitettiin laajana otoksena. Raportissa kerrotaan, että "esitetty rajauserluonnos on synteesi tutkimuksessa sopiviksi osoittautuneista alueista, jotka yhdessä muodostavat kriteerien mukaisen kansallisen kaupunkipuiston." Alueista on laadittu kartta, joka löytyy raportin sivulta 97. [98 s.5 ja 97]

Markku Toivonen kertoo: "Kansallisen kaupunkipuiston perustamisen valmistelu vauhdittui Turun kaupungin päätettyä hakea kulttuuripääkaupunki 2011 -statusta. Hakemuksen valmisteluun liittyen ympäristö- ja kaavoitustoimi käynnisti useita projekteja, muun muassa arkkitehtuuripoliittisen ohjelman valmistelun. Ohjelman yhdeksi kärkihankkeeksi nostettiin kansallinen kaupunkipuisto, jonka katsottiin nivovan yhteen Turun monikerroksellisen vuosisataisen rakennustaiteen ja ainutkertaisen monimuotoisen luonnonympäristön." [98 s.1]

Lounais-Suomen ympäristökeskuksen yhdyskuntaosaston ylitarkastaja Risto Rauhalan mukaan "kaupunkipuiston alueen rajaaminen kaupungin rakenteen sisään on ollut erityisen haastava työ. Toisaalta edellytykset ja syyt kaupunkipuiston perustamiselle Turkuun ovat valmiina olemassa ja helposti löydettävissä. Rajausta tehtäessä on ollut kyse lähinnä valinnoista ja painotuksista, eikä niinkään perusteluiden etsimisestä. - - Alueen arvot ovat olemassa olevia ja niiden vaaliminen on jo muutoinkin alueen suunnittelussa ja käytössä huomioitava." [98 s.1]

Risto Rauhalan mukaan: "Turun kansallisen kaupunkipuiston merkitystä Suomen muiden kaupunkipuistojen joukossa korostaa kaupungin merkittävä historia ja rakennetun ympäristön kerroksellisuus. - - Kansallinen kaupunkipuisto voidaan nähdä elävänä kertomuksena kaupungin synnystä ja kehityksestä nykypäivään. - - Vanhojen puistojen arkkitehtuuri sekä alueen luonnon monimuotoisuus tuovat kaupunkipuistoon mukaan urbaanin vihreyden, ekologiset käytävät ja kaupunkiluonnon erityispiirteet." [98 s.1]

Suunnitteluvaiheessa siirtolapuutarha oli vielä osana Turun kansallista kaupunkipuistoa

Turun kansallisen kaupunkipuiston perustamisselvitysraportissa Kupittaan siirtolapuutarha on yhdessä ruotsalaistaloalueen kanssa sisällytetty mukaan kansalliseen kaupunkipuistoon osana aluetta nimeltä "Kupittaan puistot ja puutarhat". [98 s.97]

Timo Vuorisalo kirjoittaa: "Alueen toinen varsin selkeä ekologinen käytävä kulkee Vasaramäen – Itäharjun väljästi rakennetuilta alueilta Kupittaanpuiston kautta toisaalta Kunnallissairaalan tien ja Kupittaanpuiston väliselle omakotitalovyöhykkeelle (jossa on toisinaan tavattu kaupunkiin tulleita hirviä) ja toisaalta Sirkkalan korttelin kautta suoraan Vartiovuorenmäkeen. Jälkimmäisen reitin tosin katkaisee vilkasliikenteinen Itäinen Pitkäkatu. Näitä reittejä käyttävät varsin näkyvästi hyväkseen ainakin kaupungin rusakot, joita ovat alueen kortteleissa hyvin tavallisia." [98 s.26]

Samuli Saarisen mukaan "Kupittaanpuisto on Suomen vanhin ja laajin kaupunkipuisto. Sen alue on toiminut kaupungin virkistys- ja kokoontumispaikka vuosisatojen ajan. Jo 1500-luvulla Kupittaan luonnossa vietettiin keskikesän juhlia. Paikalla oli myös teloituspaiikka ja siellä pidettiin markkinoita sekä kaupattiin ja laidunnettiin hevosia. Kupittaa on tunnettu lähteistään ja hyvästä vedestä. Kupittaan lähde on ikivanha uhripaikka, johon myöhempi muistitieto liittyy myös kristinuskon saapumisen Suomeen. Lähteen ympärille kehittyi myöhemmin merkittävää kylpylätoimintaa." [98 s.97]

"Varsinainen puistoalue, puutarhataiteellinen kokonaisuus, perustettiin aluksi kylpylävieraiden promenadiksi vuonna 1820. Kupittaalla toimi maamme vanhimmat puutarha-alan yhdistykset: Suomen Talousseuran puutarhatoimikunta, Trädplanteringsällskapet sekä Finska trädgårdsodlingssällskapet. Suomen ensimmäinen puutarhakoulu perustettiin Kupittaan puistoon vuonna 1841. Kansan sivistämiseen ja kouluttamiseen sekä puutarhaviljelyn edistämiseen keskittyneiden toimijoiden jäljiltä alueella on

poikkeuksellisen runsas lajisto. Nykyisen Seikkailupuiston alueella toimineen koulun rakennuksista yksi on säilynyt.”[98 s.97]

“Kupittaanpuiston lintulammikolla kaupunkilaiset ovat päässeet havainnoimaan Suomen oloissa hyvinkin eksoottisia lintulajeja jo vuosikymmenien ajan - - . Puisto ja sen vihreä lähiympäristö ovat ihanteellista asuinseutua myös kotoisille kaupunkieläimille. Siilien määrä on jo jonkin aikaa ollut laskussa liikenteen ja petoeläinten takia. Kupittaanpuiston ja siirtolapuutarhan siilikanta on edelleen melko runsas, koska täällä siileille on edelleen tapana jättää ruokaa ja rakentaa talvipiiloja horrostamista varten. (Karhu 2006.)”[98 s.98]

“Kupittaan puistokokonaisuuteen liittyvä siirtolapuutarha perustettiin vuonna 1934. Entiselle niitylle laadittu rakennussuunnitelma ja korttelijako tuottivat yhtenäisen, tuulelta suojatun ja valoisa pienoiskaupungin, todellisen puutarhakaupungin, jossa on edelleen alkuperäisiin suunnitelmiin kuuluneita perennoja ja hedelmäpuita ja sekä joitakin rakenteita (esim. vadelma-aitoja). Rakennuksia on muutettu yksilöllisesti, alkuperäisiä ja tälle paikalle tyypillisiä piirteitä on niissäkin edelleen havaittavissa. (Teppo-Pärnä 2006.)”[98 s.98]

“Siirtolapuutarha-alue edustaa merkittävää puutarhahistoriallista vaihetta sekä kaupunkilaista, aatteellista ja yhteiskuntapoliittista viheraluejärjestelmää. - - Geometrian ihannetta noudattavat palstapuutarhat liitettiin usein suuriin julkisiin viheralueisiin. (Salmela 2001, 114–118.)”[98 s.98]

Samuli Saarinen jatkaa: “Siirtolapuutarha on ihannekaupungin pienoismalli ”oikean” kaupungin sisällä. Sijaintinsa vuoksi tämä kaupunkiminiatyö on monelle viljelijälle korvaamaton. - - Siirtolapuutarhassa kansanomaisen puutarhataiteen mestareiden yksilölliset luomukset kukoistavat leikkimielin kilpaa toistensa kanssa. Toisin kuin julkisissa puistoissa, täällä on havaittavissa itse tekemisen into ja populaarikasvitieteen rohkeat tutkimusretket.”[98 s.98-99]

“Kolme toisistaan eroavaa vihreää kokonaisuutta [Kupittaanpuisto, siirtolapuutarha ja ruotsalaistaloalue] sijaitsevat kaikki toistensa naapureina, joita toisaalta yhdistävät, toisaalta erottavat Uudenmaantie ja Kunnallissairaalantie. Tämä keskittymä nostaa yksittäisten kohteiden arvoa, ja tekee samalla Kupittaasta puistojen kaupunginosan. - - Uudenmaantien varrella oleva tulli paikka kertoo Kupittaan olleen ennen kaupungin ja maaseudun raja. Nyt Uudenmaantulli on portti puutarhakaupunginosaan. Ruotsalaistaloalue on kuin suurempaan mittakaavaan sovitettu versio naapurin siirtolapuutarhasta, puutarhakaupungin pienoismallista.”[98 s.100]

Jossain kaupunkipuiston valmisteluvaiheessa, jota ei ole tähän julkaisuun ehditty tarkemmin selvittää, on Kupittaan siirtolapuutarha pudotettu pois kokonaisuudesta. Olisi mielenkiintoista tietää syyt tähän päätökseen. Vielä

noihin aikoihin Kupittaaan siirtolapuutarha oli tavalliselta turkulaiselta suljetumpi paikka kuin nykyään, mikä on saattanut vaikuttaa asiaan.

Päätös Turun kansallisesta kaupunkipuistosta tehtiin kesällä 2013. Turun lisäksi Suomessa on nykyään jo yhdeksän muutakin kansallista kaupunkipuistoa.[96] Kupittaaan siirtolapuutarhan puuttumisesta huolimatta Suomen kansalliset kaupunkipuistot voittivat vuonna 2014 eurooppalaisen puutarhaparinneverkoston (EGHN) puutarhapalkinnon laaja-alaisen viheralueiden sarjassa.[97]

Turkulaisten keskuudessa elää toive Kupittaaan siirtolapuutarhan liittämisestä osaksi kansallista kaupunkipuistoa. Tämä näkyy muun muassa puutarhan säilyttämistä vaativassa adressissa ja sen kommenttiketjussa. Asiaan on otettu kantaa myös Turun kaupungin verkkosivustolla: "Kurjenmäen alueella sijaitseva Kupittaaan siirtolapuutarha on kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti olennainen ja omaleimainen osa Kupittaaan puistoalueiden kokonaisuutta sekä laajempaa Turun ekologista viherkäytävää. Se tulisikin pikimmiten liittää osaksi Turun kansallista kaupunkipuistoa." [96]

Kuva Satu Repo

Kaavoituksen suuria linjauksia

Maakuntakaavoituksen rooli

Virkaatekevä alueiden käytön johtaja Susanna Roslöf Satakuntaliitosta kirjoitti Ympäristö nyt -verkkosivustolla vuonna 2020 kulttuuriympäristöistä maakuntakaavoituksen näkökulmasta: "Kulttuuriympäristöt ovat keskeisiä omaleimaisuutta, identiteettiä ja viihtyvyyttä luovia tekijöitä, jotka kertovat kulttuurin eri vaiheista sekä ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta. Maakuntakaava on yleispiirteinen alueiden käytön suunnitelma, jossa osoitetaan valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät kulttuuriympäristöt ja ohjataan muuta maankäytön suunnittelua siten, että kulttuuriympäristön vaalimisen tavoitteet saavutetaan." [74]

"Suomi on sitoutunut kulttuuri- ja luonnonperinnön turvaamiseen ja huomioimiseen alueiden käytön suunnittelussa eri kansainvälisissä sopimuksissa, kuten UNESCO:n yleissopimuksessa maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemiseksi, Euroopan rakennustaiteellisen perinnön suojelua koskevassa yleissopimuksessa, eurooppalaisessa yleissopimuksessa arkeologisen perinnön suojelusta sekä eurooppalaisessa maisemayleissopimuksessa. Kulttuuriympäristöä koskevien sopimusten velvoitteet toimeenpannaan kansallisen lainsäädännön mukaisilla menettelyillä." [74]

"Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti alueiden käytön suunnittelussa huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista suunnittelujärjestelmää. Tavoitteet tulee ottaa huomioon maakuntakaavoissa kuten myös muussa alueidenkäytön suunnittelussa. Maankäyttö- ja rakennuslain maakuntakaavan sisältövaatimukset määrittävät kaavan erityiset sisällölliset asiat. Maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaaliminen on mukana yhtenä kaavan sisältövaatimuksena." [74]

"Maakuntakaava on yleispiirteinen alueiden käytön suunnitelma, jossa osoitetaan valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät kulttuuriympäristöt ja ohjataan muuta maankäytön suunnittelua siten, että kulttuuriympäristön vaalimisen tavoitteet saavutetaan. - - Maakuntakaavoissa huomioitavia valtakunnallisia lähtöaineistoja ovat UNESCO:n maailmanperintökohteet, valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet, valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt, arkeologinen kulttuuriperintö sekä valtakunnallisesti merkittävät perinnemaisemat ja

-biotoopit. Maakuntakaavan laadintaa varten tulee tunnistaa maakunnan kulttuuriympäristön ominaispiirteet ja määritellä maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristön alueet ja kohteet niin maiseman kuin rakennetun kulttuuriympäristön osalta. Maakuntakaavalla pyritään turvaamaan alueellisesti, ajallisesti ja kohdetyypeittäin alueita ja kohteita, jotka ilmentävät maakunnan historiallista kehitystä ja ominaispiirteitä sekä edistämään korkeatasoisten uusien kerrostumien syntymistä.”[74]

“Maakuntakaavaa laaditaan ja vaikutuksia arvioidaan osallistumisen mahdollistavassa ja vuorovaikutteisessa prosessissa. Maakuntakaavassa osoitettujen kulttuuriympäristöjen osalta asiantuntijoina toimivat ympäristöministeriön ja Museoviraston ohella myös elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, alueelliset vastuumuseot sekä kuntien ja sidosryhmien viranomaiset ja asiantuntijat.”[74]

Kuva Tiina Pihlajamäki

Maakuntahallitus vastaa Varsinais-Suomen liiton toiminnallisesta johdosta. Maakuntahallituksen esittelijänä toimii maakuntajohtaja Kari Häkämies. Puheenjohtajistossa toimivat valtuustokaudella 2021-2025 puheenjohtaja Ilkka Kanerva (KOK), 1. varapuheenjohtaja Aki Lindén (SDP) ja 2. varapuheenjohtaja Jani Kurvinen (KESK). Verkkosivustolta löytyy luettelo maakuntahallituksen jäsenistä.[53]

Varsinais-Suomen liiton korkein päättävä elin on maakuntavaltuusto, jossa on 104 jäsentä. Se hyväksyy maakuntastrategian, maakuntakaavan, talousarvion ja tilinpäätöksen. Valtuuston jäsenet ovat kotikunnissaan kunnanvaltuutettuja, ja

he kokoontuvat kahdesti vuodessa päättämään maakunnan asioista. Maakuntavaltuuston puheenjohtajana toimii kaudella 2021-2025 Lauri Heikkilä (PS) Marttilasta. Valtuuston ensimmäinen varapuheenjohtaja on Pekka Myllymäki (KESK) Mynämäeltä, toinen varapuheenjohtaja Emma Lindqvist (VAS) Raisiosta ja kolmas varapuheenjohtaja Niina Alho (SDP) Kaarinasta. Valtuuston jäsenten nimet löytyvät verkkosivustolta.[54]

Kaksikymmentä vuotta sitten vuonna 2002 maakuntavaltuusto hyväksyi Turun kaupunkiseudun maakuntakaavaehdotuksen ja lähetti sen ympäristöministeriön vahvistettavaksi. Siitä tehtiin ministeriöön seitsemän valitusta. Vuonna 2004 ympäristöministeriö vahvisti Turun kaupunkiseudun maakuntakaavan joitain osia lukuun ottamatta. Turun kaupunkiseudun maakuntakaava-alueen muodostavat Naantali, Raisio, Turku, Kaarina, Rusko ja Paimio. Aiemmin alueelle oli vahvistettu seutukaavat.[101] Jo tässä vuoden 2004 maakuntakaavassa Kupittaaan siirtolapuutarha on ilman suurta julkisuutta merkitty TP- eli työpaikkatoimintojen alueeksi.[26B]

Maakuntakaavan merkitys Kupittaaan siirtolapuutarhan tilanteelle valkenee vastauksessa kysymykseen, jonka nimeämätön kaupunkilainen on lähettänyt Turun kaupungin palautepalveluun 20.7.2020: "Miksi Kupittaaan Siirtolapuutarha aiotaan pyyhkäistä pois ja luonnon monimuotoisuuden sijalle rakennetaan asutusta? Siirtolapuutarha on merkittävä osa paikallista kulttuuri-historiaa, joka toimii kaupungin hyönteisten keitaana, hiilinieluna ja keuhkoina. Viime vuonna julkaisussa Helsingin sanomien artikkelissa - - kerrotaan, miten hyönteiset katoavat vuosisadassa, jollei aktiivisia suojetoimia aloiteta. Miksi Turun kaupunki ei arvosta luontoa ja kaupunkilaisia ja tulevaisuuden lapsia toimimalla näin?"[63]

Kaupunkiympäristötoimialan kaavoitusosastolta on vastattu 19.10.2020: "Vaikka siirtolapuutarhan sijainti vilkasliikenteisten katujen puristuksissa ei enää ruuan kasvatukseen optimaalinen, omaleimaisella alueella on edelleen kulttuuri- ja puutarhahistoriallista arvoa. Kohde on myös yhteisöllisesti merkittävä sekä osa viherverkkoa. Valmisteilla olevassa Turun yleiskaava 2029:ssä siirtolapuutarhan alue on osoitettu C-merkinnällä keskustatoimintojen alueeksi, koska sen alueen sijainti on kaupunkikehityksen kannalta keskeinen. Alue sijaitsee maakuntakaavassa määritellyllä maankäytön tehostamisen vyöhykkeellä eli ns. seudullisen joukkoliikenneakselin alueella."[63]

Tämä merkitsee, että Kupittaaan siirtolapuutarhan kaavamerkintä C/C3 perustuu maakuntaliiton ja -hallituksen vuosia sitten tekemiin keskustatoimintojen aluelinjauksiin.

Uusi kaavoitus- ja rakentamislakiehdotus

Ympäristöministeriö on valmistellut ehdotuksen hallituksen esitykseksi kaavoitus- ja rakentamislaki. Ehdotus oli lausuntokierroksella syksyn 2021 ajan. Se korvaisi nykyisen maankäyttö- ja rakennuslain. Yksi lakiuudistuksen tavoitteista on varmistaa, että Suomi saavuttaa hiilineutraaliuden vuonna 2035.[27]

Uuden lakiehdotuksen mukaan “ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen olisi jatkossa huomioitava kaikessa kaavoituksessa, rakentamisessa ja rakennusten ylläpidossa. Kaavoituksella olisi esimerkiksi vahvistettava yhdyskuntarakenteen eheyttä erityisesti kaupunkiseuduilla ja ohjattava rakentamista jo olemassa olevan infran ja palveluiden pariin. Kaavoituksen olisi myös luotava edellytyksiä vähähiiliselle liikenteelle ja vähähiilisille ja uusiutuville energiamuodoille. Luonnon monimuotoisuuden, kulttuuriympäristöjen sekä maailmanperinnön turvaaminen sisältyisivät kaikkien kaavojen vaatimuksiin.[27]

Kuva Tiina Pihlajamäki

Blogitekstissään Museoviraston Kulttuuriympäristöpalvelut-osaston johtaja Mikko Härö esittelee kaavoitus- ja rakentamislakiehdotuksen taustoja ja tuo esiin Museoviraston näkökulmia. “Kulttuuriperintö tarkoittaa kaavoitus- ja rakentamislain kehyksessä kaikkea ihmisvaikutteista ympäristöä. Asumisen, työn, liikkumisen ja vapaa-ajan ympäristöt ovat osa identiteettiämme, kiinnittymistä paikkoihin, yhteisöihin ja yhteiskuntaan. Maankäyttö ja rakentaminen vaikuttavat aina kulttuuriperintöömme. Maankäyttö- ja rakennuslaki on kokonaisvaltaisin väline kulttuuriympäristön vaalimiseen, sen

muutosten hallintaan ja kehityksen ohjaamiseen. Kaavoitusprosessi ja rakentamisen ohjaus ovat lähtökohta kulttuuriperintöämme ja ympäristöämme koskevalle keskustelulle ja arvovalinnoille. Erityisen merkityksellisiä ovat lain sisältövaatimukset, osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyt sekä lain edellyttämät selvitykset ja vaikutusten arviointi. Suomi on valtiona, perustuslaista alkaen, sitoutunut siihen, että jokaisella on oikeus nauttia kulttuuriperinnöstä ja osallistua sen rikastuttamiseen.”[23]

“Lakiehdotuksessa on ehkä ensimmäisen kerran määritelty, mitä kulttuuriperintö tässä yhteydessä tarkoittaa: Yhteisiä menneisyydestä säilyneitä aineellisia ja aineettomia kulttuurin ilmentymiä ja niistä erityisesti kulttuuriympäristöjä. Säännöskohtaisten perustelujen mukaan ‘alueidenkäyttö koskee ensisijaisesti sellaista aineellista kulttuuriperintöä, joka voidaan nähdä kulttuurin vaiheina sekä ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksena ympäristössä’. Tätä kokonaisuutta kutsutaan nimellä kulttuuriympäristö. - - Kulttuuriympäristöjä syntyy ja muotoutuu ihmisen toiminnan seurauksena. Niihin kuuluvat muun muassa kiinteät muinaisjäännökset, eri-ikäiset muut arkeologiset kohteet, rakennukset, rakennelmat ja rakenteet sekä laajemmat ympäristöt, kuten rakennetut alueet, kulttuurimaisemat ja perinnebiotoopit.”[23]

“Yleiskaavojen odotetaan kiinnittävän erityistä huomiota maisemaan ja rakennetun ympäristön erityisiin arvoihin. Asemakaavassa puolestaan kyse on rakennetun ympäristön ja luonnonympäristön vaalimisesta siten, että niiden erityiset arvot säilyvät. - - Erityistä huomiota [on] kiinnitettävä kaavoitusta koskevan tiedon saavutettavuuteen sekä osallistumisen todellisiin, konkreettisiin mahdollisuuksiin. - - Osallistamisessa on pyrittävä mahdollisimman suureen sosiaaliseen kattavuuteen siten, ettei osallistuminen rajoitu vain yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen muutenkin eniten valmiuksia omaaviin ryhmiin.”[23]

“Selvitysten laatu ja kattavuus ovat erityisen tärkeä kysymys kaavahankkeissa, joiden alueelta on joko puutteellisesti tai ei lainkaan etukäteistä kulttuuriperintötietoa. Näin on yhä yllättävänkin usein. Myös aiemmin kaavoitetuilla alueilla kulttuuriperintöä koskeva tieto voi olla puutteellista, erityisesti arkeologisen kulttuuriperinnön sekä viimeisten vuosikymmenten rakentamisen osalta.”[23]

“Ristiriidat vaikuttavat - - lisääntyneen, ainakin suuremmissa kaupungeissa. - - Ristiriidat liittyvät mm. kaupunkirakenteen tiivistämiseen sekä pistemäisiin, kiinteistönjalostukseen liittyviin hankekaavoihin ja viherympäristöjen säilymiseen. Kansalaisaktiivisuuden lisääntyminen on tulkittava kokemukseksi siitä, ettei maankäyttöön ole kyetty vaikuttamaan riittävästi.”[23]

Turun yleiskaava 2029

Yleiskaavalla ohjataan kaupunkiympäristön ja liikenneratkaisujen kehittämistä ja eri toimintojen yhteensovittamista tavoitteena toimiva, taloudellinen, turvallinen ja viihtyisä kaupunki. Turun kaupungin edellinen yleiskaava on tullut käyttöön vuonna 2004. Uuden yleiskaava 2029:n tavoitteena on Turun aseman, vetovoiman ja kilpailukyvyn vahvistaminen. Luonnoksen lähtökohtana on ollut kaupungin kasvun suuntaaminen pääasiassa keskustaan ja joukkoliikenteen pääreittien varrelle.[65]

Tavoitteeksi on vuodelle 2029 asetettu 220 000 asukasta ja 115 000 työpaikkaa. Asuntotarjontaa kehitetään urbaanin kaupunkiasumisen hengessä, ja teollisuutta keskitetään Turun kehätien ympäristöön sekä Pansioon ja Pernoon. Autoilua keskustassa aiotaan vähentää.[16]

Turun kaupungin rakennusperintöohjelma

Turun kaupunkisuunnittelussa on vuonna 2015 laadittu rakennusperintöohjelma, jonka tavoitteena on vaalia rakennusperintöä kaikin tavoin.

“Rakennetun ympäristön ominaispiirteiden säilymistä tuetaan suosituksin, ohjein ja neuvonnalla. Täydentävä rakentaminen sovitetaan olevan ympäristön erityisiin arvoihin. - - Työllä rakennettu, näkyvä kulttuuriperintö tukee Turun identiteettiä taidon ja osaamisen kaupunkina. Työn historiaa, arjen ympäristöjä ja rakennusten sisätiloja säilytetään ja niiden kulttuurihistoriallisia arvoja kunnioitetaan aikakautensa elintapojen ja arvojen heijastajina. Tieto on vaalimisen pohja.”[99 s.3]

“Suomen vanhimmassa kaupungissa rakennusperintö on verraton kilpailuvaltti. Turku tunnetaan pitkän historian muovaamasta ympäristöstään: eri-ikäisistä rakennuksista, moniulotteisesta kaupunkikuvasta ja vanhoista kaupunkipuistoista, varttumisen arvokkuudesta. Maankäytön suunnittelussa ja rakentamisessa tehdään jatkuvasti ratkaisuja uuden ja vanhan suhteesta. Rakennusperinnön välitön läsnäolo antaa merkityksen myös ympäristön uusille elementeille. Kun rakennusperintö elää osana normaalia arkea, säilyy vuorovaikutus ajallisten kerrosten välillä; osaamme lukea että on olemassa ennen ja nyt. Rakennusperintö on talojen lisäksi paljon muutakin: katujen verkko ja näkymät, pihat, puistot, sillat, muurit, aidat, pengerrykset, rakennustapa ja materiaalivalinnat ovat rakennusperintöä.”[99 s.4]

“Rakennettua ympäristöä koskevassa maankäyttö- ja rakennuslaissa lähtökohtana on ympäristöön liittyvien arvojen säilyttäminen. Kunnan on huolehdittava alueiden käytön suunnittelusta sekä rakentamisen ohjauksesta ja valvonnasta, jotta viranomaisohjauksella voidaan mm. vaalia rakennetun ympäristön kauneutta ja kulttuuriarvoja. Kunnalla tulee olla käytettävissään tehtäviin riittävät voimavarat ja asiantuntemus. Suomen perustuslain mukaan me kaikki, kansalaiset, asiantuntijat, viranomaiset ja päättäjät olemme vastuussa ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä.”[99 s.6]

Laki takaa jokaiselle oikeuden osallistua elinympäristöönsä koskevaan päätöksentekoon. Maankäyttö- ja rakennuslaki on yleisin rakennusperinnön vaalimisessa sovellettava laki. Lain tavoitteena on ollut rakennuskulttuurin ja kauneusarvojen liittäminen osaksi normaalia kaavoitus- ja rakennustoimintaa. Laki edellyttää rakennetun ympäristön vaalimista ja erityisarvojen säilyttämistä. Laki osaltaan myös edistää nykyisen rakennuskannan käyttöä ja täydentävää uudisrakentamista. Laissa otetaan huomioon myös sosiaalisen toiminnallisuuden, estetiikan ja viihtyisyyden merkitys osana hyvää ympäristöä.”[99 s.6]

“Alueidenkäytössä on varmistettava, että valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot säilyvät. Alueidenkäytössä on otettava huomioon kulttuuri- ja luonnonperintöä koskevat kansainvälisten sopimusten velvoitteet sekä valtioneuvoston päätökset. Lisäksi viranomaisten laatimat valtakunnalliset inventoinnit otetaan huomioon alueidenkäytön suunnittelun lähtökohtina.”[99 s.7]

Kuva Tiina Pihlajamäki

Turun kaupungin alueella on seuraavat rakennetut kulttuuriympäristöt luokiteltu valtakunnallisesti merkittäväksi (RKY 2009):

- Aurajokisuun satama-, telakka- ja teollisuusalue
 - Brinkhallin kartano
 - Bryggmanin huvilat
 - Halisten kylämäki
 - Heikkilän kasarmialue
 - Hospits Betel -hotelli ja Atriumin talo
 - Kakolanmäki
 - Kaksikerran kirkko
 - Koroistenniemi
 - Kupittaaan ruotsalaistaloalue
 - Kuralan kylämäki
 - Maarian kirkko ja pappila
 - Martinkirkko
 - Pansion Laivateollisuuden asuinalue
 - Port Arthurin puutalokorttelit ja Mikaelinkirkko
 - Puolalanmäki ja Turun Taidemuseo
 - Pyhän Katariinan kirkko ympäristöineen
 - Ruissalon huvila-alue
 - Sirkkalan kasarnit
 - Turun hautausmaa siunauskappeleineen
 - Turun linja-autoasema ympäristöineen
 - Turun linna
 - Turun läntinen ylioppilaskylä
 - Turun Piispankatu
 - Turun rautatieympäristöt
 - Turun Sanomien toimitalo, Maalaistentalo ja Standardivuokratalo
 - Turun tuomiokirkko ja Turun historiallinen ydinalue
 - Turun yliopisto
 - Turun yliopistollinen keskussairaala
 - Varkaantie
 - Vartiovuorenpuisto, Turun Akatemian observatorio ja Luostarinmäen käsityöläiskorttelit
- [99 s.8]

Turku 2029 -strategian tavoitteena on, että Turku on Pohjoisen Itämeren kiinnostavin kaupunki. Vetovoimaisuutta vahvistaa ainutlaatuinen miljö, Suomen vanhimman kaupungin historiallinen rakennettu ympäristö. Kaupunki kantaa vastuunsa kulttuuriympäristönkin säilymisestä. - - Historiallista ympäristöä tuodaan kaupunkilaisille ja matkailijoille näkyväksi uusien

käyttötapojen sekä tapahtumien ja tilapäisten käyttöjen avulla. - - Historiallisesti ainutlaatuinen kulttuuriympäristö ja siihen liittyvä innovatiivinen rakennusten uudiskäyttö edistävät Turun nousemista kansainvälisesti johtavaksi esikuvaksi kaupunkirakentamisessa.”[99 s.11]

“Moni kaupunkimme vanhoista rakennuksista on suojeltu. Säilyttämisen arvoisia kohteita tulee jatkuvasti esiin eri yhteyksissä, arvostaminen muuttuu ajan mittaan ja arvostukseen vaikuttavaa tietoa saadaan lisää, myös kaupunkilaisilta. Suojelutilanne on ikään kuin aina jäljessä ajasta. Toisaalta yksittäistapauksin ratkaistavat suojelutapaukset kärjistyvät usein kiistoiksi, mikä leimaa kaikkia osapuolia ikävästi. Epävarma tai suuria muutoksia mahdollistava kaavatilanne voi vähentää oleellisesti vanhan rakennuskannan kunnossapitohalukkuutta. Kaavan uusiminen on ajankohtaista silloin, kun sen tiedetään vaarantavan arvokkaan ympäristön säilymisen.”[99 s.12]

Kuva Eija Meriluoto

“Kansalaisten edellytykset osallistua ympäristöä koskevaan päätöksentekoon turvataan lakisääteisesti osallistumis- ja arviointisuunnitelmalla. Kansalaiset voivat vaikuttaa ympäristöönsä yhdistyksissä ja yksilöinä. Asukkaat voivat olla suunnittelutyössä osallisina kommentoimalla kaavaehdotuksia, osallistumalla suunnittelua koskeviin tilaisuuksiin sekä julkiseen keskusteluun. - - Kansalaisvaikuttamisen merkitys erityisesti lähiympäristöön liittyvissä asioissa on kasvanut. - - Vuorovaikutteista kansalaisyhteiskuntaa toteutettaessa on tärkeää, että keskustelu toimii sekä virkamiesten, päättäjien että kansalaisten välillä. Siihen tarvitaan avoimuutta ja aktiivisuutta, hyvää tiedottamista sekä sujuvaa ja läpinäkyvää päätöksentekoa.”[99 s.14]

“Lainsäädännössä rakennettua ympäristöä koskevissa toimenpiteissä lähtökohtana on, että kaupunkikuvaa ja rakennustaidetta tulee vaalia eikä rakennetun ympäristön erityisiä arvoja saa hävittää (MRL). - - Erityiset arvot tulee tunnistaa, jotta niitä voidaan vaalia; arvojen punnitseminen edellyttää tiedonkeruuta ja vuorovaikutusta. - - Arvojen erityisyys on aina tapauskohtaista; kysymys voi olla esimerkiksi siitä, mikä tässä kohteessa on erityistä tai poikkeuksellista tai miten hyvin tämä kohde edustaa aikansa rakennuskulttuuria tai suunnittelijansa urakehitystä.”[99 s.18]

“Arvottaminen tarkoittaa kohteen merkityksen selvittämistä ja siitä johdettua arvoluokittelua. Arvottaminen edellyttää aina kattavan ja ajanmukaisen tiedon hankkimista. Museoviranomaiset tekevät jatkuvaa rakennetun ympäristön tutkimusta resurssiensa puitteissa. - - Rakennuskulttuurin inventoinneissa käytetään arvottamisessa usein kolmijakoista luokittelua: arkkitehtonisesti arvokas, historiallisesti arvokas tai maisemallisesti arvokas. Arvottamisessa käytetään lisäksi täydentäviä kriteerejä: harvinaisuus, edustavuus, tyypillisuus, alkuperäisyys, sopusointuisuus, yhtenäisyys, vaihtelevuus, kerroksisuus, symbolikohde, avainkohde, liittyminen ympäristöön sekä tutkimus- ja opetusarvot. - - Nykyisin myös kauneusarvot, sosiaaliset merkitykset ja todistusvoima ovat vakiintuneet osaksi arviointia. Kulttuuriympäristöllä on vaikuttava roolinsa yhteisen muistin ylläpitäjänä, identiteetin pohjana ja hyvinvoinnin lähteenä sekä kaikkine muutoksineen yhteiskunnan vaiheiden kuvastajana.”[99 s.18]

“Alkuperäisyyden ja aitouden arvot ovat arvoista korvaamattomimmat. Autenttisuudella voidaan tarkoittaa alkuperäisiä materiaaleja, rakenteita tai alkuperäistä käyttöä. Säilyneet vanhat rakennusosat ovat usein laadukkaita; valikoiduista materiaaleista huolella valmistettuja.”[99 s.19]

“Viranomaistiedon ja tieteellisen tiedon lisäksi on olemassa myös muita tiedon lajeja kuten sosiaalinen tieto eli yhteisöllinen tieto, perinteenä kulkeva tieto ja kokemukseen perustuva tieto. Kun yhteisö liittyy myönteisiä merkityksiä ympäristöönsä, on kyse sosiaalisista arvoista. Historiaa henkivät ympäristöt ovat tunnesyistä usein hyvin tärkeiksi koettuja. Tunnearvo voi olla yhteisesti koettu tai henkilökohtainen side rakennettuun ympäristöön. Kulttuuriympäristöön liitettäviä kokemuseräisiä arvoja ovat mm. kerronnallisuus, kerroksellisuus, monimuotoisuus, inhimilliset mittasuhteet, omaleimaisuus ja tunnistettavuus. Yhtenäisyys luo miellyttäväksi koettua harmoniaa, mutta ilman riittävää vaihtelua se kääntyy tylsyydeksi. - - Kunnossa pidetty vanha miljöö luo yhteistä turvallisuuden ja välittämisen tunnetta.”[99 s.19]

“Monissa rakennusperintöön liittyvissä ohjelmissa muistutetaan kulttuuriympäristöjen olevan useimmiten ihmisten tavallisia arkiympäristöjä.”[99 s.16]

“Rakennusten ja kokonaisten ympäristöjen suojelun tarve on reaktiota sille, että rakennuksen säilyminen on uhattuna. - - Viimeisen sadan vuoden ajan kiihtyvä taloudellinen kasvu ja kaupungistuminen ovat nostaneet kiinteistöjen tavoitearvoja ja johtaneet maankäytön tehostamiseen, jolloin vanha rakennuskanta on saanut väistyä.”[99 s.21]

“Suojelun kohteina voivat olla muutkin kuin rakennukset. - - Puisto on rakennettu viherympäristö. Suojelulla on tarkoitus vaalia puiston arkkitehtuuria, rakennetta ja sen kerroksellisia piirteitä. - - Samoin kuin vanhoihin rakennuksiin, ihmisillä on tunnesiteitä myös kaupungin puihin. Tämä on yksi suunnittelussa huomioon otettava seikka, osa ns. sosiaalisia vaikutuksia. Suojelun kohde voi olla myös silta tai muu siihen verrattava rakenne tai vaikkapa Aurajoen varren telakkateollisuudesta muistuttava nosturi.”[99 s.22-23]

Asiantuntijat pääsevät vaikuttamaan päätöksentekoon esimerkiksi kaupunkikuvaneuvottelukunnan kautta. Turun kaupunginhallitus asettaa eri alojen asiantuntijoista koostuvan kaupunkikuvaneuvottelukunnan neljäksi vuodeksi kerrallaan. Se avustaa rakennuslautakuntaa ja rakennusvalvontaa kaupunkikuvallisissa asioissa. Turun museokeskuksen tehtävänä taasen on asiantuntijana ja tiedon tuottajana määritellä kohteen antikvaariset ja kulttuurihistorialliset arvot ja antaa niistä lausuntoja. Se osallistuu kaupunkikuvaneuvottelukunnan työskentelyyn.[99 s.25-26]

Kuva Tiina Pihlajamäki

Kupittaaan siirtolapuutarhan lakkauttamissuunnitelmat

Vuonna 1934 Turun kaupunki varasi Kurjenmäen takamailta alueen siirtolapuutarhakäyttöön 30 vuodeksi. Ensimmäisen vuokra-ajan päätyttyä vuonna 1964, siirtolapuutarha on vuosien saatossa ollut lukuisia kertoja lakkautusuhan alla. Vuokrausta on monesti jatkettu kymmenen ja viiden vuoden jaksoissa.

Vuonna 1980 muiden muassa SKDL:n kansanedustaja, kaupunginvaltuutettu Ensio Laine ajoi puutarhan lakkauttamista. Perusteluna oli, että alueelle mahtui vain 66 puutarhapalstaa, ja tarve olisi ollut 100-150 palstalle. Asia ei kuitenkaan edennyt pidemmälle.[67]

Turun kiinteistö- ja rakennustoimen lautakunnan talo- ja tonttijaoston kokous äänesti 21.8.1991 yllättäen, että siirtolapuutarha lakkautetaan saman vuoden loppuun mennessä. Citymarket tarvitsi lisää tilaa artikkelimäärän ja palvelumahdollisuuksien lisääntymisen takia.[111] Kaupunki suunnitteli alueelle myös puistoa tai kerrostaloja. Puutarhan lakkauttaminen herätti kaupunkilaisissa vastustusta. Kun lopulta Citymarketia päätettiin laajentaa entisellä paikallaan, puutarha säästyi tältä erää. Suunnitelmat alueen kaavoittamisesta päättyivät ja puutarhatontin vuokrasopimusta jatkettiin vuoteen 2020 asti.[71]

Vuokra-ajan lähestyessä loppuaan alkoi jälleen keskustelu puutarhan tulevaisuudesta. Kupittaaan ryhmäpuutarhayhdistys antoi vastineensa Turun kaupungilta saamaansa ehdotukseen maanvuokrasopimuksen jatkosta. Toisena vaihtoehtona olisi ollut toistaiseksi voimassa oleva jatko lyhyellä irtisanomisajalla.[59]

Kaupunki oli aloittamassa yleiskaavan valmistelua luonnoksen luottamusmieskäsittelyllä syksyllä 2018. Kaava määrittelee, mitä alueelle jatkossa rakennetaan kaupunkikehittämisen ja maankäytön taloudellisen hyödyn näkökulmasta. Sen laatiminen on vuosien prosessi. Koska kaupungilla ei ollut kaavavalmistelun ajaksi siirtolapuutarhatontille muuta tarvetta, sille myönnettiin jatkoa entisin ehdoin siitä riippumatta, vaikka kaavoitus valmistuisi jo aiemmin. 29.6.2018 päätettiin vuokrasopimusta jatkaa viidellä vuodella vuoden 2025 loppuun asti. Kaupunki linjasi, että jos yleiskaavaluonnos osoittaa maankäyttövarauksen muuttuvan, pitää odottaa vielä asemakaavoituksen valmistumista ennen kuin uusia suunnitelmia voi alkaa toteuttaa. Tässä tapauksessa Kupittaaan siirtolapuutarha siirrettäisiin Koroisiin.[59]

Kokouksessaan 21.5.2019 Turun kiinteistö- ja rakennustoimen lautakunta päätti, että Kupittaaan siirtolapuutarhalle on etsittävä vuoden loppuun mennessä uusi paikka, jonne se siirrettäisiin. Koroisten aluetta oli esitetty uudeksi sijoituspaikaksi jo aiemmin.[67]

Siirtolapuutarhayhteisön toimet

Siirtolapuutarhan yhteisö ryhtyi kaavavalmistelun aikana keräämään tukea puutarhan säilyttämiseksi Kupittaaalla jatkossakin.[59] Mukaan saatiin muun muassa Luonnonvarakeskus, Hämeen ammattikorkeakoulun Geneettinen monimuotoisuus -opintokokonaisuus ja Turun yliopiston museologian oppiaine, jotka alkoivat selvittää alueen kasvillisuutta.[26]

Siirtolapuutarhan säilyttämistä vaativa adressi perustettiin 4.6.2020. Se on tarkoitus luovuttaa kaupunginvaltuustolle ennen päätöksentekoa. Adressissa vaaditaan, että Kupittaaan siirtolapuutarha pysyy Kupittaaalla, Turun kaupunki tunnustaa puutarhan kasvi- ympäristö- ja kulttuurihistoriallisen arvon, Turun kaupunki osallistuu puutarha-alueen kehittämiseen ja se lisätään osaksi Turun kansallista kaupunkipuistoa. Adressin ovat allekirjoittaneet Suomen Siirtolapuutarhaliitto ry:n puheenjohtaja Pertti Laitila, Kupittaaan ryhmäpuutarhayhdistys ry:n puheenjohtaja Eija Meriluoto, Turun 4H-yhdistyksen toiminnanjohtaja Paula Harjamäki, filosofian tohtori Sirkku Pihlman sekä yhteiskuntatieteiden maisteri, tutkija Maarit Heinonen.[102]

Kuva Tiina Pihlajamäki

Turun Sanomien verkkokeskustelun eräässä kommentissa todettiin, että puutarhan pelastamisessa pitää kauniiden lauseiden sijaan huomio keskittää yleiskaavan käsittelyprosessiin ja nimenomaan lainkohtiin, joihin voi vedota. Keskustelijan mielestä “raha ratkaisee ellei laki sitä estä”.^[38]

Vuokrasopimusten jaksot

1934-1964	30 vuotta
1965-1974	10 vuotta
1975-1984	10 vuotta
1985-1990	10 vuotta
1991	1 vuosi
1992	1 vuosi
1993-1994	2 vuotta
1995-1999	5 vuotta
2000-2020	20 vuotta
2021-2025	5 vuotta

Yleiskaava 2029

Kaupunginhallitus päätti uuden yleiskaavan luonnoksesta 5.11.2018.^[65] Luonnosvaiheessa Kupittaaan siirtolapuutarhan kohdalla oli vielä merkintä RP/C, joka tarkoittaa siirtolapuutarhaa tai keskustatoimintojen aluetta. Tähän ratkaisuun päädyttiin kokoomuksen, SDP:n ja perussuomalaisten voitolla äänin 7-6. Isoista puolueista tappiolle jääneet vihreät, vasemmisto ja keskusta kannattivat pelkkää puutarhamerkintää RP. Jo tuolloin yleiskaavainsinööri Andrei Panschin totesi, että varsinaisessa yleiskaavaesityksessä tulee olemaan vain yksi merkintä.^[16]

Palautteiden ja selvitysten jälkeen kaavaluonnosta tarkistettiin, ja yleiskaava oli lausuntokierroksella kesällä 2020. Saman vuoden syksyllä kaavaehdotusta käsiteltiin kaupunkiympäristölautakunnassa, ja 1.12.2020 se palautettiin uudelleen valmisteltavaksi.^{[65][66]}

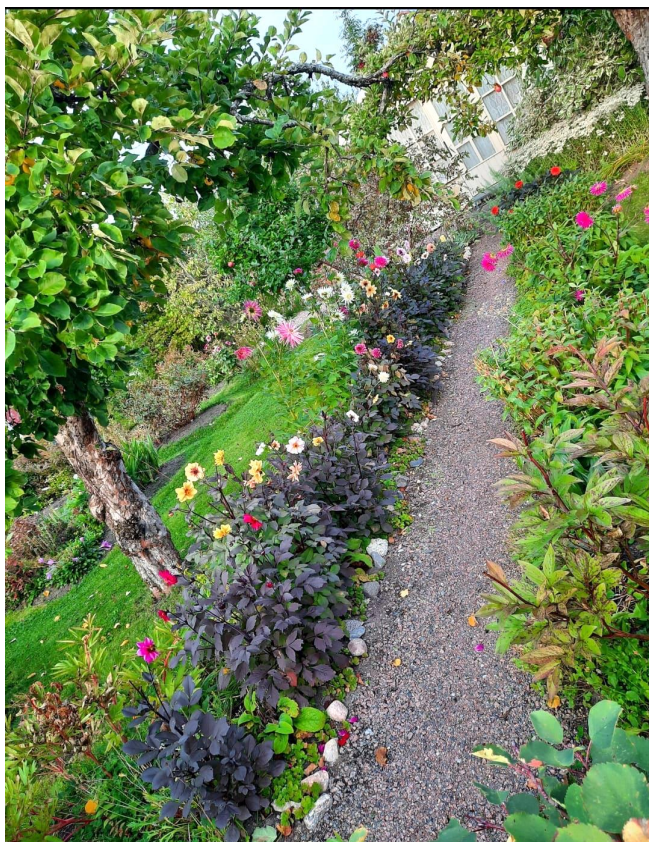
Turun kaupunkiympäristölautakunnalle 7.12.2021 kokoukseen toimitetussa esityksessä puutarha-alue oli merkitty keskustatoimintojen alueeksi (merkintä C), eli käytännössä esimerkiksi kerrostaloiksi. Merkintää kuitenkin täsmennettiin niin, että osa siirtolapuutarhasta voitaisiin muuttaa kaikille avoimeksi virkistysalueeksi. Siirtolapuutarhalle ei enää jäisi tilaa. Lopullisesti alueen asia ratkeaisi yleiskaavan jälkeen laadittavassa asemakaavassa.^[16]

20.12.2021 kaupunginhallitus hyväksyi yleiskaavaehdotuksen, ja se tulee tammikuussa 2022 kaikkien nähtäväksi Turku-pisteeseen ja internetiin (turku.fi/kuulutukset) 30 päivän ajaksi muistutusten esittämistä varten.[65][66]

Jatkossa prosessi etenee niin, että kaupunki laatii saapuneisiin muistutuksiin perustellut vastineet ja aineistoa korjataan tarvittavilta osin. Kaupunkiympäristölautakunta käsittelee kaavan vielä ennen kuin se etenee kaupunginhallitukseen ja sieltä valtuustoon. Kaupunginvaltuusto päättää yleiskaavan hyväksymisestä mahdollisesti vuoden 2022 aikana. Valtuuston päätökseen on mahdollista hakea muutosta Turun hallinto-oikeudelta 30 päivän kuluessa päätöksestä.[66]

Valtuuston päätöstä asiassa on vaikea ennakoida. Kokoomuksen ja kristillisdemokraattien ryhmällä sekä Sdp:llä, jotka ovat kannattaneet puutarhan lopettamista, on yhteensä 30 valtuutettua 67:stä.[18]

Asemakaavoitus valmistunee apulaispormestari Ville Valkosen (kok) mukaan vasta 2020-luvun puolivälin paikkeilla. Sen jälkeen alueelle voisi rakentaa kerrostaloja. Tontit jaettaisiin normaalin kilpailutuksen kautta.[17]

Kuva Satu Repo

Suurten puolueiden kanta

Keskusta äänesti vuonna 2018 puutarhan säilymisen puolesta.[17]

Kokoomus kannattaa kaavamerkintää, joka lopettaisi siirtolapuutarhan ja muuttaisi alueen osittain keskustatoimintojen alueeksi ja osittain kaikille avoimeksi virkistysalueeksi. Kokoomuksen valtuustoryhmän puheenjohtaja Olli A. Mannin mukaan esitys olisi järkevä kompromissi. Kerrostalojen lisäksi tontille jäisi avoin viheralue, jossa voisi näkyä alueen historiaa. Hänen mielestään "Ei ole hyvä idea, että puutarha on keskellä kaupunkia". Myös apulaispormestari Ville Valkonen (kok) kannattaa yleiskaavaesitykseen tuotua ratkaisua. "Kaupungissa tarvitaan tilaa uusille kodeille. Nykyisellään alue on ollut valitettavan suljettu. Vähintään kolmannes siirtolapuutarhan alueesta pitää säilyttää puistona. Uudet kerrostalot voisivat nousta tiiviisti Kunnallissairaalantien ja Uudenmaantien varrelle, jolloin puisto muodostuisi alueen sisäosaan", Valkonen kertoo.[17]

Perussuomalaiset haluaa säilyttää Kupittaa siirtolapuutarhan.

Perussuomalaisten valtuustoryhmä on ottanut kannan, jonka mukaan Kupittaa puutarha pitää turvata. Ryhmäjohtaja Juha Anttila kertoo perusteluksi, että "Vastaavia paikkoja ei ole muualla. Kyseessä on vihreä keidas." [17]

SDP kannattaa kaavamerkintää, joka lopettaisi siirtolapuutarhan ja muuttaisi alueen osittain keskustatoimintojen alueeksi ja osittain kaikille avoimeksi virkistysalueeksi. SDP:n Taru Pätäri toteaa, että osa Kupittaa alueesta jää puistomaiseen käyttöön. "Minun mielestäni Turun täytyisi kuitenkin jollakin tavalla hyvittää Kupittaalla vuosikymmeniä tehty työ. Joko niin, että kaupunki myöntäisi viimeisiksi vuosiksi vuokranalennuksia tai sitten niin, että uusien palstojen perustamista tuettaisiin." Myös apulaispormestari Piia Elo (sd) kannattaa yleiskaavaesitykseen tuotua ratkaisua Kupittaan. "Vähintään kolmannes siirtolapuutarhan alueesta pitää säilyttää puistona. Uudet kerrostalot voisivat nousta tiiviisti Kunnallissairaalantien ja Uudenmaantien varrelle, jolloin puisto muodostuisi alueen sisäosaan." Elon mukaan kohde voisi olla toiminnallinen ja lapsille suunnattu ja siellä voisi olla myös jotakin kotieläintilan tapaista.[17]

Vasemmistoliitto haluaa säilyttää Kupittaa siirtolapuutarhan. Ryhmäjohtaja Mirka Muukkonen toteaa: "Olen käynyt katsomassa sitä. Kyseessä on merkittävä virkistysalue. Kupittaa kasvit ja palstat ovat vuosikymmenien työn tulos. - - Sellaisia alueita kuin Kupittaa ei luoda uusilla kasveilla." [17]

Vihreät haluaa säilyttää Kupittaa siirtolapuutarhan. Apulaispormestari Elina Rantasen mukaan vihreiden näkemys on, että puutarha pitää säilyttää.

“Linnakaupungissa ja Itäharjulla on runsaasti rakentamisen mahdollisuutta. Kupittaa viherkeidasta ei tarvitse ottaa käyttöön. - - On hyvää kaupunkikehittämistä, että puutarha säilytetään ja sitä avataan yhä enemmän kaupunkilaisille.”[17]

Turun kaupunkiympäristölautakunnan kokouksessa 14.12.2021 §492 siirtolapuutarhan lakkauttamisen puolesta äänesti 8 jäsentä: Kristiina Hellsten (SDP), Henry Toivari (SDP), Nina Kallio (SDP), Jyrki Åland (PS), Anu Perho (KOK), Ulla-Maija Vierimaa (KOK), Olli Manni (KOK) ja Ville Valkonen (KOK). Puutarhan säilyttämisen puolesta äänesti 5 jäsentä: Kari Jakobsson (VIHR), Inari Harjuniemi (VIHR), Leena Kaunistahti (VAS), Amro el-Khatib (VAS) ja Seppo Muurinen (KESK).[100]

Turun Sanomat arvioi puutarhan jatkumahdollisuuksia 14.12.2021:

“Vasemmistoliitolla, vihreillä, Perussuomalaisilla ja keskustalla on valtuustopaikkoja 33. Kaiken lisäksi Liike Nytin Jethro Rostedt kertoo olevansa säilyttäjien kaartissa. Siten juuri tällä hetkellä näyttää siltä, että valtuuston enemmistö eli ainakin 34 päättäjää olisi puutarhan puolella. Kolmen valtuutetun Rkp ei ryhmäjohtaja Nicke Wulffin mukaan ole vielä lyönyt kantaansa lukkoon. Edes Rkp:n asettuminen kokoomuksen ja Sdp:n rinnalle ei välttämättä tietäisi puutarhan lakkauttamista. Toisaalta tunteita herättävä asia saattaa vielä rikkoa eri ryhmien rivejä.”[18]

Kuva Tiina Pihlajamäki

Turun kaupunginhallituksen kokouksessa 20.12.2021 §582 siirtolapuutarhan lakkauttamisen puolesta äänesti 8 jäsentä: Piia Elo (SDP), Mari-Elina Koivusalo (SDP), Jarmo Rosenlöf (SDP), Ulla Achrén (RKP), Niko Aaltonen (KOK), Sini Ruohonen (KOK), Ville Valkonen (KOK), Minna Arve (KOK). Puutarhan säilyttämisen puolesta äänesti 6 jäsentä: Elina Rantanen (VIHR), Mervi Uusitalo-Heikkinen (VAS), Jaakko Lindfors (VAS), Pirjo Niinivirta (PS), Juha Anttila (PS) ja Konsta Weber (VIHR).[100]

Julkisuudessa esitettyjä perusteluja säilyttämiselle

Urbaania maataloutta ja turkulaista kaupunkiviljelyä väitöskirjassaan tutkinut Sami Tantarimäki totesi Turun Sanomissa 6.10.2018: “Urbaanit maatalouden muodot mielletään yhä helposti kaupunkiin kuulumattomiksi ja vuosikymmeniä paikallaan sijainneinakin ne nähdään maareservinä, jolle ei haluta antaa vahvaa asemaa kaavoituksessa.”[90]

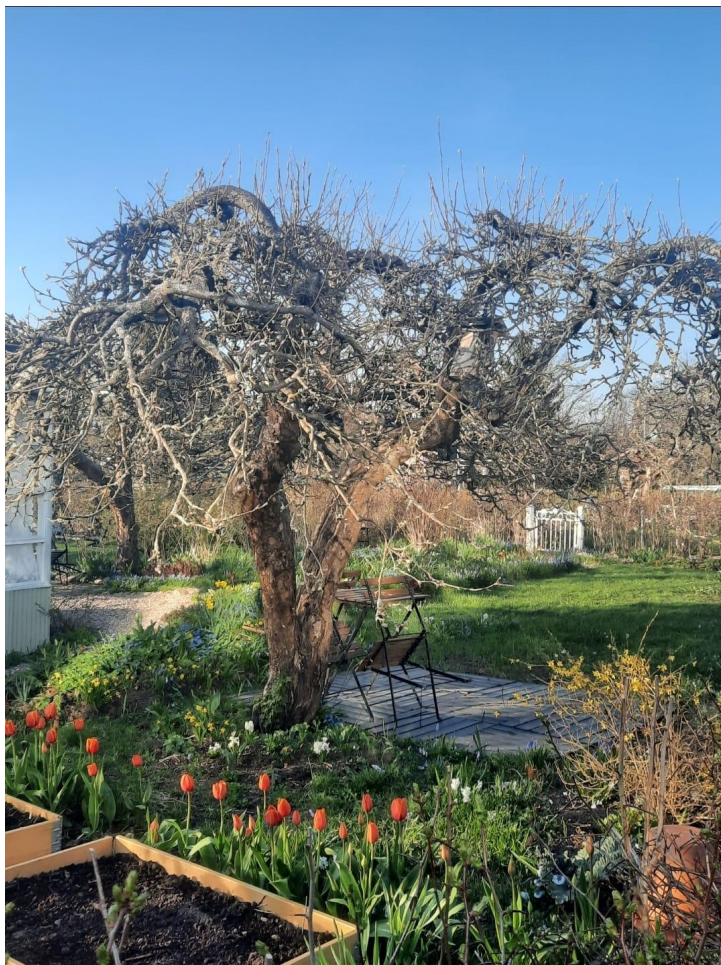
Turkuseura määrittelee tehtäväkseen muun muassa: “Pitää Turun ja turkulaisten puolta. Otamme kantaa kaupungin kaavoitukseen ja puolustamme Turun arvokasta rakennuskulttuuria ja viheralueita. Edistämme hiilineutraalia ja ympäristöystävällistä Turkua.”[95] Turkuseuran toiminnanjohtaja Kati Leskinen ja kaupunginosajaoston puheenjohtaja Heikki Lehtonen kirjoittivat Turun Sanomissa 22.6.2020, että julkinen “kansalais- ja asiantuntijakeskustelu on ollut puutarhan säilyttämisen kannalla”. Turkuseurassa puutarhan säilyminen on nähty tärkeänä, koska sillä on merkittävä viherarvo osana Kupittaanpuistoa ja viereistä ruotsalaistalojen aluetta, ja koska sen lakkauttaminen katkaisisi kaupunkisuunnittelun jatkumon.[47]

Kaupunginvaltuutettu Elina Sandelin (vas) totesi blogikirjoituksessa 14.11.2020, että siirtolapuutarhan perustamisella Koroisiin kaupunki tavoittelee “liian arvokkaalla” paikalla sijaitsevan Kupittaan puutarhan siirtämistä halvemmalle maalle, jonka maankäytön kehittämällä ei saataisi samanlaisia taloudellisia tuottoja kuin keskusta-alueella. Tällöin “maankäyttöä ohjataan ensisijaisesti sen mahdollisen (usein kertaluontoisen) taloudellisen tuoton näkökulmasta”. Ajattelutapa ei jätä tilaa kulttuurihistoriallisille arvoille ja luontoarvojen vaalimiselle, ja se alistaa luonnon monimuotoisuuden ja kaupunkitilassa tapahtuvan inhimillisen toiminnan lyhyen aikavälin voitontavoittelulle.[78]

Filosofian maisteri Tuomas Mikkola (sd) vaati Turun Sanomien kirjoituksessaan 12.12.2021, että kaupunki jatkaisi puutarhan vuokrasopimusta 50 vuodella vuoteen 2075 asti. Pitkällä vuokra-ajalla voitaisiin turvata alueen kehittäminen ja mökkien ja pihojen pitäminen hyvässä kunnossa. Mikkola totesi: “Siirtolapuutarha-alueet nauttivat nykyään Suomessa, Pohjoismaissa ja muualla

Euroopassa suurta arvostusta ja niistä halutaan pitää hyvää huolta. En voi ymmärtää perusteluja lähes satavuotisen kulttuurihistoriallisesti arvokkaan viherkeitaan hävittämisestä varaamalla alue muutaman kerrostalon rakentamiseen.”[56]

Ville Lintunen (sd) kirjoitti 13.12.2021 Turun Sanomien Lukijoilta-palstalla, että monen pidempiaikaisen päättäjän silmissä “Kupittaaan siirtolapuutarhan purkamisen kohdalla kyse on vain menneiden vuosikymmenien kirjoittamattomien sopimusten loppuunsaattamisesta, sillä Kupittaa on jo monesti pelastettu jatkoajalle sen ‘viimeisen kerran’.” Hänen mukaansa maailma arvoineen on kuitenkin noiden vuosikymmenien aikana muuttunut, ja jokainen kulunut vuosikymmen on kasvattanut Kupittaaan siirtolapuutarhan luontoarvoja. Kyse ei tietenkään ole alueen mökkien suojelusta, vaan puutarhan ekologisesta itseisarvosta. “Maailma muuttuu ympärillämme ja ennen kaikkea ilmasto muuttuu ympärillämme ja ajaa ohitse ajattelusta, jossa kaupunkien, erityisesti keskusta-alueiden, sisällä olevia viherkeitaita tuhottaisiin.” Lintusen mukaan olisi jo aika tunnustaa Kupittaaan siirtolapuutarhan arvo ja suojella se lopullisesti.[50]

Kuva Satu Repo

Julkisuudessa esitettyjä perusteluja lakkauttamiselle

Kupittaa siirtolapuutarha sijaitsee tontilla, joka on vuosien saatossa muuttunut syrjäkylästä vilkkaaksi osaksi elävää kaupunkia. Vuonna 2019 Turun kaupunginhallituksen kaupunkikehitysjaoston varapuheenjohtaja Niko Aaltonen (kok.) arvioi tontin vähimmäisarvoksi 20 miljoonaa euroa. Sillä hinnalla kaupunki pystyisi rakentamaan yhden uuden koulun. Aaltonen kertoo pitävänsä puisto- ja viheralueita tärkeänä, "mutta joku tolkku on oltava. Jos ihan vieressä on jo kaupungin hienoin puisto, niin kyllä siellä on viheraluetta aivan riittävästi." Turun kaupunkiympäristötoimialan tonttipäällikkö Timo Laiho totesi tontista nyt saatavien vuokratulojen kuluvan kokonaan alueen ylläpitoon.[67]

Kupittaa ryhmäpuutarhayhdistyksen hallituksen pyytämässä tapaamisessa 12.4.2018 kaupunkiympäristötoimialan johtaja Christina Hovi esitti perusteluiksi puutarhan lakkauttamiselle, että kaupungin yleiskaavan tarkistamisen yhteydessä tulee tehtäväksi valintoja kaupunkirakenteen tiivistämisen, kestävän kehityksen ja joukkoliikennratkaisujen pohjalta. Kupittaa alueen keskeisen sijainnin takia edellä mainittujen reunaehtojen yhteensovittamisen kautta tulee olemaan paineita muun muassa joukkoliikenteen runkolinjaston varsien maankäytön tehostamiselle.”[105]

Kokoomus on perustellut siirtolapuutarhan lakkauttamista muun muassa apulaispormestari Ville Valkosen sanoin: "Kaupungissa tarvitaan tilaa uusille kodeille".[17] Ville Lintunen (sd) on kuitenkin todennut, että "Ville Valkosen (kok) esiintuoma ajatus siitä, että juuri siirtolapuutarhan tontti tarvittaisiin asuinrakentamiselle, on ontuva. Turkuun rakentuu tulevana vuosikymmeninä asuntoja 50 000 asukkaalle, mikäli kaikki - - kohteet lopulta toteutuvat. - - On perusteetonta väittää, että mitenkään ratkaisevaa Turun kaupungin kehityksen tai edes Kupittaa alueen kehittymisen kannalta olisivat juuri siirtolapuutarhan tontista saatavat maankäyttötulot ja sille vielä mahtuvat 300 lisäasukasta.”[50]

Julkisuudessa esitettyjä perusteluja Kupittaa siirtolapuutarhan lakkauttamiselle ovat olleet ainakin seuraavat:

- A. urbaani asuminen
- B. maankäytön tehostaminen
- C. kaupunkirakenteen tiivistäminen
- D. kaupunki saisi tontin myynnistä yli 20 miljoonaa euroa muihin hankkeisiin.

Kuitenkin,

A. uusimmissa kaupunkiasumisen visioissa on myös kaupunkiviljelyllä sijansa, ja jopa kattopuutarhoja pyritään suosimaan.

B. maankäytön tehostamiseen Turussa ei ole tarvetta kulttuurihistoriallisten kohteiden kustannuksella, sillä kaupungilla on vielä runsaasti rakennuskelpoista maa-alaa.

C. kaupunkirakenteen tiivistäminen ei voi olla itseisarvo, jonka nojalla supistetaan kaupungin viheralueita.

D. tontin myynnistä saatava korvaus olisi vain kertaluontoinen eikä kaupungin talouden kokonaisuuden kannalta olennainen. Muidenkaan kaupungin viheralueiden arvoa ei punnita potentiaalisena tonttimaana.

Kuva Eija Meriluoto

Vaikka huomattava osa turkulaisista on puutarhan säilyttämisen kannalla, purkamisen ymmärtäjiäkin löytyy. Heidän perustelunsa ovat seuraavanlaisia:

- sijainti on liian arvokas ja keskeinen
- puutarha on vuosikymmenien aikana tuottanut iloa vain puutarhalaisille itselleen, koska sinne ei aiemmin saanut edes mennä katselemaan
- aika on ajanut puutarhan ohi
- mökit ovat huonossa kunnossa
- osa puutarhoista on huonosti hoidettuja ja epäsiistejä
- erityisesti Uudenmaankadun puoleinen tontin reuna antaa alueesta epäsiistin kuvan ohikulkijoille.

Kaupunkilaisten esittämistä perusteluista monelle asialle on tehtävissä jotain, kunhan alueen jatkuvuus taataan ja sille osoitetaan kehittämissuunnitelma ja

-resursseja. Merkittävimmän työn alueen ilmeen ylläpitämisessä tekevät kuitenkin vuodesta toiseen mökkiläiset omalla kustannuksellaan.

Miten muualla?

Kupittaan siirtolapuutarhan lakkauttamiseen liittyvän julkisen keskustelun yhteydessä useat kaupunkilaiset ovat tuoneet esiin sekä eri suomalaiskaupunkien että useiden eurooppalaisten maiden siirtolapuutarhakulttuuriin kohdistuvan arvostuksen vastakohtana Turun Kupittaan tilanteelle.

Helsinki

Helsingissä on yhdeksän siirtolapuutarhaa. Vanhimmat ovat peräisin 1920-luvulta. Kaupunki omistaa tontit ja on vuokrannut maa-alueet siirtolapuutarhayhdistyksille, jotka taasen vuokraavat ne eteenpäin helsinkiläisille yksityishenkilöille. Tällä hetkellä sopimukset ovat voimassa vuoteen 2026 asti.[112]

Kulttuuri-instituutin johtaja ja museoalan ammattilainen Laura Boxberg toteaa boxsiirtolapuutarhojen olevan “erittäin merkittävä osa suomalaista kulttuuriperintöä ja historialliset siirtolapuutarhat täynnä perinnekasvistoa ja -puustoa. - - Jos Kupittaa tuhotaan, ei näitä arvoja, kasvivarantoa tai rakennuksia saada enää takaisin.” Hän kehottaa turkulaisia ottamaan esimerkkiä Helsingistä, “jossa historiallista siirtolapuutarhatoimintaa arvostetaan esim. ylläpitämällä yleisölle avoimia museomökkejä ja kahvilatoimintaa.”[6]

Ansiokkaassa Helsingin Sanomien artikkelissa siirtolapuutarhojen asemaa pohditaan taloudellisista näkökulmista. Artikkelin kirjoittaja Veera Paananen toteaa, että “siirtolapuutarhojen ja kesämajojen suosio on kasvanut, ja samalla hinnat ovat nousseet rytinällä.- - Sukupolvenvaihdos on käynnissä.”[62]

Aalto-yliopiston kaupunkitaloustieteen apulaisprofessori Tuukka Saarimaan mielestä siirtolapuutarhajärjestelmässä veronmaksajat häviävät liikaa rahaa. “Alle markkinahinnan vuokratuissa tonteissa ongelma on se, että niistä pääsevät hyötymään vain harvat: siirtolapuutarhoihin ja kesämajoihin pääsee kiinni kourallinen ihmisiä. - - Kaupunki argumentoi usein, että alueet ovat vapaita virkistysalueita, mutta iso osa alueista on kuitenkin mökkiläisten pihoja. - - Mitä paremmilla sijainneilla siirtolapuutarha- ja kesämaja-alueet ovat, sitä enemmän kaupungin kassaan tulisi rahaa, jos se vuokraisi tontteja

markkinahintaan. - - Kaupungin omistamat maa-alueet ovat veronmaksajien yhteistä omaisuutta. Jos niistä ei oteta tuottoa, se on rahalliseen tukeen verrattava subventio.”[62]

Kuva Eija Meriluoto

Samassa artikkelissa kaupunkiympäristöstä vastaava apulaispormestari Anni Sinnemäki (vihr) kertoo: ”Siirtolapuutarhojen ja kesämaja-alueiden säilyttäminen on osa niitä strategisia päätöksiä, joilla Helsinkiä kokonaisuudessaan rakennetaan. Nykyinen yleiskaava hyväksyttiin vuonna 2016, ja siinä valtuusto päätti, että viher- ja virkistysalueisiin kosketaan mahdollisimman vähän. Asuntorakentamisessa päätettiin keskittyä täydennysrakentamiseen sekä esimerkiksi satama-alueisiin ja uuteen Pasilan alueeseen. Yleiskaavassa tehtiin joukko periaatteellisia valintoja, joista yksi on se, että pidetään kiinni laajoista viheralueista, joiden osia siirtolapuutarha-alueet ovat.”[62]

Vaikka tonttivuokria saatetaan Sinnemäen mukaan joutua korottamaan, “kaupungin tarkoitus ei silloinkaan ole tehdä voittoa siirtolapuutarhatonteilla. Näistä alueista peritään vuokraa, mutta suurimmasta osasta viheralueitahan kaupunki ei saa minkäänlaista vuokraa. Niiden merkitys on muissa arvoissa. - - Siirtolapuutarhat ja kesämajat ovat hintavia, mutta ei kaikilla voi olla varaa

kaikkeen, mitä kaupungissa on tarjolla. Siirtolapuutarhat ja kesämaja-alueet ovat virallisesti kaikille kaupunkilaisille avoimia virkistysalueita. Sinnemäen mukaan tätä puolta alueista pitäisi tuoda enemmän esiin, jotta yhä useampi kokisi alueet osaksi omaa elinpiiriään.”[62]

Helsingin Sanomien mukaan “kaupunkiympäristölautakunnan varapuheenjohtaja Risto Rautava (kok) on Sinnemäen kanssa koko lailla samoilla linjoilla. Hän ei näe nykyisessä tonttipolitiikassa ongelmia. - Tässä on muitakin arvoja kuin talous. Siirtolapuutarhat ovat kaikkien kaupunkilaisten virkistysalueita, joita yksityiset ihmiset ylläpitävät. - - Alueiden aktiivisesta avaamisesta isolle yleisölle on Helsingissä Rautavan mielestä hyviä kokemuksia. - - On vain positiivista, että kaupungissa on mahdollisimman paljon eri käyttötarkoituksiin olevia alueita.”[62]

Tampere

Yksi Suomen vanhimmista siirtolapuutarha-alueista on vuonna 1922 perustettu Tampereen Litukan siirtolapuutarha. Puutarhan vanha puoli ja kerhotalo on määritelty osaksi Saukonmäen ja Litukan maakunnallisesti arvokasta rakennettua kulttuuriympäristöä. Kun alueen vanhan ja uuden puolen väliin rakennettiin nelikaistainen ohitustie, alueen omistava Tampereen kaupunki kaavoitti menetettyjen mökkien ja palstojen tilalle uusia puutarhatontteja.[51]

Ruotsi ja Tukholma

Ruotsissa siirtolapuutarhat nähdään osana kansallista kulttuuriperintöä. Ruotsissa on tällä hetkellä 229 siirtolapuutarhayhdistystä ja 23 000 puutarhaharrastajaa.[108]

Tukholman seudulla on lähes 10 000 siirtolapuutarhapalstaa noin 150 eri alueella. Puutarhojen lakkauttamisia ei ole suunnitteilla. Palstoille jonotetaan vuosikausia. Puutarhat ovat usein vain parin kilometrin etäisyydellä toisistaan, ja niiden palstamäärät vaihtelevat suuresti. Ne sijaitsevat keskellä asuinalueita, ja usein julkisen liikenteen reittien ja metroasemien varrella. Laskennallisesti Tukholmassa on yksi siirtolapuutarhapalsta 139 asukasta kohden. Turussa vastaava luku on yksi palsta 576 asukasta kohden.[34] Stockholms Koloniträdgårdar -yhdistyksellä on 70 jäsenyhdistystä. Puutarhapalstoja on lähes kaikissa Tukholman kaupunginosissa yhteensä noin 7000. Siirtolapuutarhoja pidetään tärkeänä osana Tukholman vihreää infrastruktuuria. Ne ovat keitaita lukemattomille eläin- ja kasvilajeille sekä mikro-organismeille.[85]

Kööpenhamina

Kööpenhaminassa on satoja puistoja, laaja pyörätieverkosto ja paljon julkisia tiloja. Ympäristötekniikasta vastannut apulaispormestari Morten Kabell kertoo tv-ohjelmassa ”Ihmisen kaupunki”, miten hän vuonna 2015 teki kaupungissa jo pitkään kehitystä ohjanneesta yhdessä luomisen ajatuksesta Kööpenhaminan virallisen ideologian. ”Kaupungin hallinnossakin voidaan tehdä hyviä päätöksiä. Mutta ilman asialle omistautuneita, aktiivisia asukkaita ei päästä pitkällekkään. Kööpenhaminassa suurin osa työstä tehdään ruohonjuuritasolla. Asukkaat vaativat päättäjiltä muutoksia.” Kabell kertoo, että prosessissa on kulunut parikymmentä vuotta, mutta kaikki todelliset tulokset on saatu viimeisten kymmenen vuoden aikana. ”Kaupungin pitäisi antaa asukkaiden kehittää elämänsä heidän itsensä haluamalla tavalla”, Kabell toteaa.[7]

Kuva Eija Meriluoto

Saksa

Saksassa on yli miljoona siirtolapuutarhaa pääasiassa kaupungeissa, joissa ei muutoin olisi mahdollisuutta puutarhaviiljelyyn. Suurimmissa kaupungeissa on keskimäärin 27 asukasta yhtä siirtolapuutarhapalstaa kohden.[32] Yksin Berliinissä on 71 000 puutarhapalstaa.[33] Turkuun sijoitettuna Saksan suhdeluku merkitsisi noin 7000 puutarhapalstaa nykyisen 339 sijaan.

Filosofian tohtori Julia Fält-Nardmann Dresdenin teknillisen yliopiston metsäeläintieteen laitokselta kertoo siirtolapuutarhojen arvostuksesta Saksassa: “Siinä, missä Kupittaa puutarha on jokseenkin yksinäinen outolintu alueellaan, löytyy väkiluvultaan suurin piirtein Helsinkiä vastaavasta Dresdenistä 360 siirtolapuutarhayhdistystä ja lähes 50 000 siirtolapuutarhuria. Suosituimmat siirtolapuutarhat sijaitsevat aivan kaupungin keskusta-alueella, jonne autoton lastenvaunuilijakin pääsee kerrostaloasunnostaan helposti jalan. - - Siirtolapuutarhat mielletään myös erittäin tärkeiksi luontokeskittymiksi kaupunkiympäristössä.”[11]

Tilastotietoa

Oheisessa taulukossa kuvataan siirtolapuutarhayhdistysten jäsenmääriä Euroopan maissa.[32]

Alankomaat	33 000
Belgia	21 000
Iso-Britannia	80 000
Itävalta	40 235
Luxemburg	16 754
Norja	1 500
Puola	850 000
Ranska	26 000
Ruotsi	22 856
Saksa	893 000
Slovakia	130 000
Suomi	3 700
Sveitsi	23 500
Tanska	40 000

Lähteet

Kaikkiin lähteisiin on viitattu aikavälillä 6.1.-6.2.2022

1. Aitoaho, Hanna 2020. Turun Kupittaan siirtolapuutarha on säilytettävä. Kommentti verkkosivulla adressit.com 4.6.2020. Osoitteessa:
https://www.adressit.com/turun_kupittaan_siirtolapuutarha_on_sailytettava_kolonitradgarden_i_kuppis_i_abo_bor_bevaras_the_allotment_garden_kupittaa_in_turku_has_to_be_preserved
2. Astola, Elina 2020. Turun Kupittaan siirtolapuutarha on säilytettävä. Kommentti verkkosivulla adressit.com 8.6.2020. Osoitteessa:
https://www.adressit.com/turun_kupittaan_siirtolapuutarha_on_sailytettava_kolonitradgarden_i_kuppis_i_abo_bor_bevaras_the_allotment_garden_kupittaa_in_turku_has_to_be_preserved
3. Banauliker, Pauliina 2020. Turun Kupittaan siirtolapuutarha on säilytettävä. Kommentti verkkosivulla adressit.com 4.6.2020. Osoitteessa:
https://www.adressit.com/turun_kupittaan_siirtolapuutarha_on_sailytettava_kolonitradgarden_i_kuppis_i_abo_bor_bevaras_the_allotment_garden_kupittaa_in_turku_has_to_be_preserved
4. Björklöf, Satu 2020. Turun Kupittaan siirtolapuutarha on säilytettävä. Kommentti verkkosivulla adressit.com 8.6.2020. Osoitteessa:
https://www.adressit.com/turun_kupittaan_siirtolapuutarha_on_sailytettava_kolonitradgarden_i_kuppis_i_abo_bor_bevaras_the_allotment_garden_kupittaa_in_turku_has_to_be_preserved
5. Björkman, John 2021. Kupittaan siirtolapuutarhan lakkauttaminen olisi häpeäpilkku kulttuurikaupungille. Turun Sanomat, Lukijoilta 29.12.2021. Osoitteessa:
https://www.ts.fi/lukijoilta/5524380?fbclid=IwAR37FMm302Yi4HIUVCd3qJ9FOI-tY3s_6OnC3lyPZyfqEj_8K0req9WYonQ
6. Boxberg, Laura 2021. Turun Kupittaan siirtolapuutarha on säilytettävä. Kommentti verkkosivulla adressit.com 16.12.2021, kommentti #6519. Osoitteessa:
https://www.adressit.com/turun_kupittaan_siirtolapuutarha_on_sailytettava_kolonitradgarden_i_kuppis_i_abo_bor_bevaras_the_allotment_garden_kupittaa_in_turku_has_to_be_preserved
7. Colville-Andersen Mikael 2021. Ihmisen kaupunki Jakso 5: Kööpenhamina. Dokumentti Yle Areenassa 4.10.2021. Osoitteessa: <https://areena.yle.fi/1-50365840>
8. Edistääkö Kupittaan siirtolapuutarhan lakkauttaminen Turun ilmastotavoitteiden toteutumista ja turkulaisten hyvinvointia? Artikkelijulkaisussa Suburban Aboensis 3.12.2021. Osoitteessa:
https://suburbanturku.wordpress.com/2021/12/03/edistaako-kupittaan-siirtolapuutarhan-lakkauttaminen-turun-ilmastotavoitteiden-toteutumista-ja-turkulaisten-hyvinvointia/?fbclid=IwAR0tL1THz44mjpJfJoAgOoQX_94xBKVATHo7hloDc009md0oCdukI0uC4JM
9. Esko, Eija 2020. Turun Kupittaan siirtolapuutarha on säilytettävä. Kommentti verkkosivulla adressit.com 11.6.2020. Osoitteessa:
https://www.adressit.com/turun_kupittaan_siirtolapuutarha_on_sailytettava_kolonitradgarden_i_kuppis_i_abo_bor_bevaras_the_allotment_garden_kupittaa_in_turku_has_to_be_preserved
10. Forsman, Riikka 2020. Turun Kupittaan siirtolapuutarha on säilytettävä. Kommentti verkkosivulla adressit.com 6.6.2020. Osoitteessa:

https://www.adressit.com/turun_kupittaa_siirtolapuutarha_on_sailytettava_kolonitradgarden_i_kuppis_i_abo_bor_bevaras_the_allotment_garden_kupittaa_in_turku_has_to_be_preserved

11. Fält-Nardmann, Julia 2018. Siirtolapuutarhat edistävät kaupunkiluonnon monimuotoisuutta. Turun Sanomat, Lukijoilta 9.12.2018. Osoitteessa: <https://www.ts.fi/lukijoilta/4405686>

12. Geneettinen monimuotoisuus moduulin oppijat, Hämeen ammattikorkeakoulu 2016. Vanhojen syysleimukantojen kartoitusta Kupittaa Siirtolapuutarhassa kesällä 2016. Geneettinen monimuotoisuus -blogi 15.8.2016. Osoitteessa: <http://geneettinenmonimuotoisuus.blogspot.com/2016/08/vanhojen-syysleimukantojen-kartoitusta.html>

13. Grönqvist, Nina 2020. Turun Kupittaa siirtolapuutarha on säilytettävä. Kommentti verkkosivulla adressit.com 4.6.2020. Osoitteessa: https://www.adressit.com/turun_kupittaa_siirtolapuutarha_on_sailytettava_kolonitradgarden_i_kuppis_i_abo_bor_bevaras_the_allotment_garden_kupittaa_in_turku_has_to_be_preserved

14. Hallikainen, Marja 2021. Turun Kupittaa siirtolapuutarha on säilytettävä. Kommentti verkkosivulla adressit.com 16.12.2021. Osoitteessa: https://www.adressit.com/turun_kupittaa_siirtolapuutarha_on_sailytettava_kolonitradgarden_i_kuppis_i_abo_bor_bevaras_the_allotment_garden_kupittaa_in_turku_has_to_be_preserved

15. Hannula, Heikki 2020. Turun Kupittaa siirtolapuutarha on säilytettävä. Kommentti verkkosivulla adressit.com 7.6.2020. Osoitteessa: https://www.adressit.com/turun_kupittaa_siirtolapuutarha_on_sailytettava_kolonitradgarden_i_kuppis_i_abo_bor_bevaras_the_allotment_garden_kupittaa_in_turku_has_to_be_preserved

16. Heino, Jari 2021. Kupittaa puutarhalle esitetään loppua - uusi yleiskaavaesitys ei jätä tilaa jatkolle. Artikkel Turun Sanomissa 2.12.2021. Osoitteessa: <https://www.ts.fi/uutiset/5501440>

17. Heino, Jari 2021. Kupittaa puutarhasta viriää tiukka taisto - Vasemmistoliitto, vihreät ja Perussuomalaiset haluavat säilyttää viljelyn. Artikkel Turun Sanomissa 3.12.2021. Osoitteessa: <https://www.ts.fi/uutiset/5502516>

18. Heino, Jari 2021. Yleiskaavaesityksen kuumien yksityiskohta: Kupittaa siirtolapuutarhan lopettajat saivat erävoiton. Artikkel Turun Sanomissa 14.12.2021. Osoitteessa: <https://www.ts.fi/uutiset/5512885>

19. Heinonen, Maarit 2018. Siirtolapuutarhojen geenivarat. Luonnonvarakeskuksen diasarja 25.1.2018. Osoitteessa: <https://docplayer.fi/108313552-Siirtolapuutarhojen-geenivarat.html>

20. Helle, Timo 2020. Turun Kupittaa siirtolapuutarha on säilytettävä. Kommentti verkkosivulla adressit.com 9.6.2020. Osoitteessa: https://www.adressit.com/turun_kupittaa_siirtolapuutarha_on_sailytettava_kolonitradgarden_i_kuppis_i_abo_bor_bevaras_the_allotment_garden_kupittaa_in_turku_has_to_be_preserved

21. Helminen, Jussi 2020. Turun Kupittaa siirtolapuutarha on säilytettävä. Kommentti verkkosivulla adressit.com 8.6.2020. Osoitteessa: https://www.adressit.com/turun_kupittaa_siirtolapuutarha_on_sailytettava_kolonitradgarden_i_kuppis_i_abo_bor_bevaras_the_allotment_garden_kupittaa_in_turku_has_to_be_preserved

22. Honka-Hallila, Ari 2020. Turun Kupittaa siirtolapuutarha on säilytettävä. Kommentti verkkosivulla adressit.com 6.6.2020. Osoitteessa:
https://www.adressit.com/turun_kupittaa_siirtolapuutarha_on_sailytettava_kolonitradgarden_i_kuppis_i_abo_bor_bevaras_the_allotment_garden_kupittaa_in_turku_has_to_be_preserved

23. Härö, Mikko 2021. Museoviraston näkökulmia kaavoitus- ja rakentamislain uudistukseen. Museovirasto, blogikirjoitus 20.12.2021. Osoitteessa:
https://www.museovirasto.fi/fi/blogi/museoviraston-n%C3%A4k%C3%B6kulmia-kaavoitus-ja-rakentamislain-uudistukseen?fbclid=IwAR3kk9gb4IGfH1rcPkVabEesj_jTa0n2z1hYZeD0VYUkUfG3XjIJ_mIEpkc

24. Högman, Liisa 2020. Turun Kupittaa siirtolapuutarha on säilytettävä. Kommentti verkkosivulla adressit.com 4.6.2020. Osoitteessa:
https://www.adressit.com/turun_kupittaa_siirtolapuutarha_on_sailytettava_kolonitradgarden_i_kuppis_i_abo_bor_bevaras_the_allotment_garden_kupittaa_in_turku_has_to_be_preserved

25. Ilmastokaupunki Turku. Julkaisu Turun kaupungin verkkosivustolla. Osoitteessa:
<https://www.turku.fi/hiilineutraali-turku/ilmastokaupunki-turku>

26. Järvinen, Sari 2020. Eloojäämistaistelu - Kupittaa siirtolapuutarhurit kamppailevat rakkaan keitaansa puolesta. Meillä kotona -lehden artikkeli 29.6.2020. Osoitteessa:
<https://www.meillakotona.fi/artikkelit/kupittaa-siirtolapuutarha-turussa>

26B. Kaavamerkinnot ja määräykset. Varsinais-Suomen liiton verkkosivusto 2022. Osoitteessa:
<https://varsinais-suomi.fi/wp-content/uploads/2022/01/Turun-kaupunkiseudun-maakuntakaava.pdf>

27. Kaavoitus- ja rakentamislaki lausunnoille. Ympäristöministeriön verkkosivusto 27.9.2021. Osoitteessa: <https://ym.fi/-/kaavoitus-ja-rakentamislaki-lausunnoille>

28. Kangaspuoskari, Suvi 2021. Turun Kupittaa siirtolapuutarha on säilytettävä. Kommentti verkkosivulla adressit.com 19.12.2021. Osoitteessa:
https://www.adressit.com/turun_kupittaa_siirtolapuutarha_on_sailytettava_kolonitradgarden_i_kuppis_i_abo_bor_bevaras_the_allotment_garden_kupittaa_in_turku_has_to_be_preserved

29. Kestävän kehityksen tavoitteet. Suomen YK-liiton verkkosivusto. Osoitteessa:
<https://www.ykliitto.fi/yk-teemat/kestavan-kehityksen-tavoitteet>

30. Kestävät kaupungit ja yhteisöt. Suomen YK-liiton verkkosivut. Osoitteessa:
<https://www.ykliitto.fi/kestavat-kaupungit-ja-yhteisot>

31. Kiviniemi, Johanna 2017. Keidas keskellä Turkua. Puutarhan Ilo -lehden artikkeli. Osoitteessa: https://issuu.com/nelson_garden/docs/finsk_puutarhan_ilo_webb_150dpi/12

32. Kleingarten. Wikipedia-artikkeli. Osoitteessa: <https://de.wikipedia.org/wiki/Kleingarten>

33. Kleingärten. Berliinin kaupungin verkkosivusto. Osoitteessa:
<https://www.berlin.de/sen/uvk/natur-und-gruen/stadtgruen/gaertnern-in-der-stadt/kleingarten/>

34. Koloniträdgårdar i Stockholm. Wikipedia-artikkeli. Osoitteessa:
https://sv.wikipedia.org/wiki/Kolonitr%C3%A4dg%C3%A5rdar_i_Stockholm

35. Konst, Taru 2020. Turun Kupittaa siirtolapuutarha on säilytettävä. Kommentti verkkosivulla adressit.com 8.6.2020. Osoitteessa:

https://www.adressit.com/turun_kupittaa_siirtolapuutarha_on_sailytettava_kolonitradgarden_i_kuppis_i_abo_bor_bevaras_the_allotment_garden_kupittaa_in_turku_has_to_be_preserved

36. Kormu, Sari 2020. Turun Kupittaa siirtolapuutarha on säilytettävä. Kommentti verkkosivulla adressit.com 4.6.2020. Osoitteessa:

https://www.adressit.com/turun_kupittaa_siirtolapuutarha_on_sailytettava_kolonitradgarden_i_kuppis_i_abo_bor_bevaras_the_allotment_garden_kupittaa_in_turku_has_to_be_preserved

37. Koskinen, Sanni 2020. Turun Kupittaa siirtolapuutarha on säilytettävä. Kommentti verkkosivulla adressit.com 4.6.2020. Osoitteessa:

https://www.adressit.com/turun_kupittaa_siirtolapuutarha_on_sailytettava_kolonitradgarden_i_kuppis_i_abo_bor_bevaras_the_allotment_garden_kupittaa_in_turku_has_to_be_preserved

38. Kupittaa puutarhalle esitetään loppua - uusi yleiskaavaesitys ei jätä tilaa jatkolle. Turun Sanomat, verkkokeskustelun kommentti 2.12.2021. Osoitteessa:

<https://www.ts.fi/uutiset/5501440>

39. Kupittaa siirtolapuutarha on perinnekasvien aarreaita. Turun yliopiston mediatiedote 30.3.2017. Osoitteessa:

<https://www.utu.fi/fi/ajankohtaista/mediatiedote/kupittaa-siirtolapuutarha-on-perinnekasvien-aarreaita>

40. Kuusela, Tomas 2020. Turun Kupittaa siirtolapuutarha on säilytettävä. Kommentti verkkosivulla adressit.com 8.6.2020. Osoitteessa:

https://www.adressit.com/turun_kupittaa_siirtolapuutarha_on_sailytettava_kolonitradgarden_i_kuppis_i_abo_bor_bevaras_the_allotment_garden_kupittaa_in_turku_has_to_be_preserved

41. Laaksonen, Jyrki 2020. Turun Kupittaa siirtolapuutarha on säilytettävä. Kommentti verkkosivulla adressit.com 4.6.2020. Osoitteessa:

https://www.adressit.com/turun_kupittaa_siirtolapuutarha_on_sailytettava_kolonitradgarden_i_kuppis_i_abo_bor_bevaras_the_allotment_garden_kupittaa_in_turku_has_to_be_preserved

42. Laaksonen, Mikko 2008. Turun raitiotiet. Helsinki: Kustantaja Laaksonen.

43. Laine, Esa 2020. Turun Kupittaa siirtolapuutarha on säilytettävä. Kommentti verkkosivulla adressit.com 11.6.2020. Osoitteessa:

https://www.adressit.com/turun_kupittaa_siirtolapuutarha_on_sailytettava_kolonitradgarden_i_kuppis_i_abo_bor_bevaras_the_allotment_garden_kupittaa_in_turku_has_to_be_preserved

44. Laurell, Disa 2020. Turun Kupittaa siirtolapuutarha on säilytettävä. Kommentti verkkosivulla adressit.com 8.6.2020. Osoitteessa:

https://www.adressit.com/turun_kupittaa_siirtolapuutarha_on_sailytettava_kolonitradgarden_i_kuppis_i_abo_bor_bevaras_the_allotment_garden_kupittaa_in_turku_has_to_be_preserved

45. Lausunto Kupittaa siirtolapuutarhan kulttuurihistoriallisesta arvosta ja sen omalla paikallaan säilyttämisestä. Turun museokeskus 22.5.2015.

46. Lehtonen, Jari 2020. Turun Kupittaa siirtolapuutarha on säilytettävä. Kommentti verkkosivulla adressit.com 29.6.2020. Osoitteessa:

https://www.adressit.com/turun_kupittaa_siirtolapuutarha_on_sailytettava_kolonitradgarden_i_kuppis_i_abo_bor_bevaras_the_allotment_garden_kupittaa_in_turku_has_to_be_preserved

47. Leskinen, Kati & Lehtonen, Heikki 2020. Nyt riittää! Kupittaa siirtolapuutarha on säilytettävä. Turun Sanomat, Lukijoilta 22.6.2020. Osoitteessa: <https://www.ts.fi/lukijoilta/4985843>

48. Lindgren, Jouko 2020. Turun Kupittaa siirtolapuutarha on säilytettävä. Kommentti verkkosivulla adressit.com 22.7.2020. Osoitteessa: https://www.adressit.com/turun_kupittaa_siirtolapuutarha_on_sailytettava_kolonitradgarden_i_kuppis_i_abo_bor_bevaras_the_allotment_garden_kupittaa_in_turku_has_to_be_preserved

49. Lineri, Kari 2020. Turun Kupittaa siirtolapuutarha on säilytettävä. Kommentti verkkosivulla adressit.com 11.6.2020. Osoitteessa: https://www.adressit.com/turun_kupittaa_siirtolapuutarha_on_sailytettava_kolonitradgarden_i_kuppis_i_abo_bor_bevaras_the_allotment_garden_kupittaa_in_turku_has_to_be_preserved

50. Lintunen, Ville 2021. Turun SDP:llä on vaikea suhde Kupittaa siirtolapuutarhaan. Turun Sanomat, Lukijoilta 13.12.2021. Osoitteessa: <https://www.ts.fi/lukijoilta/5508695>

51. Litukan siirtolapuutarha. Wikipedia-artikkeli. Osoitteessa: https://fi.wikipedia.org/wiki/Litukan_siirtolapuutarha

52. Luostarinmäen museokortteli. Wikipedia-artikkeli. Osoitteessa: https://fi.wikipedia.org/wiki/Luostarinm%C3%A4en_museokortteli

53. Maakuntahallitus. Varsinais-Suomen liiton verkkosivusto. Osoitteessa: <https://varsinais-suomi.fi/liitto/paatoksenteko/maakuntahallitus/?fbclid=IwAR0CWgiGqTpiQfm9eRjFTwteZrE6Sjltgt7ESxg-htO4Zp97v3BQjUrGE8>

54. Maakuntavaltuusto. Varsinais-Suomen liiton verkkosivusto. Osoitteessa: https://varsinais-suomi.fi/liitto/paatoksenteko/maakuntavaltuusto/?fbclid=IwAR3neNe8yJb_V6HziQ1-__pmtuzj2NqFP2E32SEQtfuFOK5fufeM6LtyKdA

55. Mantere, Anna-Maija 2021. Turun Kupittaa siirtolapuutarha on säilytettävä. Kommentti verkkosivulla adressit.com 18.12.2021. Osoitteessa: https://www.adressit.com/turun_kupittaa_siirtolapuutarha_on_sailytettava_kolonitradgarden_i_kuppis_i_abo_bor_bevaras_the_allotment_garden_kupittaa_in_turku_has_to_be_preserved

56. Mikkola, Tuomas 2021. Kupittaa siirtolapuutarhan toiminta on turvattava. Turun Sanomat, Lukijoilta 12.12.2021. Osoitteessa: <https://www.ts.fi/lukijoilta/5508780>

57. Suomen siirtolapuutarhaliitto. Osoitteessa: <https://www.siirtolapuutarhaliitto.fi/>

58. Multaa ja mukuloita - ruoan ja ravinteiden kierto varhaiskasvatuksen opetuksessa. Valonian verkkosivusto. Osoitteessa: <https://valonia.fi/uutinen/multaa-ja-mukuloita-siirtolapuutarhassa/>

59. Mäkelä, Aleksi 2018. Kupittaa siirtolapuutarha sai jatkoaikaa vuoden 2025 loppuun. Artikkelit Aamuset-lehdessä 29.6.2018. Osoitteessa: <https://aamuset.fi/artikkeli/4001754>

60. Nurmi, Katja 2017. Puutarhahistoriaa: Kupittaa siirtolapuutarha. Blogikirjoitus 22.5.2017. Muistojen kasvit-blogi yhteistyössä Turun yliopiston museologian oppiaineen kanssa.

Osoitteessa:

<https://muistojenkasvit.wordpress.com/2017/05/22/puutarhahistoriaa-kupittaan-siirtolapuutarha/>

61. Oinonen, Sari 2020. Turun Kupittaan siirtolapuutarha on säilytettävä. Kommentti

verkkosivulla adressit.com 4.6.2020. Osoitteessa:

https://www.adressit.com/turun_kupittaan_siirtolapuutarha_on_sailytettava_kolonitradgarden_i_kuppis_i_abo_bor_beveras_the_allotment_garden_kupittaa_in_turku_has_to_be_preserved

62. Paananen, Veera 2020. Siirtolapuutarhamökin myyjä voi Helsingissä tienata liki

kuusinumeroisen summan rahaa - Taloustieteilijä pitää epärealistisena, että mökkeilijöille vuokrataan maata 1,50 euron neliöhinnalla. Helsingin Sanomat 28.8.2020. Osoitteessa:

<https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000006615900.html>

63. Palaute: Kaupunkisuunnittelu, Tunniste 290885. Turun kaupungin palautepalvelu

19.10.2020. Osoitteessa:

https://opaskartta.turku.fi/eFeedback/fi/View/290885?fbclid=IwAR38S7C3kBLA9Tf44MKzpxOfzYBsHJbn6Z4_ZTRRETJxcUbE9Byv-6S_bUo

64. Palmu, Kirsti 2020. Turun Kupittaan siirtolapuutarha on säilytettävä. Kommentti

verkkosivulla adressit.com 5.6.2020. Osoitteessa:

https://www.adressit.com/turun_kupittaan_siirtolapuutarha_on_sailytettava_kolonitradgarden_i_kuppis_i_abo_bor_beveras_the_allotment_garden_kupittaa_in_turku_has_to_be_preserved

65. Panschin, Andrei. Yleiskaava 2029. Turun kaupungin verkkosivusto. Osoitteessa:

<https://www.turku.fi/asuminen-ja-ymparisto/kaupunkisuunnittelu/yleiskaavoitus/vireilla-olevat-yleiskaavat/yleiskaava-2029>

66. Panschin, Andrei 2020. Yleiskaava 2029 Osallistumis- ja arviointisuunnitelma. Turun

kaupungin verkkosivusto 30.12.2020. Osoitteessa:

https://www.turku.fi/sites/default/files/atoms/files/yleiskaava_2029_oas.pdf

67. Peltola, Teemu P. 2019. Uutisanalyysi: Kupittaan siirtolapuutarhan myynnillä rahoitettaisiin

yhden uuden koulun rakentaminen. Aamuset 5.6.2019. Osoitteessa:

<https://aamuset.fi/artikkeli/4601454>

68. Pihlman, Sirkku 2017. Puutarhahistoriaa: Kupittaan siirtolapuutarha. Blogikirjoitus

22.5.2017. Muistojen kasvit -blogi yhteistyössä Turun yliopiston museologian oppiaineen

kanssa. Osoitteessa:

<https://muistojenkasvit.wordpress.com/2017/05/22/puutarhahistoriaa-kupittaan-siirtolapuutarha/>

69. Pulli, Petri 2017. Puutarhahistoriaa: Kupittaan siirtolapuutarha. Blogikirjoitus 22.5.2017.

Muistojen kasvit, blogi yhteistyössä Turun yliopiston museologian oppiaineen kanssa.

Osoitteessa:

<https://muistojenkasvit.wordpress.com/2017/05/22/puutarhahistoriaa-kupittaan-siirtolapuutarha/>

70. Puutarhahistoriaa: Kupittaan siirtolapuutarha. Blogikirjoitus 22.5.2017. Muistojen kasvit,

blogi yhteistyössä Turun yliopiston museologian oppiaineen kanssa. Osoitteessa:

<https://muistojenkasvit.wordpress.com/2017/05/22/puutarhahistoriaa-kupittaan-siirtolapuutarha/>

71. Rajala, Ossi 2007. Kupittaan siirtolapuutarha pysyy paikallaan. Turun Sanomat 6.6.2007.

Osoitteessa: <https://www.ts.fi/uutiset/1074205914>

72. Rauha, Maija 2020. Yhä vain uhattuna - Kupittaan siirtolapuutarha. ET-lehden blogikirjoitus 11.8.2020. Osoitteessa:

<https://www.etlehti.fi/blogit/tietyssa-iassa/yha-vain-uhattuna-kupittaan-siirtolapuutarha>

73. Rautio, Marjut 2020. Turun Kupittaan siirtolapuutarha on säilytettävä. Kommentti verkkosivulla adressit.com 8.6.2020. Osoitteessa:

https://www.adressit.com/turun_kupittaan_siirtolapuutarha_on_sailytettava_kolonitradgarden_i_kuppis_i_abo_bor_bevaras_the_allotment_garden_kupittaa_in_turku_has_to_be_preserved

74. Roslöf, Susanna 2020. Kulttuuriympäristöt maakuntakaavoituksen näkökulmasta. Ympäristö nyt -verkkosivusto 12.11.2020. Osoitteessa:

https://ymparistonyt.fi/kulttuuriymparistot-maakuntakaavoituksen-nakokulmasta/?fbclid=IwAR1pxBdzQbtX2D8o_Q6-RTqH8aMXVwnhZkVNBxFgAdnxlWX59ZazZm5A1XY

75. Ruuska, Niina 2019. Multaa ja mukuloita siirtolapuutarhassa. Valonian verkkosivusto 20.8.2019. Osoitteessa: <https://valonia.fi/uutinen/multaa-ja-mukuloita-siirtolapuutarhassa/>

76. Saarinen, Anne 2020. Turun Kupittaan siirtolapuutarha on säilytettävä. Kommentti verkkosivulla adressit.com 7.6.2020. Osoitteessa:

https://www.adressit.com/turun_kupittaan_siirtolapuutarha_on_sailytettava_kolonitradgarden_i_kuppis_i_abo_bor_bevaras_the_allotment_garden_kupittaa_in_turku_has_to_be_preserved

77. Salmenoja, Hannu (toim.) 2010. Kupittaan ryhmäpuutarhayhdistys ry 75 vuotta. Julkaisu: Suomen Siirtolapuutarhaliiton kohtaamispäivä Turussa Kupittaan ryhmäpuutarhalla.

78. Sandelin, Elina 2020. Kaupunki asukkaiden ja ympäristön ehdoilla. Blogiteksti 14.11.2020. Osoitteessa:

<https://elinasandelin.wordpress.com/2020/11/14/kulttuurihistoriallisesti-arvokas-kokonaisuus/>

79. Seitsemälle Turun yliopiston maisteriopiskelijalle kannustusapurahaa pro gradu -tutkielmiin. Uutinen Turun yliopiston verkkosivustolla 20.1.2022. Osoitteessa:

<https://www.utu.fi/fi/ajankohtaista/uutinen/seitsemalle-turun-yliopiston-maisteriopiskelijalle-kannustusapurahaa-pro>

80. Seppänen, Simo 2020. Turun Kupittaan siirtolapuutarha on säilytettävä. Kommentti verkkosivulla adressit.com 8.6.2020. Osoitteessa:

https://www.adressit.com/turun_kupittaan_siirtolapuutarha_on_sailytettava_kolonitradgarden_i_kuppis_i_abo_bor_bevaras_the_allotment_garden_kupittaa_in_turku_has_to_be_preserved

81. Setälä, Ritva 2020. Turun Kupittaan siirtolapuutarha on säilytettävä. Kommentti verkkosivulla adressit.com 19.12.2021. Osoitteessa:

https://www.adressit.com/turun_kupittaan_siirtolapuutarha_on_sailytettava_kolonitradgarden_i_kuppis_i_abo_bor_bevaras_the_allotment_garden_kupittaa_in_turku_has_to_be_preserved

82. Siirtolapuutarha. Wikipedia-artikkeli. Osoitteessa: <https://fi.wikipedia.org/wiki/Siirtolapuutarha>

83. Sinnemäki, Anni 2021. Luonnon monimuotoisuuden päivänä. Blogikirjoitus 22.5.2021. Osoitteessa: <https://annisinnemaki.net/2021/05/22/luonnon-monimuotoisuuden-paivana/>

84. Sjöblom-Hasselblatt, Saana 2022. Kupittaan siirtolapuutarhan kasvien siirtäminen teoriassa mahdollista, mutta käytännössä hankalaa. Aamuset 5.1.2022. Osoitteessa:

<https://aamuset.fi/artikkeli/5530745>

85. Stockholms Koloniträdgårdar. Osoitteessa:
<https://stockholmskolonitradgardar.wordpress.com/>
86. Suomen ensimmäinen puutarhakoulu oli Kupittaalla. Turun Sanomat 22.7.1933.
Osoitteessa:
<https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/1930379?term=puutarhakoulua&page=1>
87. Suominen, Elina 2020. Turun Kupittaan siirtolapuutarha on säilytettävä. Kommentti verkkosivulla adressit.com 8.6.2020. Osoitteessa:
https://www.adressit.com/turun_kupittaan_siirtolapuutarha_on_sailytettava_kolonitradgarden_i_kuppis_i_abo_bor_beveras_the_allotment_garden_kupittaa_in_turku_has_to_be_preserved
88. Säiniö, Päivi 2020. Värikästä siirtolapuutarhaelämää. Turkulaiset-verkkosivusto 2.6.2020.
Osoitteessa: <https://www.turkulaiset.fi/siirtolapuutarhat.html>
89. Söderling, Ismo 2022. Turku rakentaa neliöitä, ei viihtyisyyttä. Turun Sanomat, Lukijoilta 3.1.2022. Osoitteessa: <https://www.ts.fi/lukijoilta/5526470>
90. Tantarimäki, Sami 2018. Alio: Siirtolapuutarha edistää yhteisöllisyyttä. Turun Sanomat 6.10.2018. Osoitteessa: <https://www.ts.fi/puheenvuorot/4106966>
91. Tarkiainen, Sari 2020. Turun Kupittaan siirtolapuutarha on säilytettävä. Kommentti verkkosivulla adressit.com 7.6.2020. Osoitteessa:
https://www.adressit.com/turun_kupittaan_siirtolapuutarha_on_sailytettava_kolonitradgarden_i_kuppis_i_abo_bor_beveras_the_allotment_garden_kupittaa_in_turku_has_to_be_preserved
92. Turku 2029 -kyselyn tuloksia . Turun kaupunki, kaupunkiympäristötoimialan julkaisu 2019 s.3. Osoitteessa:
https://www.epressi.com/media/userfiles/132306/1560146449/turku_2029_-kyselyn_tuloksia.pdf
93. Turku laatii luonnon monimuotoisuusohjelman. Turun kaupungin verkkosivusto 19.10.2020. Osoitteessa:
https://www.turku.fi/uutinen/2020-10-19_turku-laatii-luonnon-monimuotoisuusohjelman?fbclid=IwAR2oDc32JBNC03-1xlpH97bA8GBnLqzYUs36i9rbBEVXkPyYFpV6Z953HgU
94. Turkulaisten ulkoilu ja kaupunkiluonnon merkitys koronakeväänä 2020. Turun kaupunki. Kaupunkitutkimusohjelma. Tutkimusraportteja 3/2020, s.5. Osoitteessa:
https://www.turku.fi/sites/default/files/atoms/files/tutkimusraportteja_3-2020.pdf
95. Turkuseura auttaa vaikuttamaan. Turkuseuran verkkosivusto. Osoitteessa:
<https://turkuseura.fi/toiminta/>
96. Turun kansallinen kaupunkipuisto. Turun kaupungin verkkosivusto. Osoitteessa:
<https://www.turku.fi/kulttuuri-ja-liikunta/ulkoilualueet/puistot/turun-kansallinen-kaupunkipuisto>
97. Turun kansallinen kaupunkipuisto. Wikipedia-artikkeli. Osoitteessa:
https://fi.wikipedia.org/wiki/Turun_kansallinen_kaupunkipuisto
98. Saarinen, Samuli (toim.) 2007. Turun kansallinen kaupunkipuisto. Perustamisselvitys. Turun kaupungin ympäristö- ja kaavoitusvirasto, yleiskaavatoimisto 28.2.2007, s.6. Osoitteessa:
https://www.turku.fi/sites/default/files/atoms/files/kaupunkipuiston_perustamisselvitys.pdf

99. Turun kaupungin rakennusperintöohjelma. Turun kaupunki. Ympäristötoimiala, kaupunkisuunnittelu, s. 3. Osoitteessa:
<https://ah.turku.fi/kh/2015/0427011x/Images/1375559.pdf>

100. Turun kaupunginhallituksen pöytäkirja §582. 20.12.2021. Osoitteessa:
<https://ah.turku.fi/kh/2021/1220032x/4549409.htm>

101. Turun kaupunkiseudun maakuntakaava. Varsinais-Suomen liiton verkkosivusto.
Osoitteessa:
https://varsinais-suomi.fi/suunnittelu/maakuntakaava/voimassa-oleva-maakuntakaava/turun-kaukunkiseudun-maakuntakaava/?fbclid=IwAR3neNe8yJb_V6HzIQ1-__pmtuzj2NqFP2E32SEQtfuFOK5fufeM6LtyKdA

102. Turun Kupittaa siirtolapuutarha on säilytettävä. Adressi sivustolla adressit.com 4.6.2020.
Osoitteessa:
https://www.adressit.com/turun_kupittaa_siirtolapuutarha_on_sailytettava_kolonitradgarden_i_kuppis_i_abo_bor_bevaras_the_allotment_garden_kupittaa_in_turku_has_to_be_preserved

103. Työläjärvi, Pirkko 2020. Turun Kupittaa siirtolapuutarha on säilytettävä. Kommentti verkkosivulla adressit.com 13.6.2020. Osoitteessa:
https://www.adressit.com/turun_kupittaa_siirtolapuutarha_on_sailytettava_kolonitradgarden_i_kuppis_i_abo_bor_bevaras_the_allotment_garden_kupittaa_in_turku_has_to_be_preserved

104. Uusi opas luontoselvitysten laadintaan ja luontovaikutusten arviointiin. Luontokunnat-verkkosivuston uutinen 17.12.2021. Osoitteessa:
[https://luontokunnat.fi/fi-FI/Luontotietoa/Uusi_opas_luontoselvitysten_laadintaan_j\(62171\)?fbclid=IwAR3QP99ZVg5IMNWmuQIJkPGSVbfY0fR20ZISw3xTNNsvm2HxKNVncx4PpA](https://luontokunnat.fi/fi-FI/Luontotietoa/Uusi_opas_luontoselvitysten_laadintaan_j(62171)?fbclid=IwAR3QP99ZVg5IMNWmuQIJkPGSVbfY0fR20ZISw3xTNNsvm2HxKNVncx4PpA)

105. Uusi-Uola, Ilkka 2018. Kupittaa siirtolapuutarha. Vuokrasopimustilanne. Tapaaminen Turun kaupunkiympäristötoimialan kokoushuoneessa. Muistio 2.5.2018.

106. Valjakka, Maria 2020. Turun Kupittaa siirtolapuutarha on säilytettävä. Kommentti verkkosivulla adressit.com 8.6.2020. Osoitteessa:
https://www.adressit.com/turun_kupittaa_siirtolapuutarha_on_sailytettava_kolonitradgarden_i_kuppis_i_abo_bor_bevaras_the_allotment_garden_kupittaa_in_turku_has_to_be_preserved

107. Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt. Museoviraston julkaisu. Osoitteessa: http://www.rky.fi/read/asp/r_default.aspx

108. Vi hjälper dig! Koloniträdgårdsförbundetin verkkosivusto, Ruotsi. Osoitteessa:
<https://kolonitradgardsforbundet.se/bli-medlem/>

109. Viironen, Kerttu 2020. Turun Kupittaa siirtolapuutarha on säilytettävä. Kommentti verkkosivulla adressit.com 6.6.2020. Osoitteessa:
https://www.adressit.com/turun_kupittaa_siirtolapuutarha_on_sailytettava_kolonitradgarden_i_kuppis_i_abo_bor_bevaras_the_allotment_garden_kupittaa_in_turku_has_to_be_preserved

110. Väyrynen, Piia 2020. Turun Kupittaa siirtolapuutarha on säilytettävä. Kommentti verkkosivulla adressit.com 4.6.2020. Osoitteessa:
https://www.adressit.com/turun_kupittaa_siirtolapuutarha_on_sailytettava_kolonitradgarden_i_kuppis_i_abo_bor_bevaras_the_allotment_garden_kupittaa_in_turku_has_to_be_preserved

111. Weurlander, Mikaela 2000. Seportaasi: Elämää siirtolapuutarhassa. Yle Areena 28.11.2000. Osoitteessa: <https://areena.yle.fi/1-3449959>

112. Wilander, Susan 2019. Suomen suurimmassa siirtolapuutarhassa vaalitaan yhteisöllisyyttä. Oulunkyläinen - Pohjoiset esikaupungit -lehti 26.8.2019. Osoitteessa: <https://oulunkylainen.fi/2019/08/26/suomen-suurimmassa-siirtolapuutarhassa-vaalitaan-yhteisollisyytta/>

113. Wolff-Helminen, Pia 2020. Turun Kupittaan siirtolapuutarha on säilytettävä. Kommentti verkkosivulla adressit.com 8.6.2020. Osoitteessa: https://www.adressit.com/turun_kupittaan_siirtolapuutarha_on_sailytettava_kolonitradgarden_i_kuppi_i_abo_bor_beveras_the_allotment_garden_kupittaa_in_turku_has_to_be_preserved

114. Yleiskaavakysely antoi näkemyksiä viherympäristöön, palveluihin ja liikenteeseen. Turun kaupungin kaupunkiympäristötoimialan julkaisu 10.6.2019. Osoitteessa: <https://www.epressi.com/tiedotteet/kaupungit-ja-kunnat/yleiskaavakysely-antoi-nakemyksia-viherymparistoon-palveluihin-ja-liikenteeseen.html>

Kuva Sari Lähtenmäki